

NATURVÅRDS- OCH FRILUFTSPLAN DEL 3

Objektskatalog över värdefulla natur- och friluftsområden

Antagen av kommunfullmäktige 2023-03-27

INNEHÅLL			
Om naturvårds- och friluftspanen	7		
Upplägg	7		
NATURVÅRDS- OCH FRILUFTSPLAN DEL 3A – VÄRDEFULLA NATUROMRÅDEN	8		
Riksintressen för naturvården	8		
<i>Riksintresse Klarälvdalen</i>	8		
Karta 1: Översikt riksintressen för naturvård	9		
Objekt nr N1: Klarälven	10		
Objekt nr N2: Halgådeltat-Loken	11		
Objekt nr N3: Västra Tönnettjärn	12		
Objekt nr N4: Östra Tönnettjärn	12		
Objekt nr N5: Lillälven	12		
Objekt nr N6: Säljberget	12		
Objekt nr N7: Ginbergsängen	13		
Objekt nr N8: Acksjöälven	14		
Objekt nr N9: Bergsängstjärn	14		
Objekt nr N10: Kroppmossen	15		
Objekt nr N11: Klarälven-Skymnäs	15		
<i>Riksintresse Sunnemodalen</i>	16		
Objekt nr N12: Årosälven	17		
Objekt nr N13: Risberg-Krediten	17		
Objekt nr N14: Rissäter	18		
Objekt nr N15: Lidsberget	18		
Objekt nr N16: Mobäcken	18		
Objekt nr N17: Hyttaldalen	18		
<i>Riksintresse Brattforsheden</i>	20		
Objekt nr N18: Brattforsheden	20		
Objekt nr N19: Svartån	21		
Objekt nr N20: Stormossen ost Gräsmången	22		
Skogslandskapet	23		
Objekt nr N21: Nordsjöskogen	24		
Objekt nr N22: Sörskog Skallberget	24		
Objekt nr N23: Norskog Skallberget	25		
Objekt nr N24: Mana-Örbäcken	25		
Objekt nr N25: Bollåsen	26		
Objekt nr N26: Ekesberget	26		
Objekt nr N27: Skogsområde norr Tönnettjärn	26		
Objekt nr N28: Skogsområdet kring Nain och Knon	27		
Objekt nr N29: Skogsområdet östra Gustavaskogen	28		
Objekt nr N30: Skogsområdet kring Ullensjöarna och Busken	29		
Objekt nr N31: Skogsområdet kring Stor-En	30		
Objekt nr N32: Skogsområdet mellan Skärgeren och Högåsen	30		
Objekt nr N33: Skogsområdet väster om Västanberg	31		
		Odlingslandskapet	32
		Objekt nr N34: Brunnberg	33
		Objekt nr N35: Gropberg	33
		Objekt nr N36: Norra Loffstrandssättern	33
		Objekt nr N37: Näs (Pikgården)	33
		Objekt nr N38: Nybo-Knon	34
		Objekt nr N39: Västra Harberg	34
		Objekt nr N40: Västansjö Tabakstorp	34
		Objekt nr N41: Västansjö Klinten	34
		Objekt nr N42: Åsen	35
		Objekt nr N43: Mjögshöjden	35
		Objekt nr N44: Hamra vadmalstamp	35
		Objekt nr N45: Heden (Gustavfors)	36
		Objekt nr N46: Bergsängssättern	36
		Objekt nr N47: Bäcktorpsättern	36
		Objekt nr N48: Starra	36
		Objekt nr N49: Lövbergstorpet	37
		Objekt nr N50: Svenängen	37
		Objekt nr N51: Uddeholm öster om Uvån	37
		Objekt nr N52: Görsjötorp	38
		Objekt nr N53: Uddeholmshyttan	38
		Objekt nr N54: Upplundshöjden	38
		Objekt nr N55: Upplundshöjden Solbacken	38
		Objekt nr N56: Malmbäckarna	39
		Objekt nr N57: Länsmanshöjden	40
		Objekt nr N58: Norra Gräs Brantfallet	40
		Objekt nr N59: Norra Gräs Brantbacken	41
		Våtmarker	42
		Objekt nr N60: Fräkensjömyrarna	43
		Objekt nr N61: Stormyren/Kölarna och Skackelåsmynen	43
		Objekt nr N62: Råda stormosse	43
		Objekt nr N63: Skogamossen	44
		Objekt nr N64: Trollsmossen	44
		Objekt nr N65: Venmyren och Gräskärret	45
		Objekt nr N66: Flyktmyren	45
		Objekt nr N67: Träjmossen	45
		Objekt nr N68: Jordbacktjärnarna	46
		Objekt nr N69: Tippatjärnarna	47
		Objekt nr N70: Råbergtjärnarna	47
		Sjöar och vattendrag	48
		Objekt nr N71: Grundan	48
		Objekt nr N72: Dusten	48
		Objekt nr N73: Noret	48
		Objekt nr N74: Gällsjöälven	49

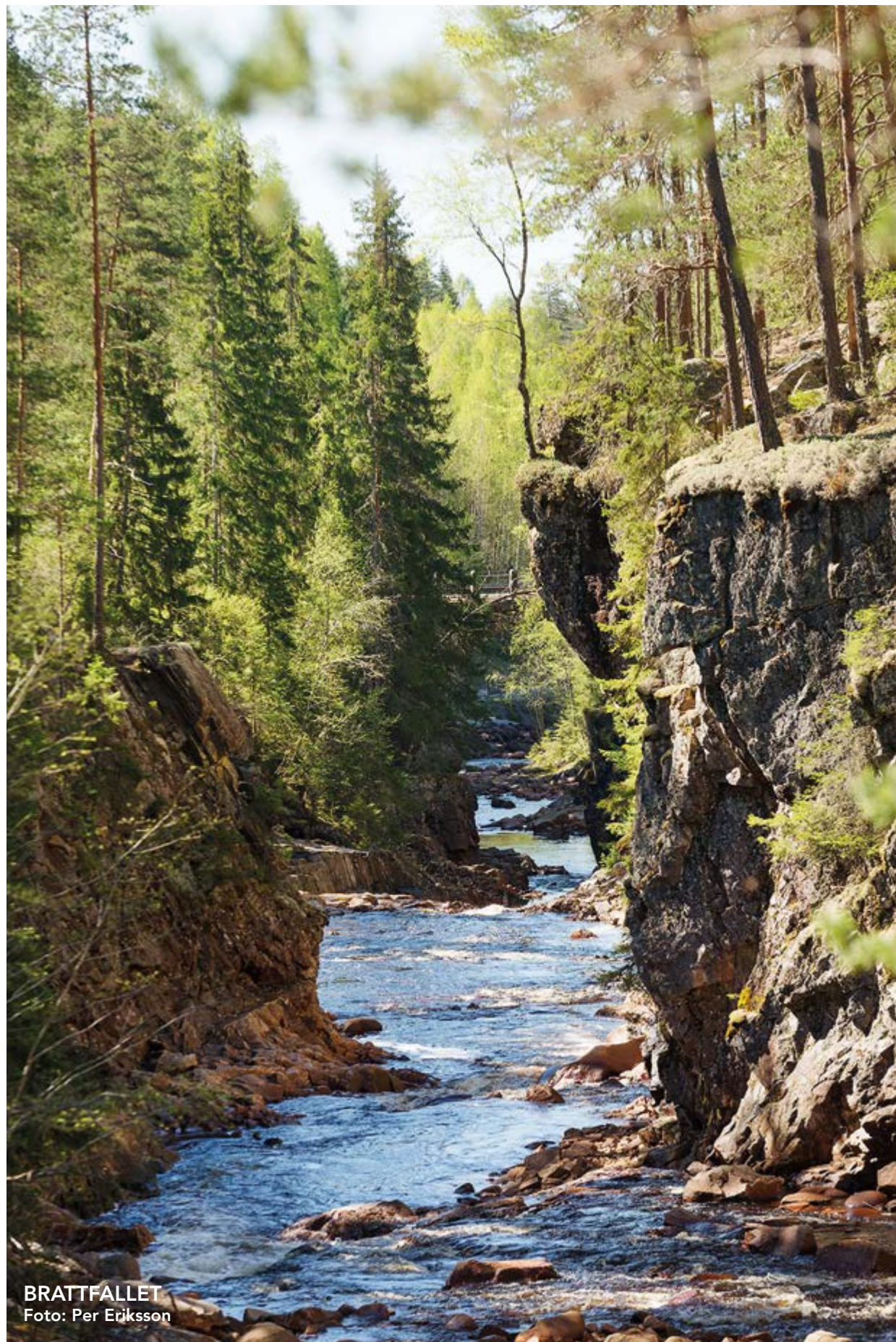
Objekt nr N75: Hagälven	49
Objekt nr N76: Stor-Ullen	49
Stora oexploaterade områden	50
Objekt nr N77: Åstjärn	50
Objekt nr N78: Öster om Sunnemo	50
NATURVÅRDS- OCH FRILUFTSPLAN DEL 3B – VÄRDEFULLA FRILUFTSOMRÅDEN	51
Riksintressen för friluftslivet	51
Karta 2: Översikt Riksintressen friluftsliv	52
Vandringsleder	53
Objekt nr F1: Fräkensjömyrarna: Alfaslingan och Valpslingan	53
Objekt nr F2: Stora Ensleden	53
Objekt nr F3: Brattfallet och Halgåleden	55
Objekt nr F4: Finnvägen i Sunnemo	55
Objekt nr F5: Milorna runt	56
Objekt nr F6: Rundslinga Nordsjöskogen	57
Objekt nr F7: Rundslingan Värmlandsgården	57
Objekt nr F8: Skymnäsleden	58
Objekt nr F9: Svartåleden Brattforsheden	58
Objekt nr F10: Åsenslingan	59
Objekt nr F11: Tre toppar Ekesberget	60
Cykelleder	62
Objekt nr F12: Klarälvsbanan	63
Objekt nr F13: Klarälvsleden	64
Objekt nr F14: Staffaskogen	65
Strövslingor och motionsspår	66
Objekt nr F15: Byns motionsspår	66
Objekt nr F16: Ekshärads skidstadion	67
Objekt nr F17: Råda motionsområde	67
Objekt nr F18: Skidstadion Hagforsvallen	67
Objekt nr F19: Sunnemo Täftevi	68
Objekt nr F20: Vågbackens motionsområde	68
Objekt nr F21: Mjönäs Bogerudsnäset	68
Parker och grönområden	70
Objekt nr F22: Blinkenbergsparken	70
Objekt nr F23: Hamuparken	70
Objekt nr F24: Järnvägsparken	70
Objekt nr F25: Polisparken	70
Objekt nr F26: Stäppen	70
Objekt nr F27: Wilénska parken	70
Objekt nr F28: Björkenstamsparken	70
Objekt nr F29: Stadhusparken Bågskytten	70

Kommunala badplatser	72
Objekt nr F30: Gatabadet	72
Objekt nr F31: Sundsjön badplats	72
Objekt nr F32: Risfall badplats	72
Objekt nr F33: Uvanå badplats	73
Objekt nr F34: Gröcken badplats	73
Objekt nr F35: Lemundtjärn badplats	73
Objekt nr F36: Rådastrand	73
Objekt nr F37: Sörby badplats	74
Objekt nr F38: Lidsbron badplats	74
Objekt nr F39: Åsarnabadet	74
Objekt nr F40: Uddeholmsbadet	74
Kanot/kajak	76
Objekt nr F41: Kanot på Klarälven	76
Objekt nr F42: Kanot på Rådasjön-Lidsjön-Grässjön	77
Objekt nr F43: Kanot på Upplunden-Deglunden	77

KARTOR

Kartor del 3A – Värdefulla naturområden	78
Karta 1 Översikt Riksintressen för naturvården	78
Karta 3 Riksintresse Klarälvdalen	79
Karta 4 Riksintresse Sunnemodalen	80
Karta 5 Riksintresse Brattforsheden	81
Karta 6 Skogslandskapet	82
Karta 7 Odlingslandskapet	83
Karta 8 Våtmarker	84
Karta 9 Sjöar och vattendrag	85
Karta 10 Oexploaterade områden	86
Kartor del 3B – Värdefulla friluftsområden	87
Karta 2 Översikt Riksintressen för friluftslivet	87
Karta 11 Vandringsleder	88
Karta 12 Cykelleder	89
Karta 13 Strövslingor och motionsspår	90
Karta 14 Parker och grönområden	91
Karta 15 Kommunala badplatser	92
Karta 16 Kanot & kajak	93

Källor	94
---------------	-----------

BRATTFALLET
Foto: Per Eriksson

OM NATURVÅRDS- OCH FRILUFTSPLANEN

Hagfors kommuns naturvårds- och friluftspan (2023) är ett kommunstrategiskt dokument som lägesbeskriver områden med höga naturvärden och friluftsvärden spridda över hela kommunens yta, med syfte att ge förutsättningar för hantering av markfrågor som berör dessa utpekade områden. Naturvårds- och friluftspanen har en stor betydelse för att främja en hållbar utveckling i Hagfors kommun genom integrering av olika aspekter inom både den ekologiska och sociala dimensionen av hållbar utveckling. Det framtida arbetet med kommunal naturvård och friluftslivsfrågor läggs fast i planen. Planen har stor betydelse för kommunens arbete med de nationella målen för friluftspolitiken, samt med sex stycken av de nationella miljö kvalitetsmålen: *Levande sjöar och vattendrag*, *Myllrande våtmarker*, *Levande skogar*, *Ett rikt odlingslandskap*, *Ett rikt växt- och djurliv* och *God bebyggd miljö*. Planen har även stor betydelse för att kunna uppfylla visionen och målen i Hagforsstrategin om att vara en God grön kommun samt relaterade globala hållbarhetsmål.

Mer om bakgrunden till planen, avgränsningar och om konflikter mellan olika intressen finns att läsa i **kapitel 1** i *Naturvårds- och friluftspanen Del 1- Mål och strategier*.

Upplägg

Hagfors kommuns naturvårds- och friluftspan består av tre delar med tillhörande bilagor. **Du läser just nu *Del 3 Objektskatalog över värdefulla natur- och friluftsområden*.**

Del 1 Mål och strategier 2023-2027

Översikt över naturvårds- och friluftsmål och åtaganden på nationell, regional och lokal nivå. Befintliga och kompletterande delmål för naturvård och friluftsliv i Hagfors kommun samt åtgärder som planeras fram till år 2027 för att uppnå målen.

Del 2 Natur och friluftsliv i Hagfors kommun

Beskrivning av kommunens mest intressanta naturtyper och ansvarsarter, nulägesbeskrivning av kommunens arbete med naturvård och friluftsliv samt analys av situationen för Hagfors natur och friluftsliv.

Del 3 Objektskatalog över värdefulla natur- och friluftsområden

En objektskatalog med beskrivningar, åtgärdsbehov och kartor för de mest värdefulla natur- och friluftsområdena i kommunen. Uppdateras vart 5:e år. En eventuell digital version kompletteras kontinuerligt med ny information och nya områden utifrån tillkommande kunskap.

Läsanvisningar

Del 3 är en katalog med objektsbeskrivningar, markägarkategori, åtgärdsbehov och kartor för de mest värdefulla natur- och friluftsområdena. Den är indelad i två delar, *del 3A behandlar främst värdefulla naturområden* och *del 3B värdefulla friluftsområden* men områdena överlappar varandra. Markägarkategorierna är uppdaterade för 2021 men inga nya inventeringar har skett av objekten inför naturvårds- och friluftspanen 2023. **Kompletterande kartor** finner du allra längst ner i dokumentet.

Naturvårds- och friluftspan del 3A – Värdefulla naturområden

Riksintressen för naturvården

Områden som är utpekade som riksintressen för naturvård (se karta 1), kulturmiljövård eller friluftsliv ska ”skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada naturen eller kulturmiljön”.

Inom Hagfors kommun finns nio utpekade områden som är av intresse för naturvården; Klarälvdalen, Sunnemodalen, Skymnäs dalen, Råda stormosse, Fräkensjömyrarna, Malmbackarna, Brunnberg, Stormossen Ost Gräsmången och Brattforsheden.

I följande kapitel beskrivs varje riksintresse samt de mest värdefulla naturområdena inom varje riksintresse.

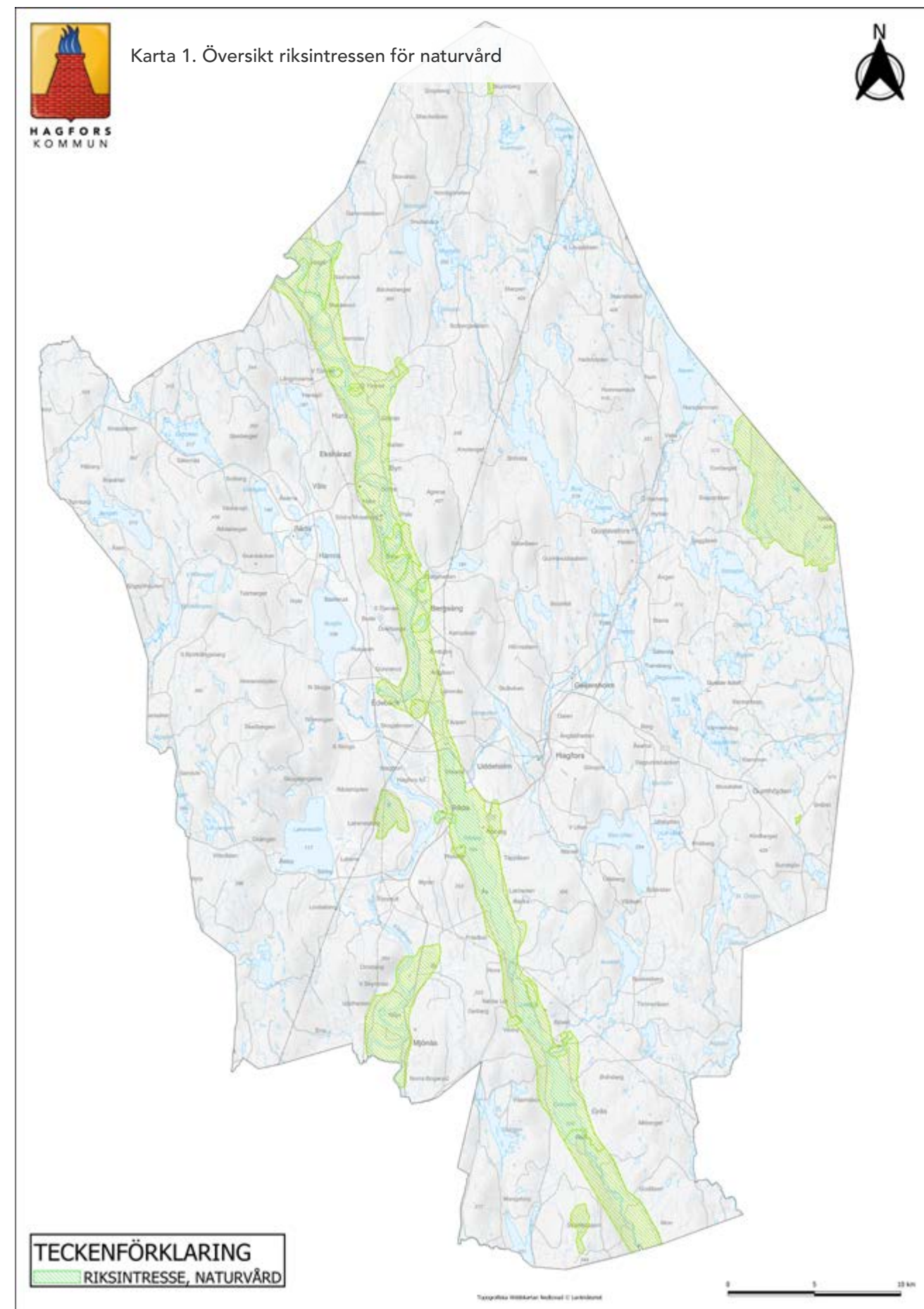
Riksintresse Klarälvdalen

Klarälven är ett riksintresse för naturvård och friluftsliv uppströms Edebäck och kring Skymnäs. Klarälvens höga värden består bland annat av dess aktiva geologiska förlopp samt att älvens skapar livsrum för många unika arter, både i vattnet och på land. Miljön vid älvstranden, med rörliga sandbankar ger upphov till en mycket speciell miljö, så kallade meandernäs. Meandernäs är Hagfors kommuns ansvarsbiotop (läs mer om dessa i *Naturvårds- och friluftspanen del 2*).

Klarälvens geologiska värden skapades redan under den senaste isavsmältningen då en istunga länge låg kvar i dalen. Dalen fylldes sedan av en långsträckt havsfjord som sträckte sig ända upp till Vingångssjön i Torsby kommun. Dalen grundades med fjordsediment och strandkanten låg långt över nuvarande vattennivå. När havet drog sig tillbaka genom landhöjningen började den tidiga Klarälven erodera ner i fjordsedimenten. Den tidiga Klarälven rann i många fåror på fjordens tidigare botten. Vid Edebäck har den nord-sydliga sprickdalen fyllts igen med isälvsavlagringar, vilket medfört att Klarälven vid landhöjningen tog en västligare fåra.

I Klarälven finns det många värdekärnor, nedan beskrivs dem utifrån **elva områden** som älven hyser. Områdena är indelade i objektnummer för att underlätta för läsaren. Utifrån rekommendationer från Skogsstyrelsen och Länsstyrelsen bör de utpekade värdekärnorna skyddas med biotopskydd eller naturvårdsavtal.

Se karta 3 Riksintresse Klarälvdalen under rubriken Kartor sist i dokumentet.

Objekt nr N1: Klarälven

Områdesbeskrivning

Klarälven rinner genom hela Värmland. Från källsjön Rogen i Härjedalen flyter älven in i Norge, till sjön Femunden, därifrån rinner älven som Trysilälven. Vid Långflon och svenska gränsen byter den namn till Klarälven. Avrinningsområdet är 11 820 km², varav 6 520 km² i Sverige, och har en medelvattenföring på 165 m³/s. Hagfors kommun hyser 7,5 mil av Klarälven.

Markägarkategori

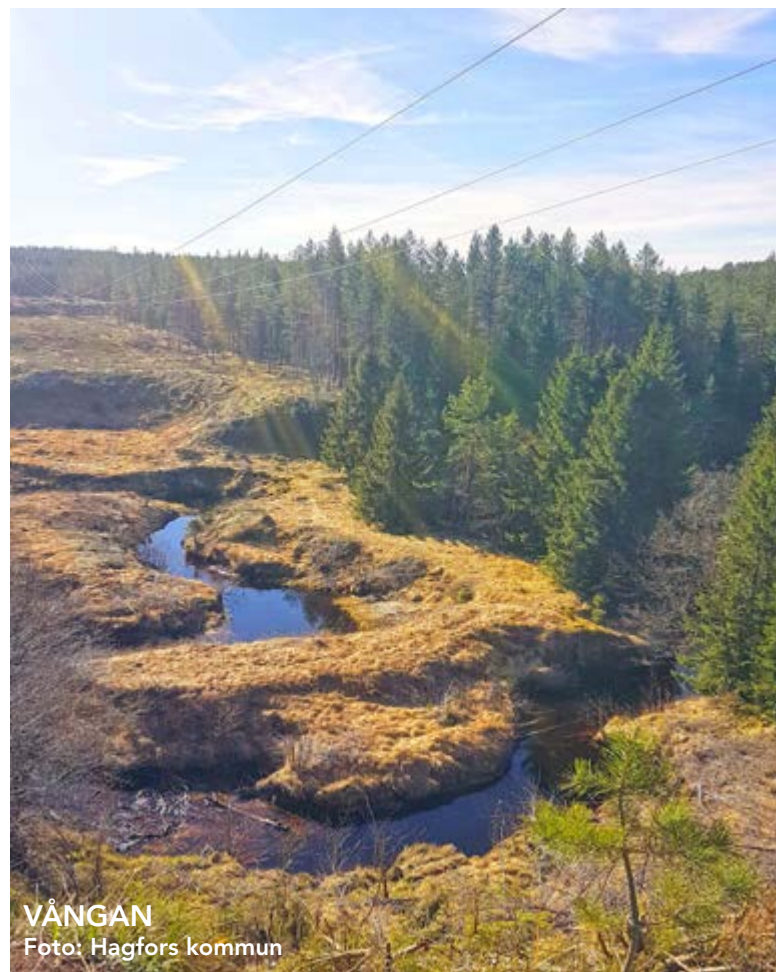
Flera. Dammarna i Klarälven ägs av Fortum Sverige.

Projekt och åtaganden

- Klarälvens vattenråd
- Klarälvens Vattenvårdsförbund

Klarälvens sträckning norr om Edsforsen skyddas genom särskilda geografiska bestämmelser i 4 kap. miljöbalken 6 § mot ytterligare utbyggnad av vattenkraft.

Kommunen ska aktivt delta i arbeten att säkra goda stammar av Klarälvslox och öring.

Objekt nr N2: Halgådeltat-Loken

Områdesbeskrivning

Loken är en avsnörd korvsjö som i norr avgränsas av Halgådeltats avlagringar och ett markant fossilt strandhak. I slutningen springer flera källsprång fram ur sedimenten, vari rikare flora uppträder. Skogen i slutningen är lövträdsdominerad och delvis avverkad. Nere kring Loken finns naturskogsartad lövskog, småvatten och våtmarker. Norr och öster om Loken ligger Halgådeltat.

Halgådeltat är spännande då flera typer av isälvsavlagringar är samlade. Ett stråk av rullstensåsar kan följas från strax sydost om Bofastberg där två höga, knivskarpa åsryggar sticker upp ut Klarälvens och Halgån yngre grusavlagringar. Stråket fortsätter uppe på terrassen mellan två mindre vägar i form av en vackert bildad ås utsträckt i nord-sydlig riktning. Dödisgropar finns i åsens närmaste grannskap. Rullstensgrus bildar Halgån stränder och botten. Alldeles söder och sydväst om vägkorset vid Brattfallet återfinns ett system av höga, skarpa åsar med djupa gropar mellan sig, ett så kallat åsnätlandskap. Strax norr om åsnätlandskapet vidtar ett mer oregelbundet dödislandskap. Kring landsvägen vid söder om Brattfallet breder ett mäktigt deltaplan ut sig, bestående av grovt grus. Mot söder följer denna terrass dalsidan ner till Myrheden, gruset blir allt finare och längst i söder övergår den i normal fjordsand. Terrassens yta är kuperad men blir i söder allt flackare, flygsanddyner.

Inventering av lövskogsmiljöer längs övre Klarälvsdalen 2009 visar att området Åstrandnäs Loken är ett mycket fint område med lövskogar i olika faser med gemensam nämnare att de alla är orörda. Optimal biotop för vitryggig hackspett.

Större delen av området är ung trivialskog dominerat av tall, endast åsnätlandskapet hyser äldre barrblandskog med mossa och blåbärsris.

I Vångan finns bäver, bäverdammar och en endemisk öringstam.

Halgån har ett 8,6 km långt vattendrag med stor vattenföring och höga biologiska värden. Älven

rymmer många nyckelbiotoper, bland annat Brattfallet med sitt fall på cirka 20 meter som är beläget i en bergskanjon, blockrika forsar och sträckor med fint lekgrus för öring. Nedre delen av älven ligger inom riksintresseområde Klarälven och är utpekad som nationellt värdefull för både naturvård och fiskevård.

Vid Brattfallet finns ett mindre vattenkraftverk med tub från mindre hålldamm. Halgån är fragmenterad genom dammar som byggd för flottning och vattenkraft. Älven är flottledsrensad. Sträckan nedströms Brattfallet har fina forsar och fall. Provfiske vid Halgå bruk har visat att lax går upp i älven för lek. Öring finns uppströms Brattfallet men stammen är ej klassad som god.

Brattfallet är ett populärt utflyktsmål både för kommuninvånare och turister. Det finns en cirka sju kilometer lång, kuperad, kvartärgeologiskt intressant vandringsled som är klassad som Värmlandsled. Informationstavlor finns utplacerade längs leden, trappor och spänger finns iordningställda. Vid entrén finns även toalett samt en 500 m lång slinga som är tillgänglighetsanpassad.

Markägarkategori

Flera. Kraftverket vid dammen ägs av Bergfors kraft.

Projekt och åtaganden

Kommunen ansvarar för skötseln av vandringsleder, informationstavlor, spänger, trappor, toalett och övriga inventarier vid Brattfallet.

Objekt nr N3: Västra Tönnettjärn

Områdesbeskrivning

Västra Tönnettjärn är en ännu öppen korvsjö och en fin fågellokal. Flera äldre träd finns inblandade i skogen. Bitvis finns partier som betas och i de hagarna är de äldre träden fritt stående. Det finns gott om död ved och vedsvamp. Uppe vid korvsjön domineras skogen i anslutning till myrpartierna av björk och tall. Längre ut på näset finns högt liggande skogspartier dominerat av björk och tall.

Kulturvärden finns i bebyggelsemiljön Västra Tönnet och är i kommunens tidigare översiktsplan (2002) utpekad som områden med höga kulturvärden. Särskilda områdesbestämmelser enligt plan och bygglagen har upprättats.

Markägarkategori

Okänt/ingen. Enskilda markägare runt omkring.

Projekt och åtaganden

-

Objekt nr N4: Östra Tönnettjärn

Områdesbeskrivning

Östra Tönnettjärn är en korvsjö utan klarvattenytor. Hela ytan av tjärnen täcks av bland annat ängsull och flaskstarr. Det är en fin fågellokal. Marken är öppen med dominerande barrskog. I näsets sydligaste del finns ett 6 hektar stort lövskogsområde som domineras av gråal och med inslag av asp, björk, rönn och hägg.

Korsbäcken Östra Tönnet tillhör Klarälvens riksintresse och är en älvnära alluvial gråalskog på ungefär 65 år i påtaglig självgallringsfas. Området är berikat med grova gråalar, högstubbar och grova tallar. Arter som återfinns är ormbär och brådlav, även bohålor och spår av hackspett återfinns.

Markägarkategori

Okänt/ingen samt enskilda.

Projekt och åtaganden

-

Objekt nr N5: Lillälven

Områdesbeskrivning

Lillälven är idag ett grunt bakvatten vid Sälje söder om Ekshärad på östra sidan älven som står i kontakt med Klarälven. Älvängar och småvatten har bildats i inre delen. I övrigt är området beväxt med naturskogsartad lövskog. Ett mycket intressant lövskogsområde tillsammans med Ginbergsängen (Objekt N7) bildar ett större sammanhängande lövsumpskog område av stort värde för flora och fauna.

Näset mellan Klarälven och Lillälven hyser stora arealer myrmark dominerat av tall och blandlövskog. I den inre delen finns en ö som bildades då Lillälven snördes av. På ön är det friskt och fruktigt med dominerande lövskogar av gråal, hägg och björk. På den östra delen är skogen mest variationsrik och mest värdefull.

Längst i norr i anknytning till jordbruksmarken finns en rödvensäng med bland annat slätterfibbla. Mer ängsmark finns i anslutning till den lilla bäck som rinner fram på näsets norra del.

Markägarkategori

Okänt/ingen samt privat.

Projekt och åtaganden

-

Objekt nr N6: Säljberget

Områdesbeskrivning

Säljberget är en bergsbrant nära Ginbergsängen med delvis kala klippväggar som utgör ett markant inslag i dalens landskapsbild. Här växer tallnaturskog och i branten är lövinslaget stort. Ungefär 7 hektar är rasbrantsnyckelbiotop på skogsbolagets mark.

Markägarkategori

Enskilda och skogsbolag (Stora Enso Skog och Mark).

Projekt och åtaganden

Skogsbolaget har avsatt delar av de värdefulla sydvästbranterna som ett frivilligt avsatt område (NP 2011).

Objekt nr N7: Ginbergsängen

Områdesbeskrivning

Ginbergsängen är ett näs i Klarälvens dalgång cirka 5 kilometer söder om Ekshärad. Större delen av näset har tidigare utnyttjats som åker eller äng dock upphörde brukandet under 1940-1950-talet då sandmarkerna inte gav några större skördar och antalet brukare blev färre. Idag domineras området av lövskogar och är en viktig biotop för insekter, fåglar och växter som hör naturtypen till.

Vegetationen domineras av olikåldrig gråalskog med inslag av tall, gran och andra lövträd. På näsets södra del är skogen av naturskogskaraktär med stort inslag av självdöda stammar. Alskogen bryts upp av genomkorsande älvvallar, mellan dessa förekommer mindre kärr och små öppna vattensamlingar. Vegetationen i kärren domineras av starr och vattenväxter. Utmed älvstranden övergår alkogen i täta videbestånd där även det sällsynta daggvidet trivs.

Ginbergsängens grund är uppbyggd av älvsand och näset förändras ständigt i takt med Klarälvens strömmande vatten. Näsets norra del utsätts hela tiden för erosion medan den södra delen ständigt byggs på. Vid högvatten översvämmas stora delar av näset och material som vattnet för med sig fastnar i vegetationen och skapar älvvallar.

Ginbergsängen är botaniskt intressant på grund av omfattande förekomst av sumplövskogar som utgör livsmiljöer för en rad mossor, lavar och vedsvampar. Sumpskogen är även en förutsättning för en speciell insektsfauna. Ginbergsängen hyser en mycket speciell skalbaggsfauna, ute på sandstränderna finns unika arter för landet. Dock är många av de funna skalbaggsarna hotade av utrotning. Bland annat förekommer *strandsandjägare* (*Cicindela maritima*) och *silverlöpare* (*Bembidion argenteolum*).

Syftet med bevarandet av Ginbergsängen är att bevara ett av Klarälvens näs med karakteristiska ytformer, lövskogar av naturskogskaraktär samt dess unika strandmiljöer. Områdets förutsättningar att hysa en rik flora och fauna ska bevaras. Skogen ska få växa under fri utveckling.

Ingen besöksparkering finns.

Markägarkategori

Statligt (naturreservat).

Projekt och åtaganden

Kommunen har valt Klarälvens meandernäs som sin ansvarsbiotop, Ginbergsängen är ett fint exempel på denna biotop. Kommunen ska arbeta för att bevara dess naturliga miljöer och informera om naturreservatet. Området kan utnyttjas för studier och naturupplevelser med uppmaning till försiktighet så att flora och framförallt skalbaggsfauna inte skadas.

Objekt nr N8: Acksjöälven

Områdesbeskrivning

Acksjöälvens mynning och branta ravin är en ostörd and- och småfågelbiotop. I detta parti dominerar en vacker lövskog av hägg, asp och gråal. I den skuggiga undervegetationen växer brakved, vilda röda vinbär, vänderot och ormbunkar. En frambrännande kallkälla håller sluttningen ner mot ån fuktig. Acksjöälven är eutrof i sitt nedre lopp och kantas här av starrmader med inslag av sydliga sumpväxter. Breda bårder av lövskog med fuktflora följer ån även ovanför bron och vidare mot nordost, men karaktären av ravinen är borta. Artrikedomen av gräs och halvgräs är påfallande i denna del av området.

Acksjöälven har fina forsar och bra lekgrus. Nedre delen av Acksjöälven ingår i riksintresset Klarälvdalen och rinner djupt nedskuren i en ravin i Klarälvens sediment. Det finns en strömlevande öringstam och flodkräfta. Under 2006 restaurerades nedre delarna av fiskevårdsområdet.

I Acksjön har det funnits en stor öringstam dock har reglerande vattendom från 1944 påverkat stammen negativt. Under hösten 2017 revs Acksjödammen ut och man kunde se redan några månader efter att öring var på väg upp i älven igen. Acksjöälven har därefter även restaurerats genom bland annat tillförsel av död ved i vattendraget.

Markägarkategori

Privat, skogsbolag och Hagfors kommun äger en bit vid Bergsäng. (Observera fastighetsgränserna vid nedre delen, de markerar förmodligen Acksjöälvens naturliga sträckning innan den rätades för flottning).

Projekt och åtaganden

Acksjöprojektet som kommunen är engagerad i via Klarälvens vattenråd skall följa upp projektet genom till exempel årliga möten i 10 år efter utrivningen av dammen.

Objekt nr N9: Bergsängstjärn

Områdesbeskrivning

Bergsängstjärn är en helt igenväxt korvsjö med mineraliskt översvämningssvatten. Det är en avsnörd korvsjö omgiven av myrmark och lövskog. Torrare delar har tidigare slåttrats och eftersom naturtyperna runt tjärnen varierar är fågellivet rikt. I mitten av 1960-talet lämnades omkringliggande jordbruksmark och skogsskiften för igenväxning. Dock finns ännu inga höga naturvärden.

Markägarkategori

Okänt/ingen. Enskilda runt omkring.

Projekt och åtaganden

-

ACKSJÖÄLVEN
Foto: Hagfors kommun

Objekt nr N10: Kroppmossen

Områdesbeskrivning

Kroppmossen består av en mosse, med 30 små gölar, och två stora topogena kärr. Det sydvästra kärret övergår successivt i mosse. Myren fyller ut en sänka som är en gammal meanderbåge av Klarälven och representerar därför ett tämligen ungt bildningsstadium. Den forna älvbrinken visar sig som en cirka 10 meter hög sedimentbrant i myrens sydkant. I norr finns en smal tjärn i en före detta meanderbåge. Myren är tämligen orörd. Kroppmossen är geologiskt intressant med myrbildning i meanderbåge. Mossebildning pågår. Avrättningsplats fanns söder om mossen. Platsen är utmärkt med skylt och information.

Markägarkategori

Skogsbolag (Stora Enso Skog och Mark).

Projekt och åtaganden

Oklart vem som numera sköter informationen vid avrättningsplatsen (är dock ej kommunen).

Objekt nr N11: Klarälven-Skymnäs

Områdesbeskrivning

Området utgör en sträcka längs Klarälven sydväst om den berggrundsspricka där norra delen av älven går fram. Klarälvens sträckning söder om Edebäck karakteriseras av en följd av genomskurna deltaplan på allt lägre nivåer ned mot nuvarande vänervattenyta. På ett flackt äldre sandigt deltaplan har ett meanderlopp med vida och välutvecklade meanderbågar bildats.

Nära basen av meandernäsen finns fuktiga områden som tidigare brukats som ängsmark men är idag igenväxta med lövsumpskog eller fuktig lövskog dominerad av gråal. Variationen av små kärr och bakvatten har betydelse för de zoologiska värdena. Sådana områden finns bland annat på sydvästra delen av Hagnäset, södra delen av Mjönäset, sydvästra delen av V Skymnäs samt södra och östra delarna av Ö Skymnäs.

Vid Uddheden, i anslutning till Klarälven, finns en mindre ravin med ett djup på mellan fem och tio meter. Östra sidan av ravinen har

ett glest gallrat bestånd av gråal i 30-årsåldern. Därunder står så tätt med hallon, brännässlor och tuvtätel att övriga örter är mycket fåtaliga. Det ligger många lågor ut i vattnet. Området är viktigt för fågellivet.

På västra kanten finns en trivial granskog med äldre granar. Floran är av frisk lågörttyp och domineras helt av majbräken. Andra örter är harsyra, gullris, pipört, kärviol, älgört, revsmörblomma, kråklöver och klarälsvete. På de smala sandbankarna i mynningen i bakvattnet står en tät gråalskog av naturskogskaraktär. Grupper med 30-35 åriga gråalar skuggar lundartat fältskikt med bland annat tuvtätel, gullris, älgört, majbräken, klarälsvete, liljekonvalj, ekorrbar, ormbär, grenrör och stenbär (NP 2011).

Kyrkstadsbacken är en nyckelbiotop på Stora Ensos mark som ligger strax norr om riksintresset. Området hyser äldre lövskog med grova träd med mossor och lavar.

Markägarkategori

Flera.

Projekt och åtaganden

Skymnäs utgör exempel på ett obundet meanderlopp. Kommunen har meandernäs som ansvarsbiotop. Västra och Östra Skymnäs finns utpekade i kommunens översiktsplan som områden med höga kulturmiljöer.

KLARÄLVEN VID HÖJE
Foto: Hagfors kommun

Riksintresse Sunnemodalen

Sunnemodalen tillhör Sveriges längsta och rakaste sprickdal. Den går från Kristinehamn i söder upp till Klarälvdalen i Norge.

Då isen smälte täcktes dalen först av havet som sedan ersattes av Störvänen vars vikar gick långt upp i Värmland. Sunnemoviken grundades snabbt upp av sandig-moigt material som följde med smältvattnet från isen. Brattförsheden i söder kom att dämna upp vattensystemet och vattnet behövde söka nya vägar. Då det även bildades ett isranddelta i norr, vid Edebäck, tvingades Klarälven västerut i en ny fåra. Efter några hundra år hade landet höjt sig så mycket att sjösystemet fick sin nuvarande utformning med utloppet i norr via Årosälven. Sunnemodalen upptas idag av tre djupa klara sprickdalssjöar med förekomst av ishavrelikter: Rådasjön, Lidsjön och Grässjön.

Rådasjön har ett djup på 86 meter vars stränder varierar mellan skog och jordbrukslandskap. Norra änden är viloplats för sträckande sjöfåglar. Sjösystemet påverkas till viss del av reglering genom dammen vid Åros. Endast vid perioder av torka, då Uvåsystemet genom Stjärnforsdammen stängs kan Rådasjön ha lågt vatten, vilket hittills väldigt sällan skett. Ishavsrelikter som pungräka (*Mytilus relicta*), taggmärla (*Pallasea quadrispinosa*) och vitmärla (*Monoporeia*) är några av de arter som finns kvar i sjön efter istiden. Det har funnits en stam av vandringsöring i Rådasjön, sannolikt samma som funnits i Grässjön-Lidsjön, dock osäkert om denna stam finns kvar. Fiskevårdsområdet har tidigare planterat in gös regelbundet, dock osäkert hur förökningen ser ut. Även röding har planterats in i sjön. Efter en uppgörelse med kraftbolaget på 2000-talet gjorde man 3 stycken ålutsättningar.

Lidsjön kantas av branta stränder och aktivt jordbrukslandskap som håller stränderna öppna med betesdjur. Sjön är grundare än Rådasjön med ett djup på 30 meter. Lidsjön har förbindelse med Grässjön och hyser samma fiskarter (gädda, abborre, gös, ål, siklöja, storsik mfl). År 2005 sattes 5000 gösungar ut, Länsstyrelsen gjorde ett större provfiske under augusti 2010 och konstaterade att fiskebeståndet i sjön är gott. Vid Sunnemobron finns iläggingsplats för båt, brygga, grillplats, mulltoa och soptunnor.

Grässjön har ett djup på 65 meter med flera stora grund som är bra lekplatser. Där Svartån mynnar i sjön finns vindskydd och grillplats, stränderna består av finsand-mo.

Längs sjöarnas stränder finns flera värdekärnor utpekade som alla ligger inom riksintresset Sunnemodalen. Länsstyrelsens och Skogsstyrelsens rekommendationer är att utpekade värdekärnor bör skyddas med biotopskydd eller naturvårdsavtal i de fall det inte är genomfört.

Se karta 4 Riksintresse Sunnemodalen under rubriken Kartor sist i dokumentet.

Objekt nr N12: Årosälven

Områdesbeskrivning

Årosälven är förbindelsen mellan Rådasjön och Klarälven och är djupt nedskuren i sedimenten. Ravinslutningarna domineras av äldre lövskog som är en intressant fågelokal för bland annat hackspett. Klarälvsbanan går längs Årosälvens södra strand och leder upp till en rastplats vid Årosälvens inlopp vid Rådasjöns strand. Inloppet vid Rådasjön är en välbesökt rastplats vid islossningen på våren för återvändande flyttfåglar som bland annat lom.

Markägarkategori

Okänt/ingen (vattenspegeln). Kraftbolaget (Fortum Sverige) samt Hagfors kommun runt-om. Kraftverksdammen ägs av Fortum Sverige.

Projekt och åtaganden

Kommunen ansvarar för skötsel av Klarälvsbanan och rastplatsen vid Årosälvens inlopp vid Rådasjöns strand samt kommunmarken.

Objekt nr N13: Risberg-Krediten

Områdesbeskrivning

Ungefär 5 kilometer sydväst om Risbergsfall sträcker sig en åsryggformad isälvsavlagring norrut till Vågbacken. Strax norr om Risbergsfall finns ett system av tydliga åsryggar, mot väster utgörs avlagringen av en flack sluttning på vilken antydna till strandvallar förekommer. Strax nordost om Risbergsfall höjer sig en skarpt markerad, central åsrygg ungefär 20 meter, den sträcker sig norrut med en brant sluttning åt öster. Vid skjutbanorna nordost om Sandtjappan flackar åsen ut och övergår till ett par stora djupa åsgropar på cirka 20 meter.

Öster om Risbergsgård finns nyckelbiotop med ett bestånd av 300-åriga tallar, området kallas Krediten. Tallarna är högvuxna och grovstammiga, under 2009 inventerades området på skyddsvärda träd och 18 stycken återfanns. För att vara ett skyddsvärt träd krävs att stammen är minst en meter i omkrets i brösthöjd samt att trädet är av god vitalitet. De inventerade träden i området var mellan två och tre meter i omkrets.

Vågbacken är ett populärt friluftsliv-, motions-, och rekreationsområde med upplysta motions-slingor. Området är utpekade i kommunens tidigare översiktsplan (2002) och har många värden både sociala och biologiska.

Markägarkategori

Skogsbolag (Stora Enso Skog och Mark).

Projekt och åtaganden

Kommunen bör uppmantra till skydd och att Krediten inventeras ytterligare för att se om det finns fler skyddsvärda träd och helst bör en artinventering på dessa träd göras. Det vore intressant med en inventering på marksvamp eftersom flera sällsynta och hotade marksvampar är knutna till gammal tallskog på sandmark. Naturminnen skulle kunna skapas för de mest värdefulla träden.

Det tätortsnära grönområdet i översiktsplanen (2002) är utpekade som områden för vardagsrekreation och friluftsliv. Det är önskvärt att skogsbruksåtgärder i eller i anslutning till området sker med försiktighet och i samråd med föreningen som sköter elljusspåret och kommunen.

KREDITEN, RISBERG
Foto: Hagfors kommun

Objekt nr N14: Risäter

Områdesbeskrivning

Ravinbildning ner mot Rådasjöns västra strand med gammal lövskog och rik flora. Vid herrgården i Risäter sluttar betesmarkerna ner mot sjön intill dessa döljer sig en djup ravin med frodig lundvegetation, särskilt omnämnd i riksintresse Rådasjön.

Markägarkategori

Privat, Risäters herrgård och golfbanan.

Projekt och åtaganden

-

Objekt nr N15: Lidsberget

Områdesbeskrivning

Lidsberget är ett brant randberg i Sunnemodalen, med betande strandängar ner mot Lidsjön och två bronsåldersgravar på toppen. Den kraftiga västslutningen har en betydelsefull brantvegetation. I nordväst finns en fyra hektar stor nyckelbiotop i västvänd sluttning. Marken har tidigare varit hävdad men är idag täckt med äldre lövskog. Spillkråka och hackspett återfinns i området, men mindre hackspett och vitryggig hackspett har potential att etableras på sikt. Om nyckelbiotopen får utvecklas fritt kommer den successivt omvandlas till lövnaturskog.

Markägarkategori

Skogsbolag (Stora Enso Skog och Mark).

Projekt och åtaganden

Skogsbolaget skall ha satt del av området som frivillig avsättning (uppgift NP 2011).

Objekt nr N16: Mobäcken

Områdesbeskrivning

Vid Lidsjöns västra strand finns en ravinbildning med rik flora. Strax norr om Mobäcken finns ett område med naturskogsartad lövskog på 10 hektar, området har ett naturvårdsavtal.

Markägarkategori: Privat.

Projekt och åtaganden

-

Objekt nr N17: Hyttaldalen

Områdesbeskrivning

Hyttaldalen är en djupt nedskuren bäckdal precis söder om Sunnemo tätort där Hyttälven rinner igenom och mynnar ut i Grässjön. Dalen har rik flora och fauna, sidorna är klädda med lövskog som har stor betydelse för olika växt- och djurarter. Dalgångens vegetation har flera särpräglade vegetationstyper med framförallt sumplövkogarna på älvnäsen är av särskilt intresse. Både växt- och djurliv bär sydlig prägel och med förekomst av flera för kommunen i övrigt ovanliga arter.

Strax nedströms Hyttaldammen finns rester av den gamla järnindustrin med hyttruin från Sunnemohyttan (Tutehyttan). I dalen finns även en gammal kvarn med en dammanläggning. Området är ett populärt strövområde.

Markägarkategori

Skogsbolag, privat, okänt/ingen (vattenspejeln). Fortum Sverige ansvarar för dammarna.

Projekt och åtaganden

Kommunen har deltagit på dammägarnas samråd om eventuell utrivning av dammarna.

Riksintresse Brattforsheden

Brattforsheden är belägen i ett israndsdelta och formades av mäktiga isälvar under inlandsisens avsmältning för cirka 10 000 år sedan. Heden är uppbyggd av isälvsgrus och isälvsstrand i olika formationer. Vanligt förekommande är dödisgropar, rullstensåsar och fält med sanddyner. Mitt på Brattforsheden ligger den långsträckt djupa sjön Alstern. Vidare förekommer ett flertal myrar och källor i området.

På hedens sandiga marker växer torr mager tallskog av varierande ålder. Heden hyser flera naturvärden att värna om, bland annat förekomst av den fridlysta mosippan och den hotade sandödlan. Det finns även ett rikt insektsliv och ett flertal fåglar som är anpassade till tallhedarna.

I kontrast till hedens magra jordar finns frodig och artrik vegetation i områdets raviner och längs älvstränderna, även myrmarkerna hyser en varierande vegetation.

Se karta 5 Riksintresse Brattforsheden under rubriken Kartor sist i dokumentet.

Objekt nr N18: Brattforsheden

Områdesbeskrivning

Brattforsheden inom Hagfors kommun ligger norr om det egentliga israndsdeltat och består av Svartåns dalgång. Två speciellt fina ravinområden är utpekade, Högåsen och Sätterbergets ravin väster om Svartån. Området är skyddat enligt SCI (Habitatdirektivet) och är naturvårdsområde. Området närmast Svartån är även naturreservat.

Markägarkategori

Flera.

Projekt och åtaganden

Kommunen deltar tillsammans med länsstyrelsen och övriga kommuner inom Brattforshedsområdet i planeringsgruppen för utveckling av Brattforsheden.

Objekt nr N19: Svartån

Områdesbeskrivning

Svartån rinner från Bosjön och mynnar norrut i Grässjön. Området längs med Svartån är naturreservat och största delen ligger även inom Brattforshedens naturvårdsområde. Det är ett av få vattendrag i Värmland som inte är utbyggt för vattenkraftproduktion. I och omkring vattendraget finns höga biologiska värden.

Svartån ringlar fram i forsande, strömmande och lugnflytande sträckor och har ett ovanligt välutvecklat meanderlopp med naturlig erosion och sedimentation av sand som är en viktig livsmiljö för vissa hotade insekter som är knutna till glest beväxna sandstränder. Flera rödlistade strandskalbaggar återfinns i de öppna och glest beväxna sandbankarna. Skogsbeståndet närmast ån är av naturskogskaraktär och är hemvist för flera ovanliga och hotade mossor, lavar, nattfjärilar, skalbaggar och fåglar.

Syftet med att skydda Svartån är att bevara och utveckla ett fritt rinnande och outbyggt vattendrag samt att bevara värdefulla livsmiljöer för de arter som förekommer i, vid och omkring vattendraget.

Svartån har utnyttjats som flottled.

Markägarkategori

Statligt (naturreservatet).

Projekt och åtagande

Kommunen deltar tillsammans med länsstyrelsen och övriga kommuner inom Brattforshedsområdet i planeringsgruppen för utveckling av Brattforsheden. Svartån är utpekad som ett prioriterat område för Klarälvens vattenråds arbete.

SVARTÅN
Foto: Hagfors kommun

Objekt nr N20: Stormossen ost Gräsmången

Områdesbeskrivning

Stormossen är belägen på en högplata mellan två dalgångar, i väst Gräsmången och i öst Svartådalgången. Stormossen är ett mycket vackert exempel på en mosaikmosse med ett stort antal gölar och tjärnar omväxlande med torra partier. Stormossen Ost Gräsmången tillhör Hagfors kommuns ansvarsbiotop *gölbrik våtmark*. Mossen hyser ett 40-tal gölar, vegetationen är typisk för en mosse med ett glest trädskikt av tall. Avvikande arter är gul näckros och flaskstarr vilket tyder på att det finns fastmarksvatten mellan åsarna. Fåglar som häckar i området är bland annat ljungräp, tjäder och orre.

Stormossens värde ligger i dess hydrologiska uppbyggnad med många gölar och vattenfyllda höljor. Områdets naturvärde ligger i att det är en mäktig mosse på hög höjd och i dess orördhet. Länsstyrelsen har klassat mossen till ett *samarådsområde* vilket innebär att det finns ett förbud

mot torvtäkt och utdikning av mossen. Försiktighet vid dikesrensning i omgivande skogsmark ska iaktas och dikning i omgivande mark som påverkar myrens hydrologi negativt ska inte ske. Inte heller kalkning av området får utföras.

Markägarkategori

Skogsbolag (Stora Enso Skog) och Mark samt enskilda.

Projekt och åtaganden

Kommunen ställer sig positiva till att någon typ av områdesskydd skapas för Stormossen Ost Gräsmången. Objektet tillhör kommunens ansvarsbiotop, gölbrik våtmark.

STORMANGEN OST GRÄSMÅNGEN

Foto: Hagfors kommun

Skogslandskapet

Skogslandskapet i Hagfors kommun innehåller några mer areellt omfattande områden med höga naturvärden. Dessa beskrivs som egna objekt. Övriga naturvårdspärlor ligger i kluster ganska jämt fördelade i kommunen. Om alla dessa nyckelbiotoper skulle beskrivas som egna objekt blir listan omfattande. Därför delas kommunen in i några områden, där befintliga nyckelbiotoper överskådligt beskrivs i grupper.

Områden inom Riksintresse Klarälven, Sunnemodalen och Brattforsheden finns beskrivna under **Riksintressen för naturvården**, se tidigare sidor.

Se karta 6 Skogslandskapet under rubriken Kartor sist i dokumentet.

SKALLBERGEN
Foto: Hagfors kommun

Objekt nr N21: Nordsjöskogen

Områdesbeskrivning

Naturreseptatet Nordsjöskogen är en av Värmlands finare gransumpskogar beläget i sluttning ner mot Nordsjöns norra del. Området hyser även inslag av asp, sälg, gråal, klibbal och stora grova björkar. Skogen är tät och självgallring sker, vilket bidrar till stor mängd död ved i olika former. I reservatet finns en vandringsled.

Markägarkategori

Statligt (naturreseptat).

Projekt och åtaganden

Naturreseptatet sköts av länsstyrelsen.

Objekt nr N22: Sörskog Skallberget

Områdesbeskrivning

Sörskog Skallberget ligger på höjderna mellan Fryksdalen och Klarälvsdalen. Området är kuperat med högsta punkten 425 meter över havet. På höjderna domineras skogen av 300-åriga tallar medan i branterna växlar det över till gran. Naturreseptatet är rikt med död ved som är viktigt för många hotade arter, bland annat skalbaggsarten **raggbock** (*Tragosoma depsarium*) som är beroende av gammal tallved. I naturreseptatet finns även flera tecken på att skogen varit utsatt för flera skogsbränder.

Markägarkategori

Statligt (naturreseptat).

Projekt och åtaganden

Naturreseptatet sköts av länsstyrelsen.

Objekt nr N23: Norskog Skallberget

Områdesbeskrivning

Norskog Skallberget ligger precis som Sörskog Skallberget mellan Fryksdalen och Klarälvsdalen. Även Norskog Skallberget hyser gott om äldre tall och gran, död ved i form av lågor, torrakor och brandstubbar. Viktig livsmiljö för den hotade arten raggbock (*Tragosoma depsarium*) och för olika typer av vedsvampar.

Markägarkategori

Statligt (naturreseptat).

Projekt och åtaganden

Naturreseptatet sköts av länsstyrelsen.

Objekt nr N24: Mana-Örbäcken

Områdesbeskrivning

Naturreseptatet som är beläget i centrala Hagfors hyser flerhundraåriga tallar på och längsmed rullstenåsen. Bäckravinen där Örbäcken (Görsjöbäcken) rinner igenom domineras av gammal granskog. Örbäckravinen är reservatets nyckelbiotop där bland annat en endemisk stam av bäcköring lever. Området är även viktigt för det tätortsnära friluftslivet med flera promenadstråk som till viss del är tillgänglighetsanpassade. Vandringsleden Åsenslingan har sin början i reservatet, se mer i del *3B Värdefulla friluftsområden*.

Markägarkategori

Hagfors kommun (kommunalt naturreseptat).

Projekt och åtaganden

År 2017 blev Mana-Örbäcken Hagfors kommuns första kommunala naturreseptat. Kommunen ansvarar för all skötsel av leder, inventarier och naturvård inom reservatet. Reservatet är även skolskog.

NORDSJÖSKOGEN
Foto: Hagfors kommun

MANA-ÖRBÄCKEN
Foto: Per Eriksson

Objekt nr N25: Bollåsen

Områdesbeskrivning

Bollåsen (Forshult) består till störst del av gles, högstammig gammal tallskog på 150-200 år. Vegetationstypen är lav-ristyp på sandmark. Vid Bollåsens gård finns en 15-20 meter djup ravin som hyser naturskogsartad gråalskog på dess västra sida och längs bäcken är vegetationen frodig.

Geologiskt är Bollåsen intressant på grund av dess läge på glaciälviala avlagringar som formats av Klarälvens erosion under flera tusen år. En gammal korvsjö är numera en våtmark med glest växande barrträd. Vidare finns erosionshak, älvvallar och terrasser inom området.

Markägarkategori

Enskilda och Fortum Sverige.

Projekt och åtaganden

-

Objekt nr N26: Ekesberget

Områdesbeskrivning

Stora och lilla Ekesberget är beläget i centrala Ekshärad, mot öster stupar bergen mycket brant vilket medfört att dess vegetation är tämligen orörd. På Ekesberget finns två skogliga biotopskyddsområden som hyser bergsbranter med 150-200 år gammal tall- och granskog samt stort inslag av död ved.

På stora Ekesbergets krön ligger två bronsåldersrösen, 14 respektive 11 meter i diameter, dessa rösen är de två största i kommunen. Rösena visar de första påtagliga spåren av stationär bebyggelse i trakten kring Ekshärad.

Ekesberget är ett viktigt område även för friluftslivet med längd- och utförsåkning, cykling och vandring. En del av kommunens skog mellan Ekesberget och elljusspåret är sedan 2018 även ett så kallat skogligt miljöinvesteringsområde där lövträden plockats fram och träd ringmärkats.

Markägarkategori: Enskilda, skogsbolag (Stora Enso Skog och Mark) och Hagfors kommun.

Projekt och åtaganden

Biotopskyddsområdena finns på Hagfors kommuns mark och är klassade som NO (naturvård orörd) i kommunens skogsbruksplan, de skall alltså lämnas orörda.

Miljöinvesteringsområdet på kommunens mark skall hållas öppet i minst fem år till 2023 men bör fortsätta att hävdas även fortsättningsvis för att möjliggöra utveckling av höga naturvärden

Objekt nr N27: Skogsområde norr Tönnetfjäll

Områdesbeskrivning

Området ligger över högsta kustlinjen i kommunens norra del och hyser två biotopskyddsområden, Norra Fallmyren och Kalkberg, tre frivilligt avsatta områden av skogsbolaget, samt flera nyckelbiotoper kring Nordsjöskogen och inte minst ett flertal gamla sätrar.

Norra Fallmyren är ett frodigt sumpskogsområde. Kalkberg är en gammal gransumpskog på ca 130 år. Tönnetfjället har höghöjdsskog och består av en mosaik av hållberg med mager tallskog och småmyrar. Ner mot Fjällvallen finns de två frivilligt avsatta områdena bestående av två raviner med fjälltolta och andra nordliga växter. Tvärberg är ett av skogsbolaget frivilligt avsatta område och består av en barrskog beläget 500 meter över havet.

I området kring Nordsjöskogen och naturreservatet finns nyckelbiotoper på privatmark. Markmyrbergsättern är en öppen sätermark i västläge.

Markägarkategori

Till största del skogsbolag (Stora Enso Skog och Mark), enskilda, statligt (naturreservat).

Projekt och åtaganden

-

Objekt nr N28: Skogsområdet kring Nain och Knon

Områdesbeskrivning

Området ligger över högsta kustlinjen runt de stora sjöarna Nain och Knon. Området utmärks av låg bonitet, storskaligt kuperat med många mindre sjöar och myrmarker. De få områden som hyser höga naturvärden har ofta lämnats kvar på grund av otillgänglighet. I öster finns nyckelbiotoper på kyrkans mark resterande tillhör Stora Enso Skog och Mark AB.

Heaberg ligger i östsluttning ner mot sjön Nain och består av storblockig morän vilket försvårat avverkning av skogen och har av den anledningen lämnats kvar. Här finns gamla aspar med lunglav och på klippblocken kan man hitta skuggblåslav. Området är 104 hektar och är frivilligt avsatt av skogsbolaget.

Hallshöjden är ungefär 81 hektar stort och ligger mellan Nain och Knon. Precis som vid Heaberg har man tekniskt inte kunnat avverka det här området. Idag domineras området av grova granar och en rik flora.

Aurenaberg är ungefär 23 hektar och ligger på hög höjd, det är det område som är beläget på toppen som skogsbolaget avsatt (NP 2011).

Markägarkategori

Skogsbolag (Stora Enso Skog och Mark).

Projekt och åtaganden

-

Objekt nr N29: Skogsområdet östra Gustavaskogen

Områdesbeskrivning

Östra Gustavaskogen har en mycket storblockig terräng. Här finns många mindre sjöar och sjösystem.

Aamäckerområdet ligger norr om Storsjön/Flåsjön och utgör gammal svedjemark för den finska befolkningen. Marken är storblockig morän med mager tallskog runt små sjöar. Området har utsatts för skogsbränder vid flertal tillfällen. Skogsbolaget har frivilligt avsatt området på grund av dess höga naturvärden.

Lapptjärn är ett område på ungefär 36 hektar med storblockig morän och mager tallskog. Det finns även blandbarrskog och sumpskog i området som hyser höga naturvärden. Även Lapptjärn är frivilligt avsatt av skogsbolaget.

Västra Sandsjön hyser liksom de andra områdena storblockig terräng dominerat av blandbarrskog med inslag av löv. Frivilligt avsatt av skogsbolaget (uppgift NP 2011).

Västra Laxräjtika, Vålbergstoppen med Vålberget och Hunsberget är även de frivilliga avsättningar och nyckelbiotoper på Stora Ensos mark (NP 2011).

Fräkenmyrsjöarna ligger även de i det här området se vidare objekt N60.

Markägarkategori

Stiftet, staten (naturreservatet), skogsbolag (Stora Enso Skog och Mark), enskilda.

Projekt och åtaganden

-

Objekt nr N30: Skogsområdet kring Ullensjöarna och Busken

Områdesbeskrivning

Området ligger över höga kustlinjen och är bördig skogsmark. Terrängen är storskalig med några fina våtmarker i den östra delen.

Fjällberg ligger på västra sidan mellan Busken och Stor-Ullen. Här är marken bördig och domineras av granskog. Längs berget rinner vatten vari alen trivs. Området är frivilligt avsatt av skogsbolaget på grund av dess höga naturvärden.

Råmosshöjden ligger söder om Örsjöarna och norr om Älgsjön. Området är 10-15 hektar stor och kan komma att utvecklas till ett område med höga naturvärden på sikt.

Myrberget Lillullen är en nyckelbiotop öster om Lill-Ullen med bördig mark och grova aspar med lunglav.

Vid Stor-Ullens nordvästra strand finns kommunens enda registrerade fynd (2020) av den invasiva arten jätteloka. Det är viktigt att den inte sprider sig.

Markägarkategori

Skogsbolag (Stora Enso Skog och Mark) till största del plus några enskilda.

Projekt och åtaganden

Informera om invasiva arter och förekomsten av jätteloka i området. Vattenskyddsområde runt Ullensjöarna.

STORBLOCKIG MORÄN
I GUSTAVASKOGEN
Foto: Ulf Bengtsson

Objekt nr N31: Skogsområdet kring Stor-En

Områdesbeskrivning

Området kring Stor-En utmärks av småskaligt kuperad terräng men med branta bergssidor. Här finns inslag av hyperit i berggrunden vilket kan medföra hög bonitet. Söder, öster och norr om Stor-En finns många nyckelbiotoper samt att skogsbolaget har avsatt flera delområden. I området finns även biotopsskyddsområdena Norr Slåbergsmynnen och Trollberget som består av äldre naturskogsartad barrblandskog.

Ugglemyren, Harkbergsdeltat, Tvistskogen och Mörberg är några av de områden som är avsatta och/eller hyser nyckelbiotoper.

Markägarkategori

Skogsbolag (Stora Enso Skog och Mark), enskilda.

Projekt och åtaganden

-

Objekt nr N32: Skogsområdet mellan Skärgen och Högåsen

Områdesbeskrivning

Området ligger väster om Brattforsheden och här finns flera frivilliga avsättningar, varav det största är Högåsen, precis öster om riksintresset Stormossen-Ost Gräsmången. Högåsen är ungefär 60 hektar och består av barrskog och sumpskog. Området är avsatt på grund av dess höga naturvärden.

Skärgens västbranter och området öster om sjön innehåller hyperit som bidragit till en skog med hög bonitet som även hyser, för Hagfors kommun, ovanligt näringskrävande arter. Västbranten hyser mycket höga naturvärden.

Det finns 11 stycken nyckelbiotoper öster om Skärgen som är frivilligt avsatta. Områdena är grandominerad naturskog med inslag av tall, asp och björk.

Markägarkategori

Skogsbolag (Stora Enso Skog och Mark), enskilda.

Projekt och åtaganden

-

Objekt nr N33: Skogsområdet väster om Västanberg

Områdesbeskrivning

Ett storskaligt skogsområde i kuperad terräng som skiljer Klarälvsdalen mot Fryksdalen. Söderut mot Lakenesjön är skogen mycket kuperad. I området finns två naturreservat, Norskog Skallberget och Sörskog Skallberget Objekt nr 22 och 23. I och kring dessa områden finns flera nyckelbiotoper med höga naturvärden.

Stendalen ligger i en förkastningssänka som löper nord-sydlig riktning ner mot Mjögssjön, hela ravinen är en nyckelbiotop. Här är lokalklimatet extra kallt vilket påverkar vegetationen, snön kan ligga kvar långt in i juni.

Mjögssjöhöjden ligger väster om Mjögssjön här finns Hagfors kommuns enda vilda hassel, hög bonitet med granskog, sumpskog och lövskog i tre områden som är frivilligt avsatta.

Groviksberg ligger öster om Kråkåsen-Jangen, här ligger Natura 2000 området Tippetjärnarna.

Kråkästappan ligger på Kråkåsenbergets sydsluttning och är påverkat av både hyperit och grönsten vilket gör området mycket bördigt och bidrar till en rik kärleväxtflora. Området är lövdominerat med bland annat vildväxande skogslind och hamlade sälgar. Området hyser flera nyckelbiotoper.

Markägarkategori

Skogsbolag (Stora Enso Skog och Mark), enskilda, statligt (naturreservat).

Projekt och åtaganden

-

Odlingslandskapet

Sedan mitten av 1900-talet har slätterängar i Hagfors kommun praktiskt taget försvunnit och betesmarker har minskat med över 50 procent. Ängs- och hagmarksfloran knuten till den magra norrlandsterrängen kring skogstorpen i Hagfors kommun har dock stor potential att återuppstå bara skötseln är rätt.

En inventering av ängs- och hagmarker gjordes år 1998 i Hagfors kommun och har kompletteras med inventering år 2003 samt några enstaka objekt under senare år. Inventeringarna finns tillgängliga i TUVÅ.

Se karta 7 Odlingslandskapet under rubriken Kartor sist i dokumentet.

TABAKSTORP
Foto: Hagfors kommun

Objekt nr N34: Brunnberg

Områdesbeskrivning

På en höjdrygg omgiven stora skogsområden i östra delen av Ekshärad socken ligger Brunnbergs by. Brunnberg är från början en finnbo-sättning som tillkom under 1600-talets början.

Artrika ängsmarker sluttar ner från åsen mot skogskanten i öster. I de gamla vallarna finns åkerholmar dominerade av lövskog, dessa holmar är viktiga för både flora och fauna. En rik biologisk mångfald finns på de öppna markerna, men den har varit större. "Blomsterängen" i byn har en mosaik av torrängspartier med artrik flora. I vissa delar finns nakna stenhällar med risartad hed och kattfot. Stagghed finns i de små sänkorna.

Markerna har under ett flertal år varit ohävdade, endast ett par hästar har betat den senaste tiden.

Markägarkategori

Brunnberg By AB, enskilda. Runt om Brunnberg, skogsbolag (Stora Enso Skog och Mark).

Projekt och åtaganden

I kommunens tidigare översiktsplan (2002) är Brunnberg utpekad som område med höga kulturvärden. Kommunen ska verka för att Brunnberg by får ett varaktigt skydd.

Objekt nr N35: Gropberg

Områdesbeskrivning

Gropberg är en liten finnbygd i skogslandskapet med anor från 1700-talet. Tre torp ligger på rad med skog nästintill knuten. Öppna ängsmarker blandat med stråk av skog omringar en mångfald av små röda hus. Markerna har delvis växt igen och vissa åkrar planterades med gran på 1960-talet. På gården i mitten av byn bedrevs ett aktivt jordbruk fram till 1995.

Inventeringen år 1998 visade att hackslätten framför ett av uthusen är bevuxen med stagghed med ormröt. De sluttande ängarna ner mot skogskanten är av frisk och näringsrik karaktär. De har varit artrika ängsmarker när de hölls öppna med hjälp av hävd. Bevarandevärde ligger i det gamla kulturpåverkade odlingslandskapet,

ett idylliskt kulturarv i Hagfors kommun.

Markägarkategori

Enskilda. Runt kring byn skogsbolag (Stora Enso Skog och Mark).

Projekt och åtaganden

-

Objekt nr N36: Norra Loffstrandssäteren

Områdesbeskrivning

Norra Loffstrandssäteren är en säter bestående av ett tiotal säterhus och uthus i skogslandskapet. Nästan alla husen är byggda de senaste 60 åren, fjällkor betar på vallarna och i skogen. Norra Loffstrandssäteren är en av åtta levande sätrar i Värmland. Dock är endast en liten del av den ursprungliga vallen öppen. I väster finns odlingsrösen, husgrund, en hamlad säl och en stenmur. Naturvärden ligger i det traditionella fäbodarbetet. Med i länsstyrelsens *Kartläggning av biologiskt kulturarv i fäbodmiljöer* från 2013 (publ. 2014:39).

Markägarkategori

Enskilda. Runt om sätern skogsbolag (Stora Enso Skog och Mark).

Projekt och åtaganden

-

Objekt nr N37: Näs (Pikgården)

Områdesbeskrivning

Pikgården ligger på ett av Klarälvens meander-näs strax norr om Ekshärad. Boningshuset är byggt på 1930-talet. Jordbruket har bedrivits med betande kor fram till år 2011.

Markägarkategori

Enskilda.

Projekt och åtaganden

Behov av inventering.

Objekt nr N38: Nybo-Knon

Områdesbeskrivning

På det svagt markerade krön där sluttningen ned mot sjön Knon planar ut och fortsätter upp mot skogen, ligger ett litet idylliskt torp med anor från 1800-talets början. Ängarna hävdades med lie fram till 2000-talet. Här finns hackslätterängar och odlingsrösen. I sluttning ner mot sjön finns torrängar och blåbärshed, bland annat med Jungfru Maria nycklar. Vid sjökanten växer fuktängar med stagg och starrarter. Runt husen finns friskängar med bland annat ormrot, sumpmåra, kattfot, stagg, Jungfru Maria nycklar, fårsvingel, vårbrodd, kärrespira, harstarr, pillerstarr, slätterfibbla och backskärvfrö. Skyddsvärdena ligger i det gamla kulturlandskapet.

Markägarkategori

Enskilda. Runt om torpet enskilda och skogsbolag (Stora Enso Skog och Mark).

Projekt och åtaganden

Behov av inventering.

Objekt nr N39: Västra Harberg

Områdesbeskrivning

I skogslandskapet norr om Gustavsfors, på sjön Knons östra sida, ligger ett torp. I sluttningen ner mot sjövikens finns en mycket fin, artrik betesmark med många odlingsrösen blandat med stråk av björkar. Sommartorpsägarna brukar inhysa får som betar hagmarken. Växtligheten är artrik och frodig, slätterblomma och en mångfald av starrarter är exempel på artrikedomen. Västra Harberg är ett vackert kulturlandskap med höga naturvärden och hög biologisk mångfald.

Markägarkategori

Enskilda och skogsbolag (Stora Enso Skog och Mark).

Projekt och åtaganden

Behov av inventering.

Objekt nr N40: Västansjö Tabakstorp

Områdesbeskrivning

Vid Västansjön, väster om sjön Grängen finns en mosaik av ängsmarker, gamla vallar och idylliska små torp mellan stråk av skogsbeklädd mark.

Vid Tabakstorp, ett torp med utsikt över Grängen, var hävden fortfarande obruten år 2010. Här finns en betesmark som sträcker sig från gården ner till sjön. Betesmarkerna har stängslats för att skydda mot rovdjur. Brukaren har planer på att ta mer betesmark i anspråk och beta markerna väster om boningshuset (NP 2011).

Betesmarken domineras av kortbetad friskäng av rödven-typ, i skogsbetet finns en blåbär/lingonghed. Rakt nedanför gården, vid sjön, finns torräng av fårsvingel-typ med staggpartier. I strandbrynet har en strandäng bildats i form av en udde med bland annat vattenklöver.

Markägarkategori

Enskilda.

Projekt och åtaganden

Behov av inventering.

Objekt nr N41: Västansjö Klinten

Områdesbeskrivning

Med utsikt över Grängen ligger gården Klinten, omgivet av en mosaik av ängsmarker och en genuin hagmark i sluttning ner till sjöstranden. Här bedrevs ett traditionellt jordbruk med får och slätter fram till år 2006. I hagmarkssluttningen finns starrhed med fårsvingel och nere vid sjökanten finns en rished av blåbärstyp. Ängsmarken är av rödven-karaktär.

Markägarkategori

Enskilda.

Projekt och åtaganden

Behov av inventering.

Objekt nr N42: Åsen

Områdesbeskrivning

Gammalt torparställe vid Kråkås-Jangen med fallfärdiga byggnader och förväxt hacklättermark.

Markägarkategori

Enskilda.

Projekt och åtaganden

Behov av inventering.

Objekt nr N43: Mjögshöjden

Områdesbeskrivning

Mjögshöjden är en välbevarad finngård med två gårdar som ligger omgivna av skog väster om Björklångberget. Mjögshöjden ligger på ett hyperitberg med bördig mark och rik flora. Området har en mångfald av vegetationstyper och olika indikatorarter för hävd. En mosaik av fuktäng i svackorna som växlar över till mer torrängstyp i de branta sluttningarna upp mot skogen. Runt stenrösen i hackslätten finns blåbärshed.

Mjögshöjden är ett vackert kulturlandskap med fina ängs- och betesmarker. Dock har det inte funnits får på markerna sedan början av 2000 (NP 2011).

Markägarkategori

Skogsbolag (Stora Enso Skog och Mark) och enskilda (tomter).

Projekt och åtaganden

-

Objekt nr N44: Hamra vadmalstamp

Områdesbeskrivning

Omgivet av storskog ligger Sågatorpet och Hamra vadmalstamp. Den första kända byggnaden här var en ramsåg anlagd år 1801. Några år därefter byggdes även en saltkvarn och omkring 1860 utvidgades rörelsen med en stamp för valkning av vadmal. "Stampar-Sven" var den sista bofasta. Han bedrev stampning av vadmal fram till 1946. Vadmalstampen är en av de få anläggningar av denna typ som finns i landet och an-

tagligen den enda som bevarats på ursprunglig plats. Idag är platsen kulturminnesklassad.

Under åren 1975-78 gjorde man en kulturhistorisk renovering och återuppbyggnad har genomförts under 80-talet i kyrkans regi och ett stort mått av frivilligt arbete. Hamra hålls öppet under sommarmånaderna. Markerna hävdas och sköts av Stampengruppen i Ekshärad.

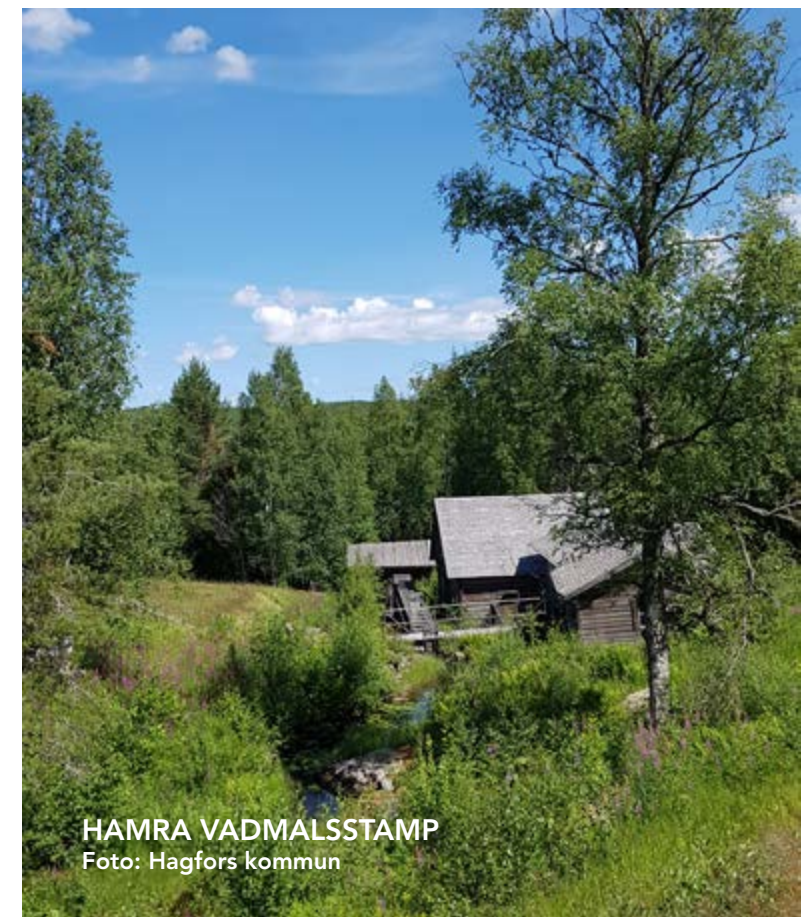
Sydost om det rödmålade huset finns en hackslätteräng som sluttar ner mot kvarnen med en mosaik av torräng och blåbärshed. Ängsväxter som kattfot, vitpyrola och Jungfru Maria nycklar är några av de arter som pryder sluttningen.

Markägarkategori

Ekshäradshembygdsförening.

Projekt och åtaganden

Hamra vadmalstamp bör ges en mer framträdande roll i arbetet för att levandegöra vårt kulturella arv. Åtgärder som kan skada befintlig miljö ska undvikas, rekommendationer finns i ÖP 2002.

HAMRA VADMALSTAMP
Foto: Hagfors kommun

Områdesbeskrivning

År 1746 anlade Uddeholmsbolaget ett hammarbruk vid Knoälven vilket kom att bli början till Gustavsfors brukssamhälle. Kring bruksbyggnaderna växte bostäder upp med tillhörande jordbruk. Heden är fortfarande välhävdat, längs Uppåmtens västra kant och på västra sidan om Knoälven finns öppna strandbeten med höga naturvärden. Markerna har tidigare betats av kor men idag sker det med hjälp av häst och får.

Markägarkategori

Enskilda.

Projekt och åtaganden

Områdesbestämmelser gäller för de områden i Gustavsfors som saknar detaljplanebestämmelser.

Objekt nr N46: Bergsängssäterna

Områdesbeskrivning

Bergsängssäterna är uppdelad i två partier med vardera två respektive tre säterstugor och tillhörande fähus och lador. I början av 1900-talet fanns här åtta sätervallar med många hus på varje vall. Idag finns dock endast fyra säterbodrar kvar. Säterlivet på Bergsängssäterna tog slut på 1930-talet.

Idag ägs marken av skogsbolag och ett par av de välbehållna säterstugorna är i privat regi. Det finns fortfarande en artrik flora som är värd att hävda. Mellan de timrade husen växer torräng och friskäng med bland annat slidstarr. De gamla betesmarkerna är beväxta av torräng och ljunghed med arter som ormrot, blekstarr, harstarr, pillerstarr, slidstarr, stagg, Jungfru Maria nycklar och fjälltimotej. Med i länsstyrelsens Kartläggning av biologiskt kulturarv i fäbodmiljöer från 2013 (publ. 2014:39).

Markägarkategori

Skogsbolag (Stora Enso Skog och Mark) och enskilda (tomt).

Projekt och åtaganden

Skyddsvärde i den gamla fäbodmiljön beskrivs i ÖP 2002 kapitel 8; Kulturmiljövård.

Objekt nr N47: Bäckedorpsäterna

Områdesbeskrivning

Bäckedorpsäterna ligger strax sydöst om Bergsängssäterna. Området är vackert och en del av den ursprungliga vällen är fortfarande öppen men tyvärr utan hävd. Björksly och gran har börjat komma upp. Med i länsstyrelsens *Kartläggning av biologiskt kulturarv i fäbodmiljöer* från 2013 (publ. 2014:39).

Markägarkategori

Skogsbolag (Stora Enso Skog och Mark).

Projekt och åtaganden

Behov av inventering.

Objekt nr N48: Starra

Områdesbeskrivning

Starra ligger söder om Gustavsfors med fina gammal ängsmark som ett vackert avbrott i skogslandskapet. Gården har tillhört familjen i sju generationer och ängarna har brukats på ett traditionellt sätt sedan 1800-talet. Idag används gården som ett sommarställe och de gamla hackslättermarkerna har delvis växt igen, men brukarna har tidigare försökt hålla det öppet genom att slå med slätterbalk samt forsla bort gräset.

Norr och söder om boningshuset finns ett flertal åkerlappar med odlingsrösen, en åkerteg i den norra delen har över ett tiotal rösen.

Åkrarna har under många år övergått till att bli slätterängar och har idag en typisk ängsflora på ogödslad mager mark.

Bevarandevärdena på Starra ligger i kulturlandskapet med höga naturvärden och fossil åkermark.

Markägarkategori

Enskilda och skogsbolag (Stora Enso Skog och Mark).

Projekt och åtaganden

Behov av inventering.

Objekt nr N49: Lövbergstorpet

Områdesbeskrivning

Lövbergstorpet är beläget mellan sjöarna Stor-Jangen och Lill-Jangen. Gården omges av smala åkertegar omgärdade av stenmurar. Nordost om gården finns en fin äng med berg i dagen. En gammal åker med åkerholmar ligger sydväst om gården. Runt omkring dessa gamla åkrar finns en mosaik av torräng. I slutningen mot sjöviken är marken mer fuktig. Hackslätterna är dock delvis sönderkörd av tunga fordon. Vid inventeringen år 1998 fann man ormrot, harstarr, blekstarr, slidstarr, sumpmåra, ängsskallra och stagg. En ny inventering gjordes 2010, då var stora delar av Lövbergstorpet igenväxt med sly och brännässlor vilket tyvärr medför att stora delar av naturvärdena sannolikt är borta.

Markägarkategori

Enskilda.

Projekt och åtaganden

Behov av inventering.

Objekt nr N50: Svenängen

Områdesbeskrivning

Några kilometer söder om Södra Skoga ligger Svenängen. Här finns en vacker naturbetesmark med gammal husgrund och hamlad björk. Den mosaikartade hagmarken av björkhage och öppna hagmarker visar hur en gammal jordbruksbygd en gång såg ut. En ravin omger bäcken som rinner igenom den öppna betesmarken.

I den norra delen av hagen finns fukt- och friskäng blandat med lövskog. Området inventerades av kommunen år 1998 och fick då värdeklass 3. Sedan dess har betesdriften intensifierats, granskogskullen har avverkats och omvandlats till betesmark. Då man även avverkat björkdungen har man fått problem med stubbskott av al som djuren inte betar. Slyröjning skedde ungefär vartannat år (NP 2011).

Markägarkategori

Enskilda.

Projekt och åtaganden

Oklar status, behov av inventering.

Objekt nr N51: Uddeholm öster om Uvån

Områdesbeskrivning

Öster om Uvån ligger ett område som angränsar till bruksmiljön i Uddeholm. Trots trolig gödsling finns det ändå hävdgynnade arter på tuvorerna i åkermarken. I kanten öster om området mot vägen finns många stora odlingsrösen. Det är en fossil åker och det ligger i anknytning till riksintresse Uddeholm kulturmiljövård.

Markägarkategori

Enskilda och Uddeholm byalag.

Projekt och åtaganden

Oklar status, behov av inventering.

Objekt nr N52: Görstjörp

Områdesbeskrivning

Görstjörpet byggdes som senast i början av 1800-talet mellan västra och östra Görstjön. Från början tillhörde det Uddeholmshyttan, ”Torparen och Masmästaren” Lars Larsson som var anställd på hyttan brukade gården tillsammans med sin hustru, och många barn på lediga stunder, fram till år 1883, då han dog. Görstjörpet är omgivet av artrik hackslåtter dock håller stora delar på att växa igen och man slår inte längre med lie utan med trimmer.

Fortum Sverige har 2019 gått ut om samråd om utrivning av dammarna i västra och östra Görstjön.

Markägarkategori

Enskilda och skogsbolag (Stora Enso Skog och Mark).

Projekt och åtaganden

Oklar status, behov av inventering.

Objekt nr N53: Uddeholmshyttan

Områdesbeskrivning

Uddeholmshyttan byggdes redan år 1724 och var i bruk i 150 år och är beläget intill Klammaälven. Uddeholmshyttan har varit en gammal bolagsgård mitt ute i skogen med idylliska ängsmarker runt omkring. Idag är de örtrika slänterna be vuxna med näringskrävande högvuxna växter.

Uthusen ligger på en liten höjd omgivna av hackslåtterslänter av fuktäng. Lite längre bort har man anlagt åkrar, här finns nu stagg och torräng med hamlade buskar längs hackslåtterkanten.

Markägarkategori

Enskilda och skogsbolag (Stora Enso Skog och Mark).

Projekt och åtaganden

Oklar status, behov av inventering.

Objekt nr N54: Upplundshöjden

Områdesbeskrivning

Området består idag av fyra gårdar med bebyggelse av 1700- och 1800-talstyp. Miljön ger en god bild av det förindustriella bondesamhällets levnads- och bostadsförhållanden i den värmländska skogsbygden.

Flera stenrösen finns mellan björkarna i den öppna hagmarken. De plattare partierna hyser torräng medan det i svackorna finns stagg. Gräsheden är av stagg-typ, torrängen av rödven-typ och fuktäng av gräs-lågstartyp. Arter som återfinns är bland annat ormröt, harstarr, blekstarr, stagg, kärrdunört och vårveronika.

Markägarkategori

Enskilda.

Projekt och åtaganden

Oklar status, behov av inventering.

Objekt nr N55: Upplundshöjden Solbacken

Områdesbeskrivning

Området består idag av fyra gårdar med bebyggelse av 1700- och 1800-talstyp. Miljön ger en god bild av det förindustriella bondesamhällets levnads- och bostadsförhållanden i den värmländska skogsbygden. Gården längst i söder, Solbacken, är ett litet torp med hagmarker och odlingsrösen och odlas aktivt idag.

Markägarkategori

Enskilda.

Projekt och åtaganden

Oklar status, behov av inventering.

Objekt nr N56: Malmbäckarna

Områdesbeskrivning

I skogslandskapet sydost om Gumhöjden ligger Malmbäckarna som är mycket fina, gamla kulturmarker med slåtterängar och betesmarker.

Malmbäckarna är det gamla bynamnet, egentligen heter gården Måssbo. I början av 1800-talet bodde 25 vuxna personer i fyra hushåll här på Malmbäckarna, vilket väl illustrerar de mindre brukningsenheter som växte fram i de värmländska skogarna som ett resultat av järnhanteringen.

Odlingsytorna består av små välbehållna steniga åkertegar samt öppna slåtterängar och betesmarker. Det finns ett fossilt åkersystem som är unikt för Värmland. Åkermarkerna brukades fram till 1974. Malmbäckarna är det finaste exemplet i kommunen där brukandet av markerna länge skett på ett traditionellt sätt med beteshävd och lieslåtter. Det har resulterat i att hävdgynnade arter har återetablerats.

Området hyser även en unik ängssvampflora med bland annat den rödlistade sumpjordtunga (*Geoglossum ulinosum*) som är akut hotad.

Markägarkategori

Skogsbolag (Stora Enso Skog och Mark).

Projekt och åtaganden

Malmbäckarna är riksintresse för naturvård. Området ingår i länsstyrelsens program för bevarande av odlingslandskapets natur och kulturmiljövärden, och i nationell bevarandeplan för odlingslandskapet. Enligt länsstyrelsen bör området säkerställas genom att naturreservat bildas.

En reservatbildning kan skapa den säkerhet som krävs för att odlingslandskapet fortsatt kan hållas öppet. Fortsatt jordbruksdrift med ekerbruk, ängsbruk, naturvårdsinriktad betesdrift och skötsel av landskapselement. Restaurering av igenväxta områden.

Hela Malmbäckarna är klassad som nyckelbiotop och frivilligt avsatt från skogsbruk av skogsbolaget.

Kommunen ska verka för att Malmbäckarna får ett varaktigt skydd.

Objekt nr N57: Länsmanshöjden

Områdesbeskrivning

Gården ligger längs med den gamla farleden mellan Sunnemohytan och Motjärnshtytan. Länsmanshöjden har varit en gammaldags jordbruksmiljö i skogslandskapet med öppna ängar och hagmarker omringade av granskog. Gården har tidigare hyst rik biologisk mångfald.

Ett mosaikartat växtsamhälle från fuktäng nere vid myrmarken och torräng på höjderna i den öppna hagmarken. Här har de flesta hävdberoende arter hittats. Länsmanshöjden har tidigare hyst en mycket rik ängsvampsflora och ett femtontal rödlistade arter är funna i ängsmarken. År 1998 upptäcktes skrubbuskvamp (*Tremellodropsis tuberosa*) i ängarna, vilket i Sverige var en art som tidigare var okänd i hävdad gräsmark.

Arter som återfunnits i området är bland annat krypven, kattfot, slättergubbe, ormrot, slätterblomma, låsbräken, blekstarr, hirsstarr, harstarr, pillerstarr, backnejlika, knappsav, kärrspira, höskallra, ängsskallra, ögontröst, sumpmåra, kärrsälting, stagg, vårbrodd och backskärfrö.

År 2010 var mycket av marken under igenväxning, gran och lövsly har vandrat in på betesmarkerna.

Markägarkategori

Enskilda.

Projekt och åtaganden

Oklar status, behov av inventering.

Objekt nr N58: Norra Gräs Brantfallet

Områdesbeskrivning

I norra delen av Gräs ligger en gammal tennisbana uppe i skogen ovanför sjön. Kant i kant med den finns en välhävdat hagmark omgiven av skog. Betesmarken är en mosaik av öppen hagmark och ett magert skogsbete. Brukarna har gallrat bort träd och på det viset öppnat hagmarken mer. Betesmarken är troligen en naturbetesmark från den tid då man lät djuren gå på skogen. Området har en stor areal och är av ålderdomlig karaktär med enar och stenhällar. Här växer flera olika växtsamhällen som slättergubbe och nattviol mitt i skogsbetet. Södra delen av hagmarken är öppen och platt med torräng och kattfot, norr om berghällarna finns glest stående träd och en mosaik av ljunghed, torr- och friskängar.

Arter som återfinns i området är bland annat kattfot, slättergubbe, harstarr, pillestarr, fårsvingel, sumpmåra, nattviol, ögontröst, majveronika, Jungfru Maria nycklar, grönknavel, stagg, stjärnstarr, knaggelstarr.

Markägarkategori

Enskilda.

Projekt och åtaganden

All bebyggelse i Gräs ska anpassas till befintlig bebyggelse. Områdesbestämmelser ska upprättas. Rekommendationer i ÖP 2002. Oklar status, behov av inventering.

Objekt nr N59: Norra Gräs Brantbacken

Områdesbeskrivning

Norra Gräs, även kallad Brantbacken är en artfattig, hög och brant ravin som hålls öppen genom bete. Gården är en mycket vacker och genuin bondgård, mangårdsbyggnaden är kulturskyddad. En mosaik av gammalt jordbrukslandskap med öppna betes- och slättervallar ner mot sjön och bete i en ravin. Området har länge brukats på traditionellt sätt, med hässjning av hö och mjölkning av korna för hand. Det finns en betesmark på gården, den sträcker sig ner till strandkanten och domineras av strandäng med stort inslag av höskallra och kärrspira. Korna får gå en bit in i lövskogen, men tyvärr håller det på att växa igen (NP 2011).

Indikatorarter som återfinns är bland annat höskallra, sumpmåra, blekstarr, ormrot, fjälltimotej, gökblomster, slätterfibbla, bockrot, harstarr, blåtåtel, skogssäv och rödfibbla.

Markägarkategori

Enskilda.

Projekt och åtaganden

All bebyggelse i Gräs ska anpassas till befintlig bebyggelse. Områdesbestämmelser ska upprättas. Rekommendationer i ÖP 2002. Oklar status, behov av inventering.

Våtmarker

De stora myrar och mossar som finns i Hagfors kommun är den naturtyp som påverkats minst av människan. Nedan beskrivs de våtmarkstyper som återfinns i Hagfors kommun.

Se karta 8 Våtmarker under rubriken Kartor sist i dokumentet.

RÅDA STORMOSSE
Foto: Hagfors kommun

Objekt nr N60: Fräkensjömyrarna

Områdesbeskrivning

Fräkensjömyrarna består av nära 30 kvadratkilometer myrmark på gränsen mellan Värmland och Dalarna. Sedan 2001 är nästan två tredjedelar av denna yta skyddad som naturreservat och området är ett Natura 2000-område. Reservatet bildades för att bevara områdets värdefulla myrkomplex, skogsvegetation, hydrologi, biologiska mångfald och vildmarks-karaktär. I området finns även kulturlämningar som till exempel fångstgropar. Här går vandringslederna Valp- och Alfaslingan (se Del 3B -Värdefulla friluftsområden).

Markägarkategori

Statligt (naturreservat).

Projekt och åtaganden

Naturreservatet sköts av länsstyrelsen.

Objekt nr N61: Stormyren/Kölarna och Skackelåsmyren

Områdesbeskrivning

Stormyren är ett myrkomplex med mosse, kärr och strängflarckärr (sluttande kärr med terrassformationer bestående av långa vattensamlingar vinkelrätt mot vattnets strömriktning, så kallade flarkar, som avgränsas av tuvbildningar, strängar). Vattnet silas över strängflarckärret ner mot angränsande skogspartier som får karaktären av sumpskog. Här finns även tjärnar med fast botten.

En bäck går över myren och det finns ett stort antal fastmarksholmar. Stormyrens sydvästra del består av mossar av nordlig typ. Den sydöstra delen utgörs av ett plant kärr med ett stort lösbottnparti samt ett flertal sluttande öppna mossar av nordlig typ. Norr om bäcken breder strängflarckärret ut sig med upp till 200 meter långa flarkar.

Området är skyddsvärt på grund av dess mångformighet, förekomst av stora lösbottnar och jätteflarkar höjer värdet. Stormyren är även av lokalt intresse för myrfåglar, bland annat häckande ljungpipare och varfågel återfinns i området.

Markägarkategori

Enskilda.

Projekt och åtaganden

Kommunen ska verka för att Stormyren får ett varaktigt skydd.

Objekt nr N62: Råda stormosse

Områdesbeskrivning

Råda stormosse är en välutvecklad gölmosse med nästan 200 gölar där flera av gölarna nästan når ner till myrens botten på fem meters djup. Området har ett rikt fågelliv och är viktigt för många fåglar, bl.a. för trana, ljungpipare, smålom, grönbena, orre och storspov. Området är naturreservat.

Markägarkategori

Statligt (naturreservat).

Projekt och åtaganden

Gölriska våtmarker är Hagfors kommuns ansvarsbiotop, vilket Råda stormosse är ett fint exempel på. Kommunen ska verka för att sprida kunskap om denna biotop.

Smålom är en av kommunens ansvarsarter, denna häckar i området. Reservatet sköts av länsstyrelsen.

FRÄKENSJÖMYRARNA
Foto: Hagfors kommun

Objekt nr N63: Skogamossen

Områdesbeskrivning

Efter istiden bildades Skogamossen, mellan Dammtjärnsberget i väster och Södra Skoga By i öster, genom försumpning av skogen intill berget i väster. Genom försumpningen dör skogen och växter med rotsystem som klarar våtmark invandrar. Skogamossen växer på höjden i takt med att mer torv bildas av ej nedbruten biomassa.

Skogamossen har ett vackert utvecklat system av vattenfyllda höljor, så kallade flarkar, och gölar i de svaga slutningarna från mossens högsta höjd i väster ner mot omgivande mark. På mossen finns omkring 60 gölar där vissa är över 100 meter långa. Antalet gölar och orördheten gör att Skogamossen har mycket höga naturvärden. Flarkarna har en växtlighet som är anpassad för vatten, arter som återfinns här är bland annat vitmossa, dystarr, kallgräs och vitag. I östra delen av gölkomplexet finns en del kärrarter som missne, ängsull, flaskstarr och vit näckros.

Mosseplanets västra del saknar gölar, området har en typisk flora för mosse där bland annat rostvitmossa, tuvull och ljung växer.

Skogamossen är skyddsvärd på grund av naturtypen och dess orördhet. Området är lättillgängligt och överskådligt och kan fungera som illustration för gölrik mosse. Ur ornitologisk synpunkt är området av lokal-regionalt intresse då bland annat smålom, ljungpipare, storspov och trana återfinns i området.

Myren har högt klassade värden vilket medför förbud mot torvtäkt och utdikning av myren, samt att försiktighet vid dikesrensning i omgivande skogsmark är ett krav. Kalkning av området får heller inte ske.

Markägarkategori

Enskilda, skogsbolag (Stora Enso Skog och Mark).

Projekt och åtaganden

Gölriska våtmarker är Hagfors kommuns ansvarsbiotop, vilket Skogamossen ett fint exempel på. Kommunen ska verka för att sprida kunskap om denna biotop samt verka för att mossen får ett

varaktigt skydd.

Smålom är en av kommunens ansvarsarter, denna häckar i området, vilken vi också ska sprida kunskap om samt verka för varaktigt skydd.

Objekt nr N64: Trollsmossen

Områdesbeskrivning

Trollsmossen kan delvis vara påverkad av Mus-sjöns dämning i norr som medfört högre grundvattennivåer. Trollsmossen är en blandning av topogent kärr, mosse av nordlig typ, strängblandmyr och sumpskog.

Myrens värde ligger i dess mångformighet och dess rika fågelfauna. Även sumpskogen hyser hög artrikedom.

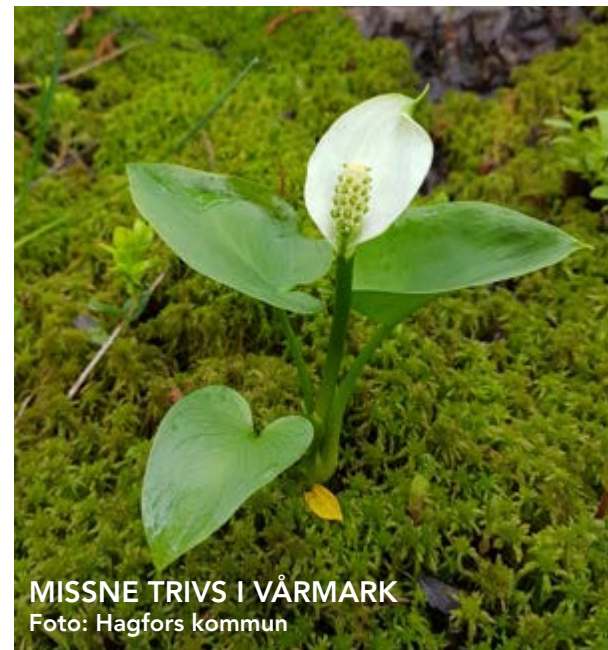
Myren har högt klassade värden vilket medför förbud mot torvtäkt och utdikning av myren, samt att försiktighet vid dikesrensning i omgivande skogsmark är ett krav. Kalkning av området får heller inte ske.

Markägarkategori

Skogsbolag (Stora Enso Skog och Mark).

Projekt och åtaganden

Gölriska våtmarker är Hagfors kommuns ansvarsbiotop. Kommunen ska verka för att sprida kunskap om denna biotop samt verka för att mossen får ett varaktigt skydd.

MISSE TRIVS I VÅRMARK
Foto: Hagfors kommun

Objekt nr N65: Venmyren och Gräskärret

Områdesbeskrivning

Venmyren och Gräskärret är två myrkomplex som binds samman av en långsträckt sumpskog. Området berörs något av en skogsväg och delvis av dikning i öster, men är i huvudsak orört. Gräskärret ligger på en höjdplatå med en sumpskog i södra delen, som troligen hyser höga naturvärden, norra delen har troligen varit en slättermyr.

Venmyren är en tallmosse med varierande trädäckning. Det finns spår av en brand före nuvarande trädskiktets uppkomst, vilket tyder på att mossen även tidigare har varit skogbevuxen. En skogsbrand i en mosse kan pyra i flera årtionden, men denna brand tros ha varit ytlig då ingen kol återfinns i torven. Undervegetationen i tallmossen är skvatram, vilket har sin östliga utbredningsgräns i Hagfors och är därför inte så vanlig i trakten. Skvatram är en ört med stark doft som bland annat använts som medicinört och liksom pors ersatt humle vid ölbruggning. Områdena är skyddsvärda på grund av dess mångformighet. Myrens värde ligger i sumpskogens höga artrikedom med särskilt höga naturvärden, myren hyser även ett rikt fågelliv. Den norra delen av myren har även ett kulturhistoriskt värde då det är ett exempel på en gammal slättermyr.

Myren har högt klassade värden vilket medför förbud mot torvtäkt och utdikning av myren, samt att försiktighet vid dikesrensning i omgivande skogsmark är ett krav. Kalkning av området får heller inte ske.

Markägarkategori

Skogsbolag (Stora Enso Skog och Mark), enskilda.

Projekt och åtaganden

-

Objekt nr N66: Flyktmyren

Områdesbeskrivning

Flyktmyren är en säregen myr belägen i höjd med Bockfall, sydost om Tivtjärnen och söder om Mantjärnen, öster om Gällsjöarna. Den har gölar som ett pärlband i nord-sydlig riktning, några större ytor med mossar av nordlig typ och plana (topogena) kärr, samt mosaikartat spridda tall-

mossar och i östra delen finns även fastmarksöar. Flyktmossens naturvärden ligger i dess topografi och mångformighet, den är även en fin fågellokal.

Myren har högt klassade värden vilket medför förbud mot torvtäkt och utdikning av myren, samt att försiktighet vid dikesrensning i omgivande skogsmark är ett krav. Kalkning av området får heller inte ske.

Markägarkategori

Skogsbolag (Stora Enso Skog och Mark).

Projekt och åtaganden

-

Objekt nr N67: Träjmossen

Områdesbeskrivning

Träjmossen ligger vackert nedanför östbranten av Blaskåberg (Högåsen) vid mynningen av Svartån ut i Grässjön. Mossen ligger inom Svartåns naturreservat och i Brattforshedens naturvårdsområde. I mossens norra ände finns en djupt nedsänkt tjärn som har ett underjordiskt inlopp/utlopp som sannolikt står i förbindelse med Grässjön. I mossens östra kant finns Tremossekällan som enligt sägen är en offerkälla. Sannolikt gick pilgrimsleden upp till Klarälvdalen/Nidarås över Brattforsheden och norrut till Sunnemodalen via Träjmossen, vilket då innebär att Tremossekällan kan ha varit en rastplats i väntan på båt eller vintertid hästskjuts över Grässjön vidare norrut.

Träjmossen är vad man vet helt orörd och har sannolikt bildats genom att södra änden på Grässjön har växt igen. Ett terrasssystem har bildats med vattenfyllda höljor och små tjärnar som däms upp genom strängbildningar. De vattenfyllda mosshöljorna domineras av mjukmattor av vitmossa. Söder om Träjmossen ligger ett myrkomplex som delvis påverkats av vägbygge och en gammal torvtäkt.

Träjmossen är av högsta värdeklass och är upptaget som samrådsområde i naturvårdsområdet för Brattforshedens föreskrifter. Det innebär att samråd ska ske med länsstyrelsen vid avverkning eller andra åtgärder som kan påverka mossen.

Områdets naturvärden ligger i dess höga naturvärden, entomologiska värden och kulturhistoriska värden.

Myren har högt klassade värden vilket medför förbud mot torvtäkt och utdikning av myren, samt att försiktighet vid dikesrensning i omgivande skogsmark är ett krav. Kalkning av området får heller inte ske.

Markägarkategori

Statlig (naturreservat).

Projekt och åtaganden

Kommunen ska verka för att sprida kunskap om Träjmossen. Den skulle även kunna marknadsföras för ekoturism då den är lättillgänglig med båt och bil.

Objekt nr N68: Jordbacktjärnarna

Områdesbeskrivning

Jordbacktjärnarna är ett Natura 2000-område. Dessa två små fisklösa tjärnar är belägna i sänkor omgivet av kuperad skogsmark. Skogsmarken är basisk då den påverkats genom vittring av bergarten gabbro.

Syftet med att göra det här området till ett Natura 2000-område är att bidra till att upprätthålla gynnsam bevarandestatus för naturtypen (dystrof sjö och vattendrag) samt för den rödlistade arten större vattensalamander på biogeografisk nivå.

För att de dystrofa sjöarna och småvatten inte ska påverkas negativt ska omgivande strandvåtmarker och strandskogar bevaras, hydrologin får inte förändras och kalkning får inte förekomma. För att den större vattensalamandern inte ska påverkas negativt ska det vara fiskfria, solexponerade vatten och landmiljön ska vara rik på håligheter.

Markägarkategori

Skogsbolag (Stora Enso Skog och Mark).

Projekt och åtaganden

-

Objekt nr N69: Tippatjärnarna

Områdesbeskrivning

Tippatjärnarna är ett Natura 2000-område med syfte att bidra till att upprätthålla gynnsam bevarandestatus för naturtyperna dystrofa sjöar och vattendrag samt för den rödlistade arten större vattensalamander. Den norra tjärnen är en mycket bra lokal, för större vattensalamander, med gungflymattor och omgivande tallsumpskog.

Markägarkategori

Skogsbolag (Stora Enso Skog och Mark).

Projekt och åtaganden

-

Objekt nr N70: Råbergtjärnarna

Områdesbeskrivning

Dessa två tjärnar är klassade som Natura 2000-områden med syftet att bidra till gynnsam bevarandestatus för naturtypen dystrofa sjöar och småvatten samt för den rödlistade arten större vattensalamander.

För att de dystrofa sjöarna och småvatten inte ska påverkas negativt ska omgivande strandvåtmarker och strandskogar bevaras, hydrologin får inte förändras och kalkning får inte förekomma. För att den större vattensalamandern inte ska påverkas negativt ska det vara fiskfria, solexponerade vatten och landmiljön ska vara rik på håligheter.

Markägarkategori

Skogsbolag (Stora Enso Skog och Mark) och enskilda.

Projekt och åtaganden

-

ÖSTRA JORDBACKSTJÄRN
Foto: Hägfors kommun

STORA TIPPATJÄRN
Foto: Hägfors kommun

Sjöar och vattendrag

Havs- och vattenmyndigheten, Naturvårdsverket och Riksantikvarieämbetet utser vilka sjöar och vattendrag som är nationellt värdefulla. Länsstyrelsen pekar ut regionalt värdefulla vatten.

För vidare läsning se Naturvårds- och friluftsplans bilaga B Sjöar och vattendrag, samt se karta 9 Sjöar och vattendrag under rubriken Kartor sist i dokumentet.

Objekt nr N71: Grundan

Områdesbeskrivning

Grundan går mellan källsjöarna i Torsby kommun till utloppet i Föskeforsälven. Med en sträcka på 2 mil är Grundan ett av de längsta vattendragen i kommunen, som dessutom inte har några vandringshinder.

Grundan når Klarälven genom att passera sjösystemet Mossbergssjön, Busjön och Noret, vilket gör att det här sjösystemet har stor potential vid eventuell utsättning av öring i Klarälven.

Hagfors kommun gjorde under LIP-programmet år 2000 tillsammans med fiskevårdsområdet biotopskyddande åtgärder i vattendraget. Syftet var att återställa lekplatser och ståndorter för öring som förstörts genom flottledrensning. Kommunen bekostade även byte av trummor för att förhindra att vandringshinder skapas.

Markägarkategori

Flera.

Projekt och åtaganden

Hagfors kommun ska, med fördel genom Klarälvens vattenråd, inrapportera fakta om vattendragets fragmentering till vattenmyndigheten i syfte att höja statusen på vattendraget.

Objekt nr N72: Dusten

Områdesbeskrivning

Dusten är en liten, fin dystrof tjärn med en sumpskog i dess norra del. Området är klassat till ett Natura 2000-område för att upprätthålla gynnsam bevarandestatus för både naturtypen och den rödlistade arten större vattensalamander. Runt omkring tjärnen finns bland annat

gungflymattor som är viktiga för att den större vattensalamandern ska trivas.

Markägarkategori

Enskilda.

Projekt och åtaganden

-

Objekt nr N73: Noret

Områdesbeskrivning

Noret utgörs av sjösystemet Gröcken-Grängen-Mossbergssjön-Busjön och har sitt utlopp i Klarälven. Från Noret kan fisken vandra ända upp till källsjöarna i Torsby kommun via Grundan. Det blir över fyra mil oreglerade vattensystem, vilket är ovanligt i Hagfors kommun och utgör potential för en eventuell uppvandring av Klarälvsöring i systemet.

Noret är sedan 2012 ett Natura 2000-område.

Markägarkategori

Enskilda.

Projekt och åtaganden

-

Områdesbeskrivning

Östra och västra Gällsjön ligger över högsta kustlinjen mellan Klarälvdalen och Uvådalen, öster om Bergsäng. Östra Gällsjön avvattnas via Örbäcken, västra Gällsjön rinner via Gällälven, som hyser flodpärlmussla, ner till Gärsta som ger vatten till Uvåns numera torrlagda fåra.

Sjöarna är lättillgängliga för det rörliga friluftslivet.

Dammägarna har under 2020 samrått om utrivning av dammarna.

Markägarkategori

Skogsbolag (Stora Enso Skog och Mark). Dammägare Fortum Sverige.

Projekt och åtaganden

-

Objekt nr N75: Hagälven

Områdesbeskrivning

Söder om Hagfors finns till ytan ett mindre avrinningsområde som avvattnar norrut genom Hagälven till Uvåns vattensystem vid Värmullen.

Hagälven är nio kilometer lång och hyser ett lokalt öringsbestånd, år 2010 återfann man även flodpärlmussla i älven. Utan vandringshinder rinner älven idag från dammen vid Stora Ullen ner till Uddeholms järnverk där den kulverteras en sträcka innan den når Värmullen. Provfiske under år 2010 återfanns signalkräfter som olovligt planterats in i älven.

Markägarkategori

Skogsbolag (Stora Enso Skog och Mark), Uddeholm AB, Hagfors kommun.

Projekt och åtaganden

Kommer eventuellt påverkas av eventuella dammutrivning vid Ullen- och Görsjöarna, statusen skulle kunna påverkas både positivt och negativt.

Objekt nr N76: Stor-Ullen

Områdesbeskrivning

Området vid Ullensjöarna har skog av god bonitet då berggrunden delvis består av grönsten. Ullen är högt värderad som dricksvattenkälla till norra Värmlands största vattenverk. Stora-Ullen är en stor och djup sjö (75 m djup) som delvis får sitt vatten från grundvattenkällor, tillflöde kommer även från Lill-Ullen och Bjursjön.

I Stora-Ullen finns ett rödingbestånd som funnits sedan Stora-Ullen var en issjö och var omtalat redan på 1700-talet. Rödingen är av en storväxande art som lever i kalla sjöar med god syresättning av vattnet. Storrödingen leker på botten ner till 10 meters djup. För att inte förstöra lekbottnarna har överenskommelse gjorts mellan fiskevårdsföreningen och kraftbolaget att Stora-Ullen tappas ner 6 dm på hösten och ingen mer sänkning sker under vintern. Fiskeförbud råder under rödingens lek mellan den 10 oktober och 15 november.

Bottenfaunan är artrik. Länsstyrelsen gjorde omfattande undersökningar på sjöns makrofytsamhälle, år 2009 och 2010, för att utreda om sjön var påverkad av vattenkraftsregleringen, vilket resultatet visade att den inte är.

Stor-Ullen är Hagfors kommuns vattentäkt, vilket innebär att hela tillrinningsområdet är vattenskyddsområde för Ullens vattentäkt. Restriktioner finns mot användning av skogsgödselmedel och petroleumprodukter inom skyddsområdet, och inga enskilda avloppsanläggningar får anläggas. Hagfors kommun har vattendom om uttag på 2,2 miljoner kbm per år men vattenverket har idag inte kapacitet för ett sådant uttag.

Markägarkategori

Okänd/Ingen (vattenspegeln). Runt omkring skogsbolag (Stora Enso Skog och Mark) plus enskilda (tomter). Dammägare Fortum Sverige.

Projekt och åtaganden

Pågående dialog med Fortum angående samråd om utrivning av Ullen-dammarna. Vattenskyddsområde.

Stora oexploaterade områden

Inom Hagfors kommun finns stora oexploaterade områden. Förutom den inverkan som skogsbruket och skogsbilvägar har haft kan man säga att dessa områden har vildmarkskaraktär.

I den tidigare översiktsplanen (2002) har Hagfors kommun pekat ut dessa områden med avsikt att låta dem fortsätta vara oexploaterade. Områdenas värde för natur- och friluftsliv ligger dels i form av grön infrastruktur där större oexploaterade område har ett särskilt värde samt att de i framtiden kan utgöra en resurs för den vildmarksturism som med rätt marknadsföring kan utvecklas här.

Se karta 10 Stora oexploaterade områden under rubriken Kartor sist i dokumentet.

Objekt nr N77: Åstjärn

Områdesbeskrivning

Området ligger i kommunens norra del, väster om Klarälven och omfattar 3000 ha skogsmark med myrar och tjärnar. Området ligger över högsta kustlinjen och är kraftigt kuperat vilket har medfört få vägförbindelser. Här finns drygt 10 nyckelbiotoper varav nästan samtliga är biotopsskyddsområden. Genom området rinner Grundan som är ett Natura 2000 område, samt Örbäcken som båda hyser lokala öringstammar.

Markägarkategori

Området ägs till största delen av privata skogsägare, och omfattas i stort av ett jaktvårdsområde.

Projekt och åtaganden

För att bibehålla områdets karaktär av vildmark bör inga anläggningar som kan skada områdets karaktär anläggas. Enstaka fritidshus kan tillåtas inom området.

Objekt nr N78: Öster om Sunnemo

Områdesbeskrivning

Öster om sjön Sängen finns ett kuperat område rikt på våtmarker med höga naturvärden, sjöar och tjärnar. Kujmossen, Skottjärns mossen, Laxtjärns mossen och Sänges mossen ingår i våtmarksinventeringen och är klassad med naturvärdesklass 3. I nordost finns Jällsjöberg och i söder Milberget Skallberget och Godåsberget med flera nyckelbiotoper samt Gillestjärn som är ett frivilligt avsatt skogsområde.

Markägarkategori

Det finns några fritidshus i området, de flesta är det som finns kvar av gamla torp. Den största delen av marken ägs av Stora Enso Skog och Mark AB som också bedriver ett intensivt skogsbruk i området, vilket också resulterat i många skogsbilvägar.

Projekt och åtaganden

För att bibehålla områdets karaktär av vildmark bör inga anläggningar som kan skada områdets karaktär anläggas. Enstaka fritidshus kan tillåtas inom området.

Naturvårds- och friluftsplån del 3B – Värdefulla friluftsområden

Riksintressen för friluftslivet

Riksintresseområden särskilt utpekade för friluftslivet (se karta 2) är längs med Klarälven uppströms Edsforsen samt Klarälvsbanan mellan Karlstad och Uddeholm.

Området uppströms Edsforsen är utpekade som riksintresse för friluftsliv av naturvårdsverket enligt miljöbalken 3 kap. 6§ med huvudkriterierna att det är ett område med särskilt goda förutsättningar för berikande upplevelser i natur- och kulturmiljö, för friluftaktiviteter och särskilt goda förutsättningar för vattenanknutna friluftaktiviteter och därmed berikande upplevelser.

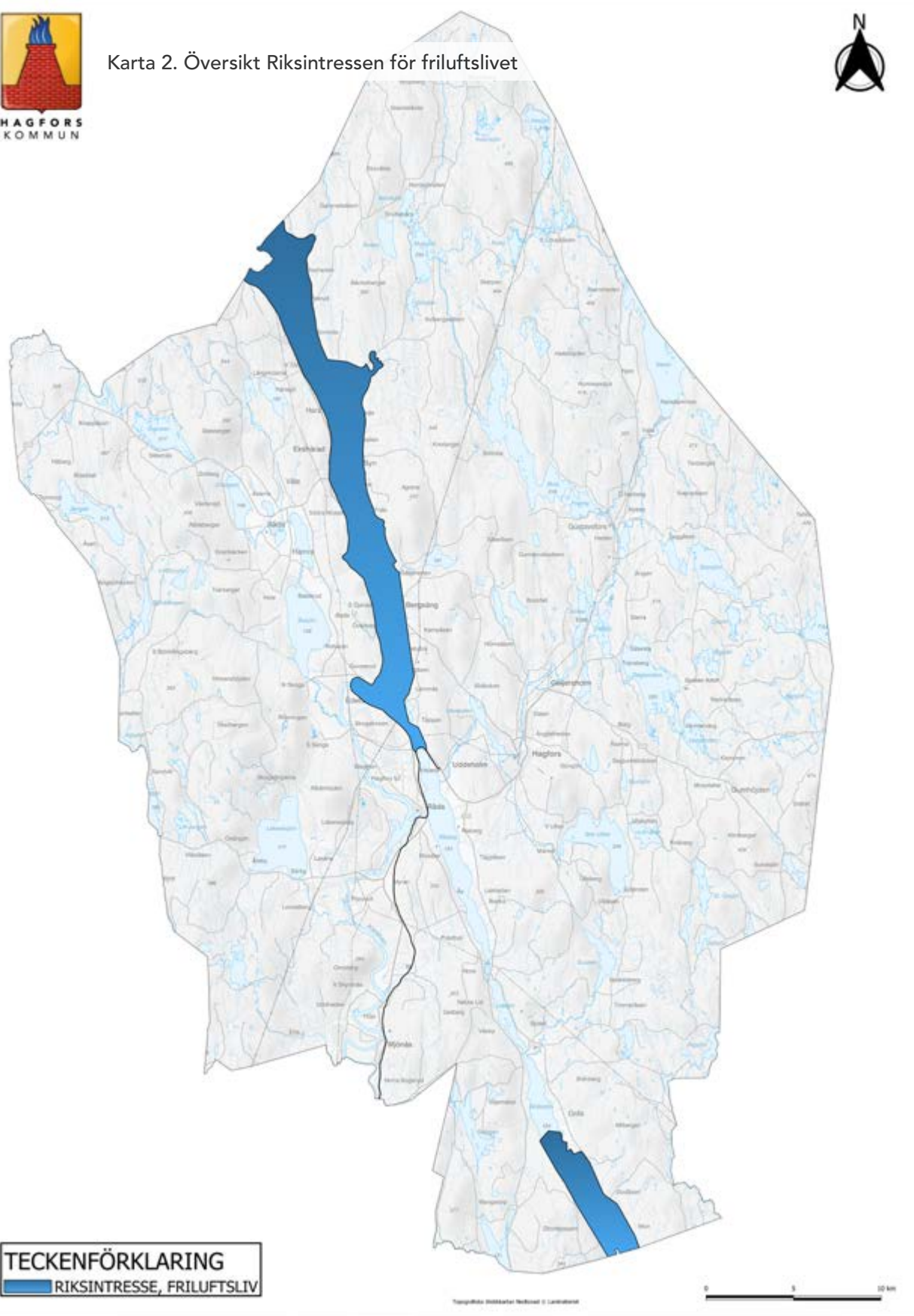
Övre Klarälv dalen inom Torsby kommun är även riksintresse utpekade av länsstyrelsen enligt miljöbalken 4 kap. 2§ för rörligt friluftsliv.

Klarälvsbanan är utpekade som riksintresse för friluftsliv enligt miljöbalken 3 kap. 6§ där värdet beskrivs som god tillgänglighet och geografisk sträckning genom en stor del av Värmland med möjlighet till aktiviteter som löpning, cykling på landsväg, rullskridskor/inlines i ett sammanhängande stråk i varierande landskap.

Karta 2. Översikt Riksintressen för friluftslivet

Vandringsleder

I Hagfors kommun finns det över 200 km vandringsleder i varierande längd och i olika naturtyper, spridda över hela kommunen. Lederna i naturreservaten sköts av länsstyrelsen, förutom i det kommunala naturreservatet Mana-Örbäcken som sköts av Hagfors kommun. Även Värmlandsleden Halgåleden (vid Brattfallet) sköts av kommunen. Övriga leder sköts av ideella krafter. Skicket på lederna kan variera och de flesta sköts i regel endast under sommarhalvåret, så det är bäst att hämta aktuell information från kommunens eller VisitHagfors webbplats innan man ger sig ut.

Se karta 11 Vandringsleder under rubriken Kartor sist i dokumentet.

Objekt nr F1: Fräkensjömyrarna: Alfaslingan och Valpslingan

Längd: 10,5 km och 4,5 km
Svårighetsgrad: Medel
Markering: 10,5 km gul och 4,5 km blå
Ledansvarig: Länsstyrelsen i Värmland
Markägarkategori: Statligt (naturreservat).

Områdesbeskrivning

Fräkensjömyrarna breder ut sig över 30 kvadratkilometer på gränsen mellan Värmland och Dalarna. Här vandrar du genom ett landskap helt dominerat av den vilda naturens ljud och former. På våren ropar ljungpipare, trana och smålom över myrvidderna, medan både varg och slaguggla kan höras bland nattens röster. Fräkensjömyrarna är ett naturreservat, med syfte att bevara naturområden med dess värdefulla myrkomplex, skogsvegetation, hydrologi, biologiska mångfald samt området vildmarkskaraktär. Området ingår i EU:s nätverk av värdefull natur, Natura 2000.

Både Valpstigen och den längre Alfaslingan tar dig genom skog, över våtmark och förbi tjärnar. Här finns spår av kolarkojor och fångstgropar. Även de gamla träden hyser kolrester från gamla bränder.

Vägbeskrivning

Från Hagfors via Geijersholm; sväng vänster mot Gustavsfors. Vid en Y-korsning innan Gustavsfors svänger du höger mot Laggåsen. Efter byn Laggåsen finns skylten "Fräkensjömyrarna 5 km". Följ därefter träskyltarna i varje korsning fram till parkeringen.

Åtgärdsbehov

-

Objekt nr F2: Stora Ensleden

Längd: 20 km
Svårighetsgrad: Svår
Markering: Gul
Ledansvarig: -
Markägarkategori: Skogsbolag (Stora Enso Skog och Mark), enskilda.

Områdesbeskrivning

Leden är 20 kilometer lång och sträcker sig runt sjön Stor-En genom vildmark och gamla kulturlandskap fyllt av sjöar och vattendrag, gamla torp och sätrar, en unik blomsterfauna samt spännande fågelliv och vilt i skogen.

Längs leden passerar man även den kända Matteskällan – en gammal kurort och hälsokälla. Namnets ursprung kan härledas till Mattes Jansson, född år 1783. Sägner säger att Mattes hittade en källa när han var ute i skogen och letade efter en bortsprungen häst. Genom att tvätta sig i källan botade han sin dåliga syn. Mattes spred kunskapen om källan och under lång tid gick man till källan för att bota sjukdom och stela leder.

Vid kurortens gamla huvudbyggnad, torpet Stenåsen (uppfört år 1879), återstår idag en öppen ängsmark som hembygdsföreningen håller öppen med hjälp av slåtter. Ängsmarken hyser örtrik friskäng med stort inslag av skallror.

Vägbeskrivning

Från Hagfors; kör söderut mot Munkfors på riksväg 62. Vid Höje; sväng höger över bron mot V Skymnäs. Vid T-korsningen efter ca 1 km; sväng vänster mot Munkerud. Ta höger vid skylten "Stor-En 5" och följ grusvägen fram till parkeringen.

Åtgärdsbehov

Området har ett skyddsvärde då det är ett kulturlandskap med hög biologisk mångfald i ängs- och betesmarkerna vid Stenåsen samt det rika

fågellivet vid Uggeltjärn. Dock behöver leden restaureras med nya skyltar och spänger samt att det behöver röjas längs leden. Saknar idag ledansvarig och leden underhålls ej.

HALGÅLEDEN EFTER HALGÅ BRUK
Foto: Hagfors kommun

Objekt nr F3: Brattfallet och Halgåleden

Längd: 6,8 km, 2,3 km och 1 km
Svårighetsgrad: Svår, Medel och Lätt
Markering: Orange (6,8 km och 2,3 km), vit (1km)
Ledansvarig: Hagfors kommun
Markägarkategori: Skogsbolag (Stora Enso Skog och Mark), enskilda.

Områdesbeskrivning

Vandringsleden börjar vid Brattfallet där vatten skurit sig ner i berggrunden och skapat en kanjon. Brattfallet är ett av Värmlands högsta vattenfall på 10 meter. Därefter går vandringsleden vidare över rullstensåsar, dödisgropar, gammal flodbotten, flygsanddynor och genom raviner ner till Klarälven där den vänder upp tillbaka till Brattfallet.

Den nära 7 kilometer långa Halgåleden tar dig genom ett landskap i ständig omformning. Längs leden finns informationstavlor som berättar om områdets långa geologiska historia. Spektakulära vyer över Vångan och Klarälven är en del av upplevelsen.

Från Brattfallet utgår även två kortare strövslingsor på 2,3 kilometer och 1 kilometer. 500 meter av den kortare slingan är lämplig för hjulburna och går uppströms älven till en gammal flottningdamm. Den längre strövslingan passar utmärkt för barn då flera aktiviteter finns längs leden. De två längsta lederna är kvalitetssäkrade Värmlandsleder.

Vägbeskrivning

Från Ekshärad; åk österut i korsningen vid kyrkan via bron över Klarälven till Byn. Följ därefter brunvit skyltning mot Brattfallet norrut ca 15 km. Vid besöksområdet finns skyltning.

Projekt och åtaganden

Hagfors kommun är medlemmar i föreningen Värmlandsleder, vilket är en förening som arbetar för en gemensam förvaltning av vandringleder. Det ska finnas gemensamma kriterier om upplevelsevärden för besökaren, till exempel vad vandraren kan förvänta sig av en lägerplats och att alla skyltar är på svenska, engelska och tyska. Föreningen Värmlandsleders uppgift är att kontrollera och kvalitetssäkra Värmlandsle-

der. På så sätt får vi en hållbar vandringsturism med kontinuerlig skötsel.

Objekt nr F4: Finnvägen i Sunnemo

Längd: 9 km
Svårighetsgrad: Medel
Markering: Gul
Ledansvarig: Sunnemo bygdegårdsförening
Markägarkategori: Skogsbolag (Stora Enso Skog och Mark), enskilda.

Områdesbeskrivning

Vandra i gamla finntorpares fotspår och upptäck lämningar av finntorp på en väg mellan Gräs och Bosjön. Vägen är över 300 år gammal och har varit den väg som sammanfogat byarna fram till 1950-talet då skogsbilväg byggdes. På nordvästra sidan av Bosjön bosatte sig många finnar under tidigt 1600-tal, till dessa finntorp finns det skyltning till från leden. Man får anta att finnarna vid Bosjön etablerade sig som svedjebbrukare och exploaterade de orörda granskogarna för sin speciella säddodlingsteknik.

År 1637 anlades den första hyttan vid Bosjön med finnarna som delägare i hyttelaget.

Vägbeskrivning

Från Hagfors; följ skyltarna mot Sunnemo på väg 240. Passera Sunnemo centrum och genom Gräs, ta sen höger vid skylten "Finnvägen" för att komma till parkeringen. Leden startar på andra sidan vägen.

Åtgärdsbehov:

-

Objekt nr F5: Milorna runt

Längd: 10 km

Svårighetsgrad: Svår

Markering: Orange

Ledansvarig: Hagfors skidförening

Markägarkategori: : Skogsbolag (Stora Enso Skog och Mark), Hagfors kommun (starten).

Områdesbeskrivning

Upplev vildmark ett stenkast från centrala Hagfors och bli ledd genom ung vacker björkskog, över bäckar och genom gammal blandskog. Namnet "Milorna runt" härstammar från den tid då kolmilorna pyrde som mest längs leden och stora mängder kol levererades till Hagfors järnverk.

Framställningen av träkol är en av grundstenarna i industrialiseringen i Värmland. Varje höst tände man dessa milor och kolet framställdes genom torrdestillation. Viktigt var att milan pyrde. Brann det blev det aska istället för träkol.

När den var klar täckte man milan med blöt sand/lera, för att det skulle svalna så att man sedan kunde frakta det till mindre kolhus. Därefter inväntade man vintern så att man kunde frakta kolet i kolryss (en hög korg på medar) med häst ner till Hagfors järnverk.

Vägbeskrivning

Från Hagfors stadshus; kör på väg 246 mot Filipstad. Ta höger i rondellen upp mot industriområdet "Ångfallheden". Kör ca 500 meter upp för backen till skidstadion, på vänster sida, som är starten för leden.

Åtgärdsbehov

-

Objekt nr F6: Rundslina Nordsjöskogen

Längd: 3 km

Svårighetsgrad: Medel

Markering: Orange

Ledansvarig: Länsstyrelsen i Värmland

Markägarkategori: Statlig (naturreservat).

Områdesbeskrivning

Promenera bland sällsynta mossor och lavar samtidigt som du lyssnar till ropen från hackspettar och duvhökar.

Nordsjöskogen är ett naturreservat beläget vid Nordsjöns nordöstra del och är en gransumpskog med betydande inslag av björk och enstaka sälgar, gråalar och klibbalar. Markvegetationen i området domineras av olika ris, men även örter som tibast, kransrams, spindelblomster och spädstarr förekommer.

Syftet med reservatet var att bevara gransumpskog med ovanligt rik kryptogamflora, det vill säga spörväxter. Området ingår i EU:s

nätverk av skyddade områden, Natura 2000. Djurlivet omfattar ett flertal arter som är beroende av gammal, naturskogsartad barrskog. Duvhök har häckat i området och den rika tillgången på döda och döende träd gynnar flera hackspettsarter. Av större djur finns älg och även spår och spillning av björn har påträffats.

Vägbeskrivning

Från Ekshärad och riksväg 62; kör österut mot Byn och därefter norrut genom Hornnäs. Följ sedan den oskyltade vägen mot Brunnberg som går på norra sidan sjön (OBS ej den södra där Brunnberg står skyltat) så kommer man direkt in på parkeringen för Nordsjöskogen.

Åtgärdsbehov

Se över vägbeskrivningen på relaterade hem-sidor, har tidigare varit missvisande (Viktigt då det är dålig täckning i området).

Objekt nr F7: Rundslina Värmlandsgården

Längd: 12,2 km

Svårighetsgrad: Medel

Markering: Röd

Ledansvarig: Värmlandsgården

Markägarkategori: Skogsbolag (Stora Enso Skog och Mark), enskilda.

Områdesbeskrivning

Denna vackra led har sin början och sitt slut vid Värmlandsgården. Delar av den går på grusväg, men leder dig även in i skogen på småstigar genom värmländsk vild natur, över mossar och förbi sjöar bland tät tall- och blandskog. Stanna gärna till vid "Snarkullen" och ta del av den fina panoramautsikten.

Sommartid kan du avsluta turen med ett dopp i Upplunden eller varför inte njuta av en glass i solen?

Vägbeskrivning

Från Hagfors; kör österut på väg 246 mot Filipstad. Efter ca 12 km; sväng vänster vid skylten "Värmlandsgården 3" och följ vägen ca 3 km till Värmlandsgården.

Åtgärdsbehov:

Arbete pågår och leden planeras bli Värmlandsled under 2023.

Objekt nr F8: Skymnäsleden

Längd: 6 km

Svårighetsgrad: Medel

Markering: Orange

Ledansvarig: By-Skymnäs bygdegårdsförening

Markägarkategori: Flera.

Områdesbeskrivning

Från Skymma älv till Skymnäsboden, en 6 kilometer lång tur genom naturvårdsområden och brukshistorier. Skymnäsleden har sin början vid Skymmas utlopp i Klarälven. På turen passerar du Östra Skymnäs, Nybacka och Pustbacken.

Längs vägen möter du fångstgropar, byns äldsta skola och den vackra stenbron över till Larmbäcken. Stanna till en stund vid ledens vackra utkikplats som ger dig en fin vy över Klarälven. Vid starten ligger Skymma lövskog, en strandnära naturskogsartad lövskog som är skyddad med naturvårdsavtal. Skogen är ett vackert exempel på Klarälvens fria meanderlopp där vattnet ständigt omformar landstrukturen.

Informationstavlor finns utplacerade efter vägen och berättar mer om naturen och olika historiska platser.

Vägbeskrivning

Från Hagfors centrum; kör söderut mot Munkfors, riksväg 62. Efter ca 25 km, sväng höger direkt efter tennisbanan för att komma till parkering och start av Skymnäsleden.

Åtgärdsbehov:

Dålig status, skyltning saknas mm. Ledförvaltare saknas.

Objekt nr F9: Svartåleden Brattforsheden

Längd: 18 km
Svårighetsgrad: Medel
Markering: Röd
Ledansvarig: Länsstyrelsen i Värmland
Markägarkategori: Statlig (naturreservat).

Områdesbeskrivning

Svartåleden är den led som har sin början nordligast i naturreservatet Svartån och naturvårdsområdet Brattforsheden och förbinder sjöarna Grässjön och Alstern. Leden följer till stor del den meandrande Svartån som är ett av våra mer unika vattendrag då det flyter norrut.

Brattforsheden rymmer många geologiskt intressanta områden, med dödisgropar, åsar, raviner och dyner. Sanddynsfälten här är bland de största i landet.

Naturvårdsområdet angränsar till både Karlstad- och Filipstads kommun och bortsett från den 18 km långa Svartåleden finns ytterligare 8 leder inom området; Mangenbadsleden (5km), naturstigar (blå 4,5 km, gul 2,5 km), rundslinga dödisgropar (1 km), Västerudsleden (15 km), Ormtjärnsleden 2,5 km) och Hedskiftesslingan (5 km).

Vägbeskrivning

Från Hagfors; följ skyltar mot Sunnemo på väg 240. Passera Sunnemo centrum och tag höger vid skylten "Brattforsheden" för att komma till parkering och information.

Åtgärdsbehov

Ansvarsfördelningen mellan de tre kommunerna, Filipstad, Karlstad, Hagfors, och Länsstyrelsen i Värmland har under lång tid varit oklar. Under år 2018 sattes en grupp ihop för att börja utreda detta.

Projekt och åtaganden

Kommunen är med i utvecklingsgruppen för Brattforsheden.

Objekt nr F10: Åsenslingen

Längd: 7 km
Svårighetsgrad: Svår
Markering: Röd
Ledansvarig: Hagfors kommun
Markägarkategori: Skogsbolag (Stora Enso Skog och Mark), Hagfors kommun.

Områdesbeskrivning

Åsenslingen är Hagfors stads närmaste vandringsled den tar dig från Hagfors centrum genom det vackra naturreservatet Mana-Örbäck- en, via rullstensåsen och bäckravinen och upp 426 meter över havet, till Värmullsåsens topp. Härifrån har du utsikt över hela Hagfors.

Naturreservatet Mana-Örbäcken har naturskog- liknande karaktär och är full av liv. Öräcken hyser bäcköring och flodpärlmussla och Mana är en vacker rullstensås med flerhundraåriga tallar.

Vägbeskrivning

Åsenslingans utgångspunkt är utanför Hagfors stadshus, som ligger på Dalavägen 10 i centrala Hagfors.

Åtgärdsbehov

Den del av leden som sträcker sig utanför naturreservatet behöver restaureras med nya spänger, bänkar och vindskydd. Tidigare beslut finns att utveckla Åsenslingen till en Värmlandsled. Restaurering för att klassificeras som Värmlandsled pågår nu, planerad färdigställan under 2023.

Objekt nr F11: Tre toppar Ekesberget

Längd: 12 km

Svårighet: Medel/Svår

Markering: Röd mountainbikeled godkänd enligt kriterier för Biking Värmland sedan hösten 2021.

Ledansvarig: Ledansvarig har inte längre möjlighet att sköta leden. Del av BikingVärmland led.

Underhålls enligt skötselplan.

Markägarkategori: Skogsbolag (Stora Enso Skog och Mark), enskilda, Hagfors kommun.

Områdesbeskrivning

Tre toppar är en 12 kilometer lång vandringsled i Ekshärad med start vid stugbyn Ekesberget.

Leden passerar fina skogsområden med höga naturvärden, bland annat det skogliga biotopskyddsområdet på toppen av Ekesberget.

Åtgärdsbehov

Idag finns det ingen som har möjlighet att ansvara för att leden sköts. Hagfors kommun ska verka för och ställa sig positiva till engagemang som leder till att leden underhålls. Leden är en av mountainbikelederna inom projektet Biking Värmland.

Cykelleder

Inom kommunen finns goda möjlighet till cykling. Klarälvsvägen ger tillsammans med Klarälvleden en unik möjlighet att av egen kraft ta sig fram genom ett helt län i ett sammanhängande stråk. Hela Klarälvsvägen med sina 90 km är bilfri och asfalterad och går igenom flera tätorter, vilket gör banan lättillgänglig för funktionshindrade och resande med kollektivtrafiken. Flera leder för terrängcykling är under uppbyggnad i kommunen, se kommunens eller VisitHagfors webbplatser för senaste information.

Se karta 12 Cykelleder under rubriken Kartor sist i dokumentet.

KLARÄLVSVÄGEN ERBJUDER 9 MIL BILFRI CYKELVÄG
MELLAN UDDEHOLM OCH KARLSTAD
Foto: Per Eriksson

Objekt nr F12: Klarälvsvägen

Längd: 90 km

Markering: Vit skylt med en cykel, blå och svart bakgrund till text

Svårighetsgrad: Lätt

Ledansvarig: Klarälvskommunerna längs banan.

Markägarkategori: Flera

Områdesbeskrivning

Klarälvsvägen var från början en järnvägslinje som byggdes i slutet av 1800-talet. Järnvägen sträckte sig från Skoghäll förbi Karlstad, Munkfors, Hagfors till Filipstad, det var totalt en sträcka på 18 mil. Järnvägslinjen användes i huvudsak till att transportera råmaterial och varor som industrierna utefter banan producerade.

Banan hann inte stå färdig i många år innan den successivt började läggas ner, och i slutet av 1980-talet började rälsen plockas bort från i stort sett hela sträckan. Kvar idag finns endast några få kilometer mellan Hagfors och Uddeholm som används för dressinåkning.

Idag är Klarälvsvägen en 90 km lång bilfri asfalterad bana som slingrar sig genom den Värmländska naturen, från Karlstad i söder till Hagfors i norr. På vägen passerar du Forshaga, Deje, Ransäter, Munkfors och Uddeholm.

Klarälvsvägen lämpar sig för cykel, inlines och rullskidor.

En naturinventering av sträckan gjordes år 2004. Inventeringen visade att det längs banvalen återfinns många växter knutna till ängsmarker och insekter som trivs i torr och sandig jordmån. Barnvallar och vägrenar hyser många arter som även fanns i det gamla odlingslandskapet. Exempel är solitära biarter (vilda bin som lever ensamma, till skillnad från tambin som är social bin) som praktbyxbi (*Dasygaster hirtipes*) och större fibblebi (*Panurgus banksianus*). Idag lyfts dessa ovanliga arter och andra vackra naturmiljöer fram i turism- och marknadsföringssammanhang. Det är viktigt att sköta dessa områden så att arterna inte försvinner. Banan är klassad som riksintresse för friluftsliv.

Vägbeskrivning

Start i Karlstad eller Uddeholm eller hoppa på i Ulvsby, Forshaga, Deje, Ransäter eller Munkfors.

Åtgärdsbehov

Återkommande behov av att se över asfaltering. Mätning för året-runt mätning av trafiken på banan. Rönjning längs med banan, denna åtgärd ligger på markägare för att man ska kunna se älven osv.

Projekt och åtaganden

Varje kommun ansvarar för underhåll på sin del av banan. Underhåll under vintertid skiljer sig mellan kommunerna. De flesta kommuner plogar och sandar de centrala delarna i samband med kommunens vanliga vinterunderhåll. Vad gäller sommarhalvåret sopar kommunerna banan från mars/april fram till september/oktober.

KLARÄLVSVÄGEN ÖVER ÅROSÄLVEN
Foto: Per Eriksson

Objekt nr F13: Klarälvsleden

Längd: 120 km

Markering: Vit skylt med en cykel, röd och svart bakgrund till text.

Svårighetsgrad: Medel

Ledansvarig: Klarälvsledskommunerna

Markägarkategori: Flera.

Områdesbeskrivning

Vid Uddeholm tar den asfalterade Klarälvsbanan slut och Klarälvsleden tar vid. Från Hagfors upp till Syslebäck kan du följa Klarälvsleden genom det Värmländska landskapet.

Klarälvsleden är en 120 kilometer lång cykelled som går genom vildmark och på skogsvägar i norra Klarälvdalen. Leden slingrar sig fram längs gamla landsvägar, gårdar, ängar, storskogar och byar, sida vid sida med Klarälven.

Underlaget är grus och asfalt och lämpar sig för cykel och vandring.

Vägbeskrivning

Klarälvsleden startar i Uddeholm vid startplats för Klarälvsbanan, eller i centrala Syslebäck.

Åtgärdsbehov

Skyltning klar i Hagfors kommun hösten 2022.

Behov av röjning kvarstår ej.

Objekt nr F14: Staffaskogen

Längd: 9 km

Markering:

Svårighetsgrad: Medel/Svår

Ledansvarig: Privatpersoner

Markägarkategori: Hagfors kommun, skogsbolag (Stora Enso Skog och Mark), enskilda.

Områdesbeskrivning

Staffaskogen är en tätortsnära rekreationsskog med ett flertal små stigar. Mountainbikeleden sträcker sig genom Staffaskogen och fortsätter norrut på Stora Enso skogs mark.

Mountainbikeled, 9km, svår. Det finns karta och mer info i turistbyrån. Området var 2019 under utredning för en mountainbikeled inom projektet Biking Värmland.

Åtgärdsbehov

Arbete pågår för att klassas som blå Biking Värmland led under 2023.

Tillkomna cykelleder

Under tiden för arbetet med naturvårds- och friluftsplänen har tre ytterligare cykelleder tillkommit. Alla dessa Biking Värmland certifierade:

Tre toppar (Ekshärad, skidstadion)

Längd: 11 km

Markering: Biking Värmland

Svårighetsgrad: RÖD

Ledansvarig: Klarälvdalens Kanot och Multisportklubb

Blåbärskullen (Ekshärad, skidstadion)

Längd: 11 km

Markering: Biking Värmland

Svårighetsgrad: BLÅ

Ledansvarig: Klarälvdalens Kanot och Multisportklubb

Ragnarök (Hagfors - Värnullsåsen)

Längd: 1,8 kilometer

Markering: Biking Värmland

Svårighetsgrad: SVART

Ledansvarig: Hagfors kommun (Värnullsåsen Mountainbike och Enduro)

Dessa tre leder är inte utsatta på kartan över cykelleder på sidan 89 men kommer ingå i framtida naturvårds- och friluftsplän.

CYKEL PÅ KLARÄLVSLEDEN
Foto: Ulf Huett

MOUNTAINBIKELED I STAFFASKOGEN
Foto: Hagfors kommun

Strövslingor och motionsspår

I Hagfors kommun har man naturen inpå knuten vilket har möjliggjort att det finns ett stort nätverk av strövslingor i alla kommunens tätorter. Hagfors kommun vill främja att alla ska ha möjlighet att komma ut i naturen och den friska luften.

År 2017 fick kommunen tillsammans med Uddeholm, Klarälvens vattenråd och Fortum LONA-bidrag för att skapa ett åtgärdsprogram för vattnet i Värmullen. I projektplanen framgick även att man ska arbeta med friluftslivet kring och på Värmullen. Läng Värmullens västra strand slingrar sig dressinbanan fram, parallellt med denna finns ett promenadstråk. Detta promenadstråk utnyttjas av många, men det behöver restaureras. Under projektets gång skapades föreningen Värmullens vänner, som aktivt vill bistå kommunen i arbetet kring och på Värmullen.

Ett annat populärt rekreations- och strövområde i centrala Hagfors är Staffaskogen. Skötseln av kommunens mark i Staffaskogen ska anpassas utifrån de värden för det tätortsnära friluftslivet som finns.

Mitt i Hagfors tätort slingrar sig Uvån igenom, längs denna löper Strandpromenaden. Strandpromenaden med dess tillgänglighet till vattnet, uteservering, minigolf, diskolf och ett rikt djurliv, visar på den rikedom som Hagfors kommun besitter. Den rikedom som Hagfors kommun ska främja och värna.

Motionsspåren finns vid alla kommunens tätorter och sköts främst av föreningslivet. Kommunen sköter Vågbackens naturspår.

Se karta 13 Strövslingor och motionsspår under rubriken Kartor sist i dokumentet.

Objekt nr F15: Byns motionsspår			
Längd	Markering	Svårighetsgrad	Elljus
2,5 km	Röd	Medel	Nej
5,0 km	Gul	Medel	Nej
10 km	Grön	Medel	Nej

Objekt nr F16: Ekshärads motionsspår			
Vid Ekshärads elljusbana finns ett utomhusgym med nio olika stationer som ger dig möjlighet att träna hela kroppen.			
Längd	Markering	Svårighetsgrad	Elljus

0,5 km	Röd-Vit	Medel	Ja
1,0 km	Grön	Medel	Ja
1,5 km	Blå	Medel	Ja
3,3 km	Röd	Medel	Ja
6,5 km	Gul	Medel	Ja

Objekt nr F17: Råda motionsområde			
Längd	Markering	Svårighetsgrad	Elljus

2,5 km	Röd	Lätt	Ja
6,0 km	Blå	Medel	Nej
10 km	Vit	Medel	Nej

Objekt nr F18: Skidstadion Hagforsvallen			
Längd	Markering	Svårighetsgrad	Elljus

1,5 km	Grön	Svår	Nej
2,5 km	Röd	Svår	Nej
5,0 km	Gul	Svår	Nej
10 km	Blå	Svår	Nej

Objekt nr F19: Sunnemo Täftevi			
Längd	Markering	Svårighetsgrad	Elljus
1,5 km	Gul	Medel	Ja
2,5 km	Gul	Medel	Nej

Objekt nr F20: Vågbackens motionsområde			
Vid Vågbackens motionsområde finns ett utomhusgym med nio olika stationer som ger dig möjlighet att träna hela kroppen.			
Längd	Markering	Svårighetsgrad	Elljus
2,5 km	Grön	Medel	Nej
3,2 km	Röd	Medel	Nej
3,3 km	Elljusbana	Medel	Ja
5,0 km	Gul	Medel	Nej
7,0 km	Blå	Medel	Nej

Objekt nr F21: Mjönäs Bogerudsnäset			
Längd	Markering	Svårighetsgrad	Elljus
2,5 km	Röd	Lätt	Ja
5 km	Gul	Lätt	Nej

Åtgärdsbehov för alla motionsspår

Utrusta alla motionsområden med en informationstavla vid starten. För att få en bättre helhet för alla motionsspår i kommunen bör en gemensam ledmarkeringsstrategi tas fram. Ledmarkeringen bör vara tydlig, miljövänlig, hållbar och ekonomiskt försvarbar.

Se över markägaravtal där kommunen är ledansvarig (Vågbacken).

Parker och grönområden

Parker och grönområden är viktiga för det tätortsnära friluftslivet och den gröna infrastrukturen, både ur friluftsliv-, natur och hälsoaspekt. Följande objekt utgörs av parker på allmän mark och sköts av kommunen.

Se karta 14 Parker och grönområden under rubriken Kartor sist i dokumentet.

Objekt nr F22: Blinkenbergsparken

Blinkenbergsparken är en mycket omtyckt park belägen mitt i centrala Hagfors. Parken började ta sin nuvarande form i slutet av 1940-talet och kallades då Barnparken. På 1950-talet byggdes en blåvit scen av Hagfors manskör, scenen har varit ett kännetecken för parken sedan dess. Här har både lokala förmågor och kända artister uppträtt. Tyvärr brann scenen ner år 2016.

Då parken under lång tid har varit så populär ville kommunen återställa attraktionen i parken efter branden. År 2018 startade man ett stort projekt i parken. Scenen byggdes upp igen, man anordnade en diskgolfbana och barnen i Hagfors skolor fick vara med att skapa en drömllekplats.

Blomsterarrangemangen i parken är utvalda för att främja pollinerare som humlor, bin och fjärilar. Här finns bland annat gamla tallar och en ornäsbjörk (oklart om äkta eller ej).

Objekt nr F23: Hamuparken

Hamuparken är det första du möter när du åker in i Hagfors tätort söderifrån. Parken kännetecknas av den stora stenfyllda skylten som ska välkomna både invånare och besökare när de kommer till Hagfors. Gräsmattan i parken är ojämn på grund av sättningar i marken efter gamla husgrunder.

Objekt nr F24: Järnvägsparken

I Järnvägsparken i Hagfors tätort finns ståtliga ornäsbjörkar som år 1985 utsågs till Sveriges riksträd och som sedan dess har planterats på centrala platser runtom i landets kommuner.

Framförallt skiljer sig bladen genom sina flikar jämfört med vanlig björk. Men det är oklart om de är av äkta vara eller om de är av den oäkta varianten som länge såldes.

Objekt nr F25: Polisparken

Polisparken är en mindre park i centrala Hagfors, som kännetecknas av flerhundraåriga tallar och granar. Norr om polishuset mot stadshuset finns en ornäsbjörk – eller oäkta hybrid....

Objekt nr F26: Stäppen

Stäppen belägen i centrala Hagfors och hyser stora, öppna gräsytor. Gång- och cykelvägar löper genom parken på flera ställen.

Objekt nr F27: Wilénska parken

Belägen i centrala Hagfors med stora öppna gräsytor.

Objekt nr F28: Björkenstamsparken

Belägen norr om på andra sidan vägen Hagfors gamla järnvägsstation finns denna park som är lätt att gå förbi. Här har kommunen ett pollineringsprojekt med skapande av ängsmark.

Objekt nr F29: Stadshusparken/Bågskytten

Framför det gamla kommunhuset i Ekshärad längs riksväg 62 finns en park med gamla lindar och konstverk som totempålen och bågskytten.

Kommunala badplatser

Kommunens bryggor läggs i vattnet i början av juni och plockas upp i slutet av augusti. Vattnenprover tas tre gånger varje säsong. Av kommunens många badplatser är Hagfors kommun ansvarig för följande 11 stycken av dem.

Se karta 15 Kommunala badplatser under rubriken Kartor sist i dokumentet.

Objekt nr F30: Gatabadet

Bada centralt i ån Uvån som rinner genom Hagfors tätort. Här finns det stora sand- och gräsytor som inbjuder till olika aktiviteter såsom brännboll, kubb och beachvolley. Utedass och grillplats finns också. Bra parkeringsmöjligheter.

Objekt nr F31: Sundsjön badplats

Badplats som ligger på vägen mot Filipstad. Tillgång till omklädningshytt, brygga och utedass.

Objekt nr F32: Risfall badplats

Idyllisk badplats i anslutning till en kohage. Tillgång till omklädningshytt, brygga och utedass.

Objekt nr F33: Uvanå badplats

Badplats med tillgång till omklädningshytt, brygga, sittplatser och utedass.

Objekt nr F34: Gröcken badplats

Badplats som omges av vacker natur vid sjön Gröcken, Ekshärad. Tillgång till omklädningshytt, brygga och dass.

Objekt nr F35: Lemundtjärn badplats

Mindre badplats i Edebäck med tillgång till utedass och brygga.

Objekt nr F36: Rådastrand

Rådastrand, även kallad för Hagfors riviera, är en av Hagfors mest natursköna badstränder. Den härliga sandstranden tillsammans med den långgrunda sjön Rådasjön gör att badplatsen är mycket barnvänlig.

Här finns brygga, grillplats, toaletter och omklädningshytt i servicebyggnaden. Nära till Rådastrands camping, Björnbyns stugby och fritidsaktiviteter såsom fiske, flotturer safaris och båtuthyrning.

RÅDA STRAND
Foto: Hagfors kommun

GATABADET
Foto: Hagfors kommun

GRÖCKEN
Foto: Hagfors kommun

Objekt nr F37: Sörby badplats

Badplats med omklädningshytter och utedass vid Lakenesjön.

Objekt nr F38: Lidsbron badplats

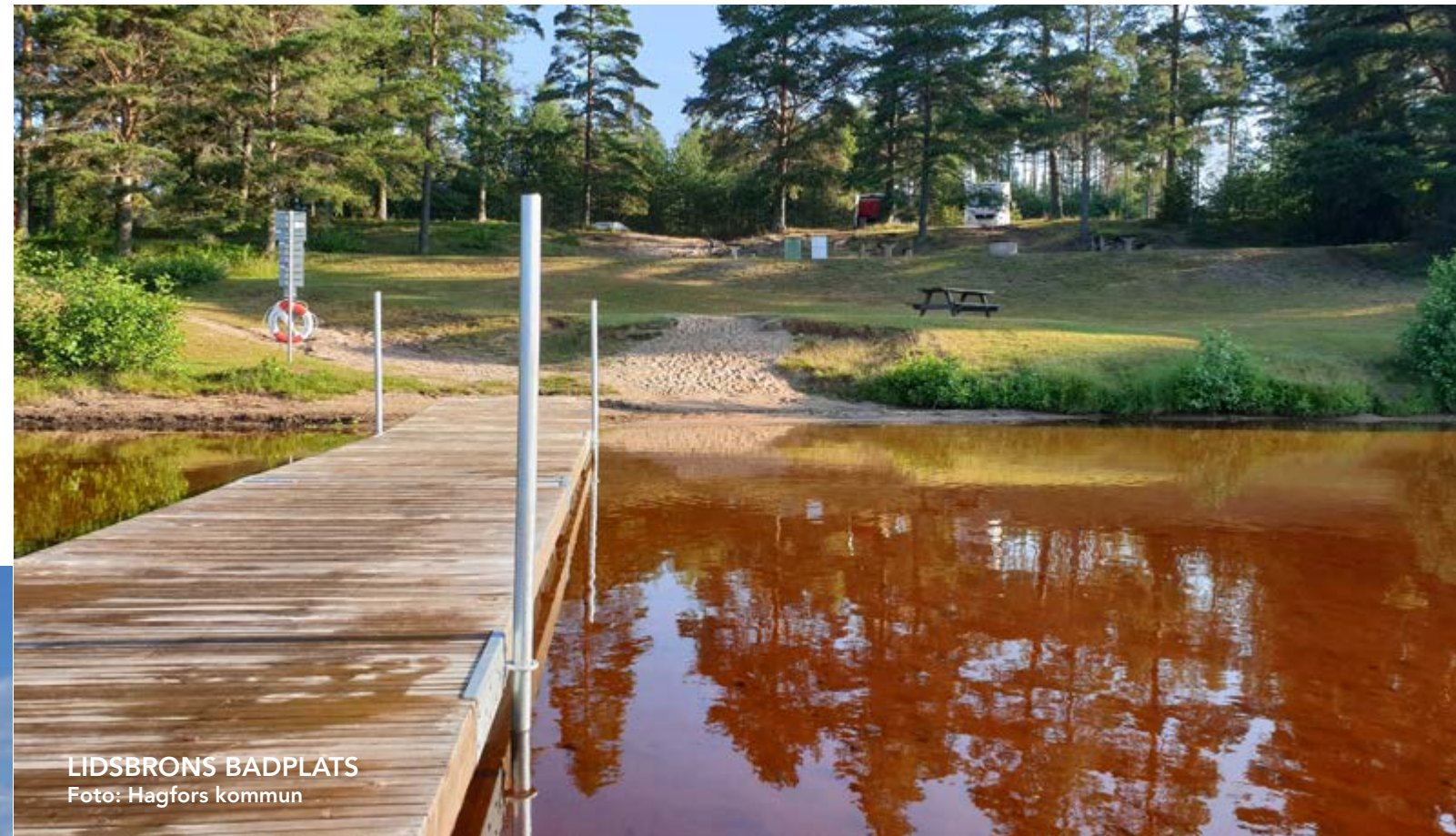
Barnvänlig badplats i vackra Sunnemo med tillgång till omklädningshytt, brygga, toalett och sittplatser i form av bänkar.

Objekt nr F39: Åsarnabadet

Badplats vid Risberg, Rådasjön med öppna, stora gräsytor som är perfekt för aktiviteter som brännboll, fotboll och kubb. Tillgång till omklädningshytt, brygga och utedass.

Objekt nr F40: Uddeholmsbadet

Badplats med öppna gräsytor i ett lugnt bostadsområde. Tillgång till omklädningshytt, brygga och utedass. Tillgänglighetsanpassades år 2020 med bland annat en ny brygga.

Kanot & Kajak

Att paddla är en härlig naturupplevelse där man ofta kan komma vildmarken nära. När man paddlar kanot är det viktigt att man visar stor hänsyn till djur och natur, som till exempel häckande fåglar. I kommunen finns till exempel ett fågelskyddsområde på ön i norra delen av Lakenesjön som man inte får beträda under häckningstid. Man bör även vara försiktig med att sprida kräftpest och inte flytta kanot eller fiskeredskap mellan olika vattendrag utan försiktighetsåtgärder.

I kommunen finns flertalet lämpliga ställen att paddla kanot eller kajak. Här är några exempel.

Se karta 16 Kanot och kajak under rubriken Kartor sist i dokumentet.

Objekt nr F41: Kanot på Klarälven

Klarälven är Sveriges längsta älv och är perfekt att upptäcka i kanot eller kajak. Normalt rinner den i en hastighet av 2 kilometer per timme. Man skall dock vara medveten om att det är en stor älv som ibland kan ha höga flöden. Passar både nybörjare och familjer.

Mellan Höljes i Torsby kommun och Edebäck (Edsforsen) i Hagfors kommun är älven fri från vattenkraftverk.

KAJAK PÅ KLARÄLVEN
Foto: Per Eriksson

Objekt nr F42: Kanot på Rådasjön-Lidsjön-Grässjön

Du börjar din tur på vackra Rådasjön och fortsätter genom en kanal in till Lidsjön och Grässjön. Längs vägen hittar du flera fina badstränder. Vattnet strömmar här lite ovanligt från nord till syd med start ifrån Svartån längst i söder. Vid Svartåns utmynning i Grässjön finns vindskydd och vandringsleder inom Svartåns naturreservat.

Objekt nr F43: Kanot på Upplunden-Deglunden

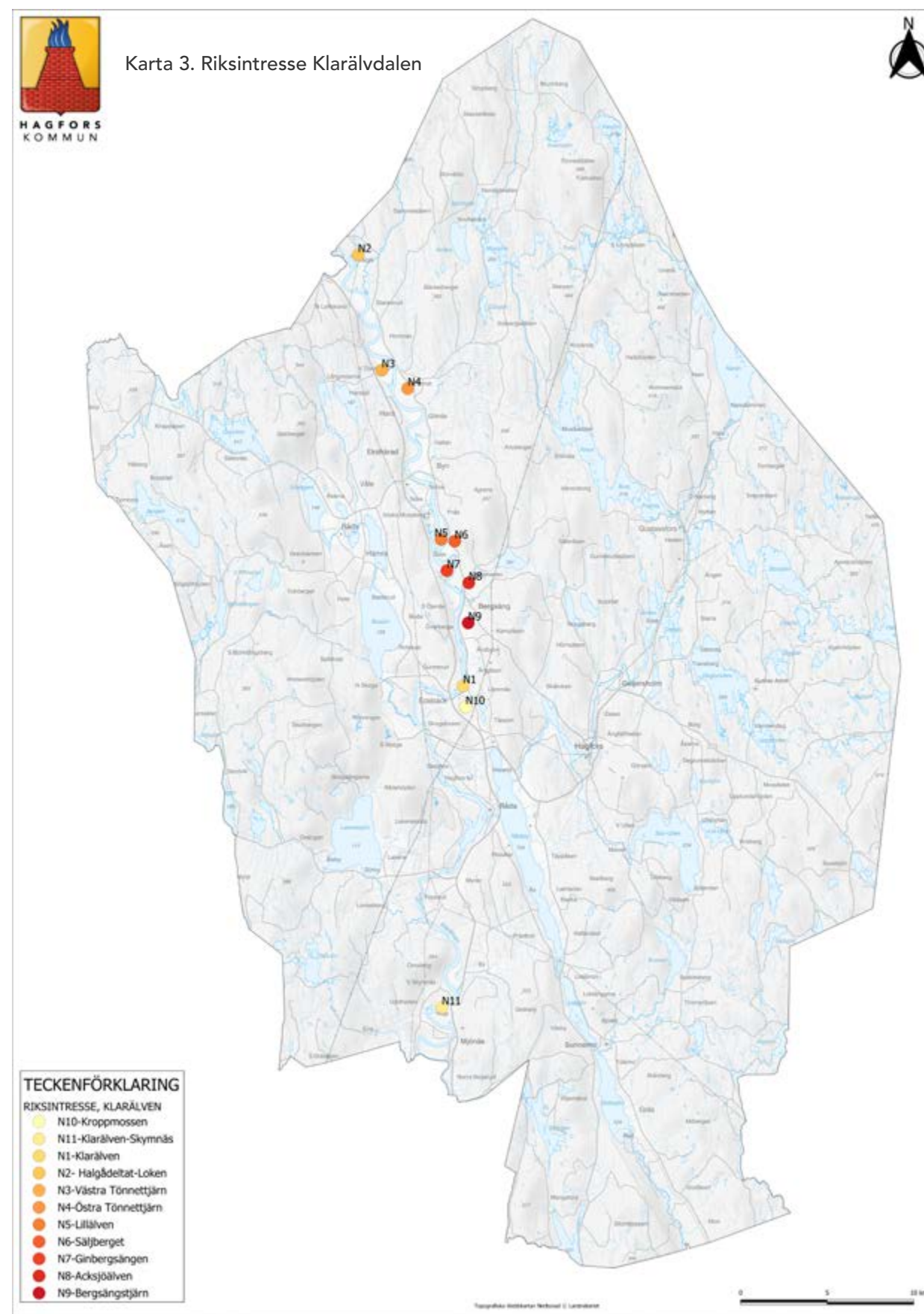
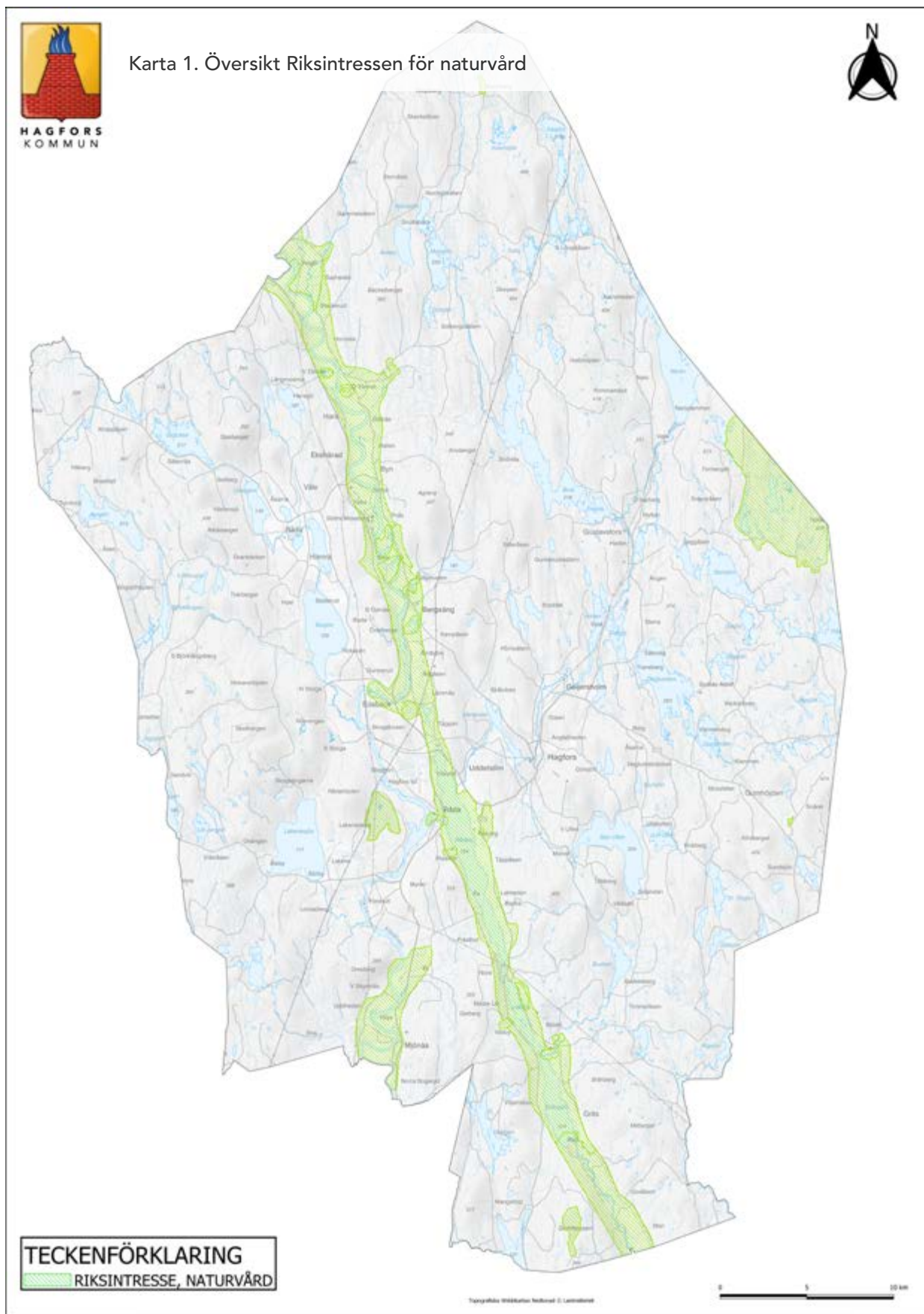
Upplev den värmländska vildmarken längs med sjön Upplunden och Deglunden med kanot, kajak eller båt.

KANOT PÅ UPPLUNDEN
Foto: Per Eriksson

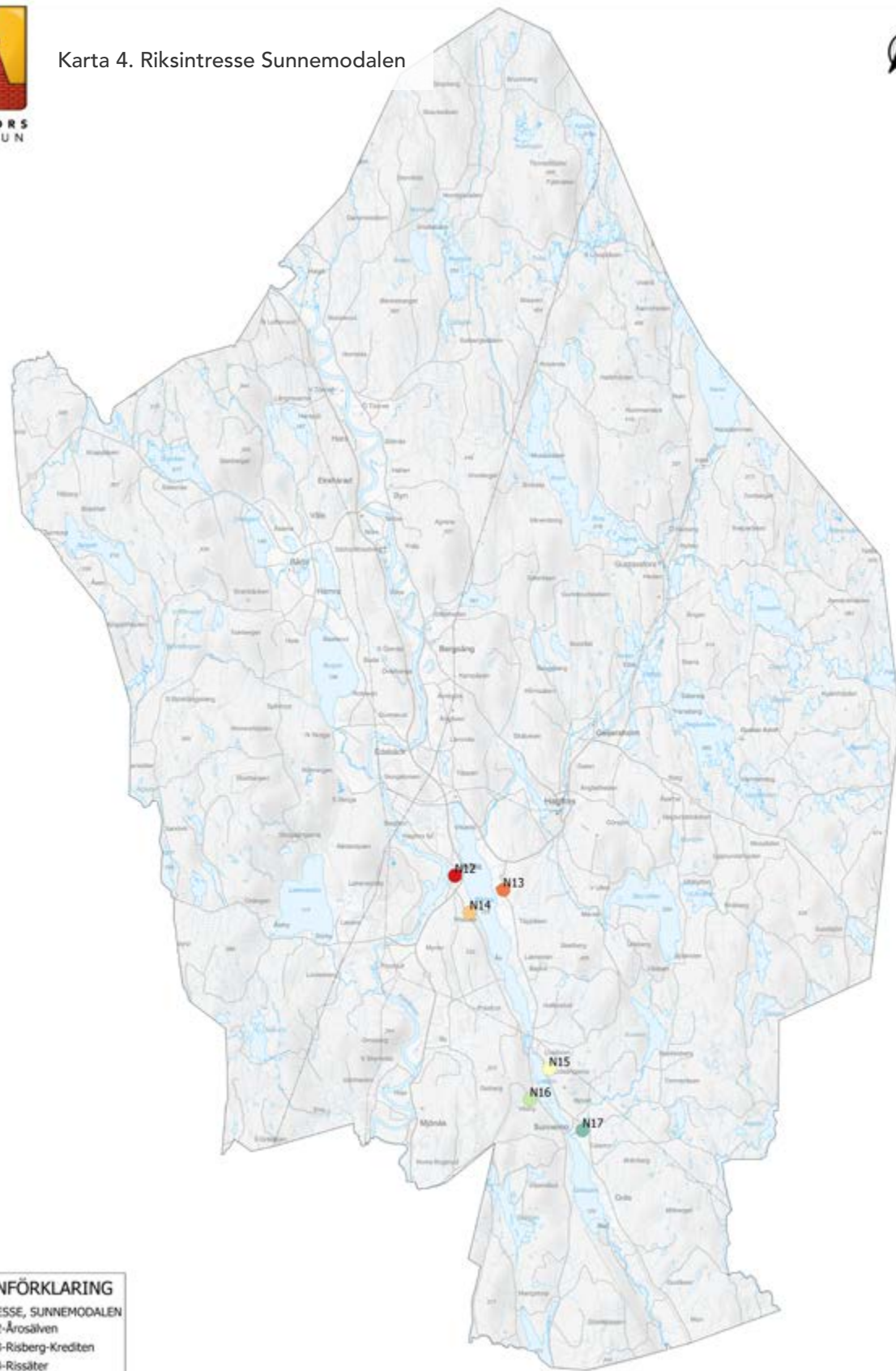
Kartor

Naturvårds- och friluftspän del 3A – Värdefulla naturområden

Karta 4. Riksintresse Sunnemodalen

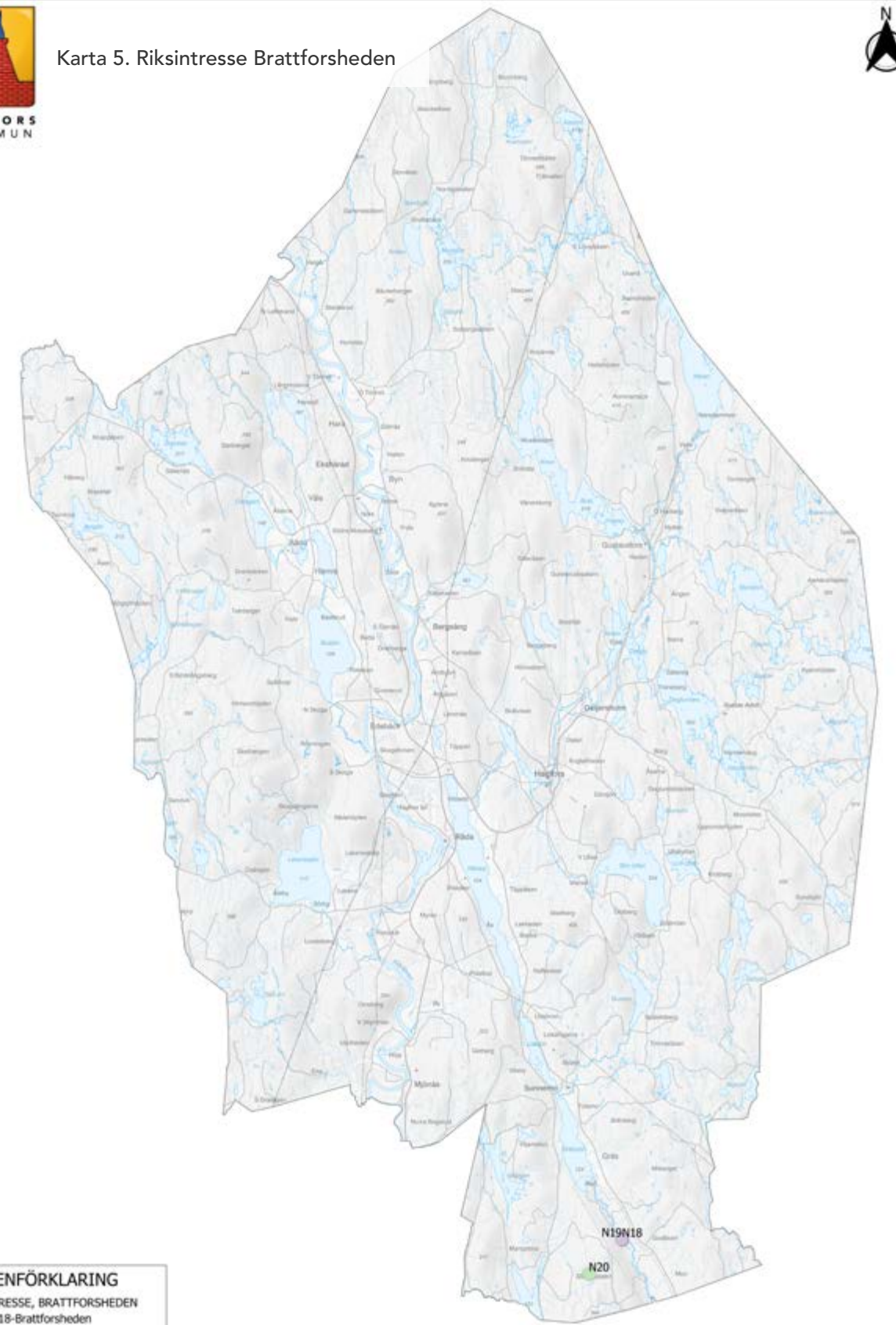

- TECKENFÖRKLARING**
- RIKSINTRESSE, SUNNEMODALEN
- N12-Årosälven
 - N13-Risberg-Krediten
 - N14-Rissäter
 - N15-Lidsberget
 - N16-Mobäcken

Topografiska Webbkartan National © Lantmäteriet

Karta 5. Riksintresse Brattforsheden

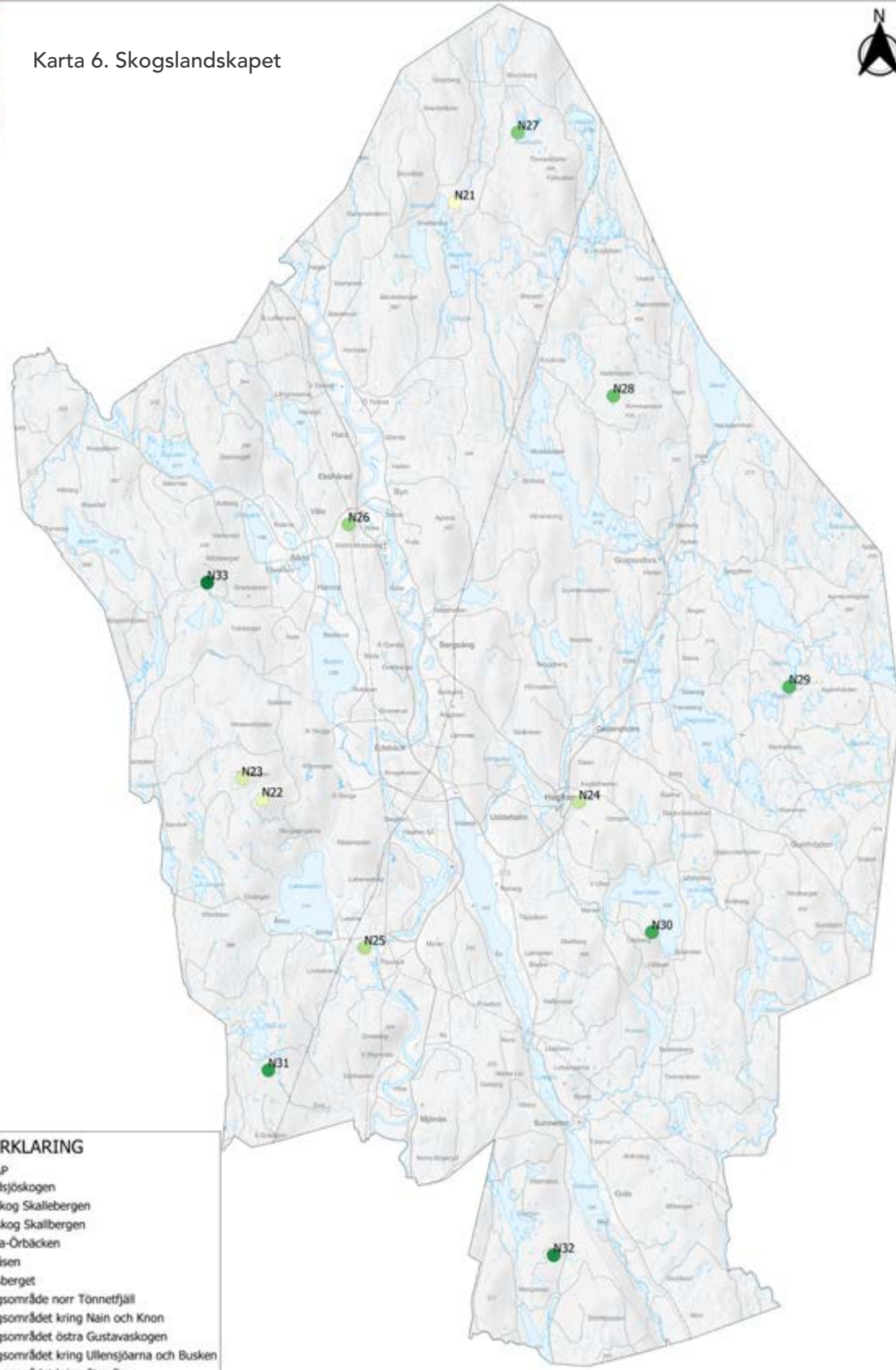
- TECKENFÖRKLARING**
- RIKSINTRESSE, BRATTFORSHEDEN
- N18-Brattforsheden
 - N19-Svartån
 - N20-Stormossen ost Gräsmången

Topografiska Webbkartan National © Lantmäteriet

Karta 6. Skogslandskapet

TECKENFÖRKLARING

SKOGLANDSKAP

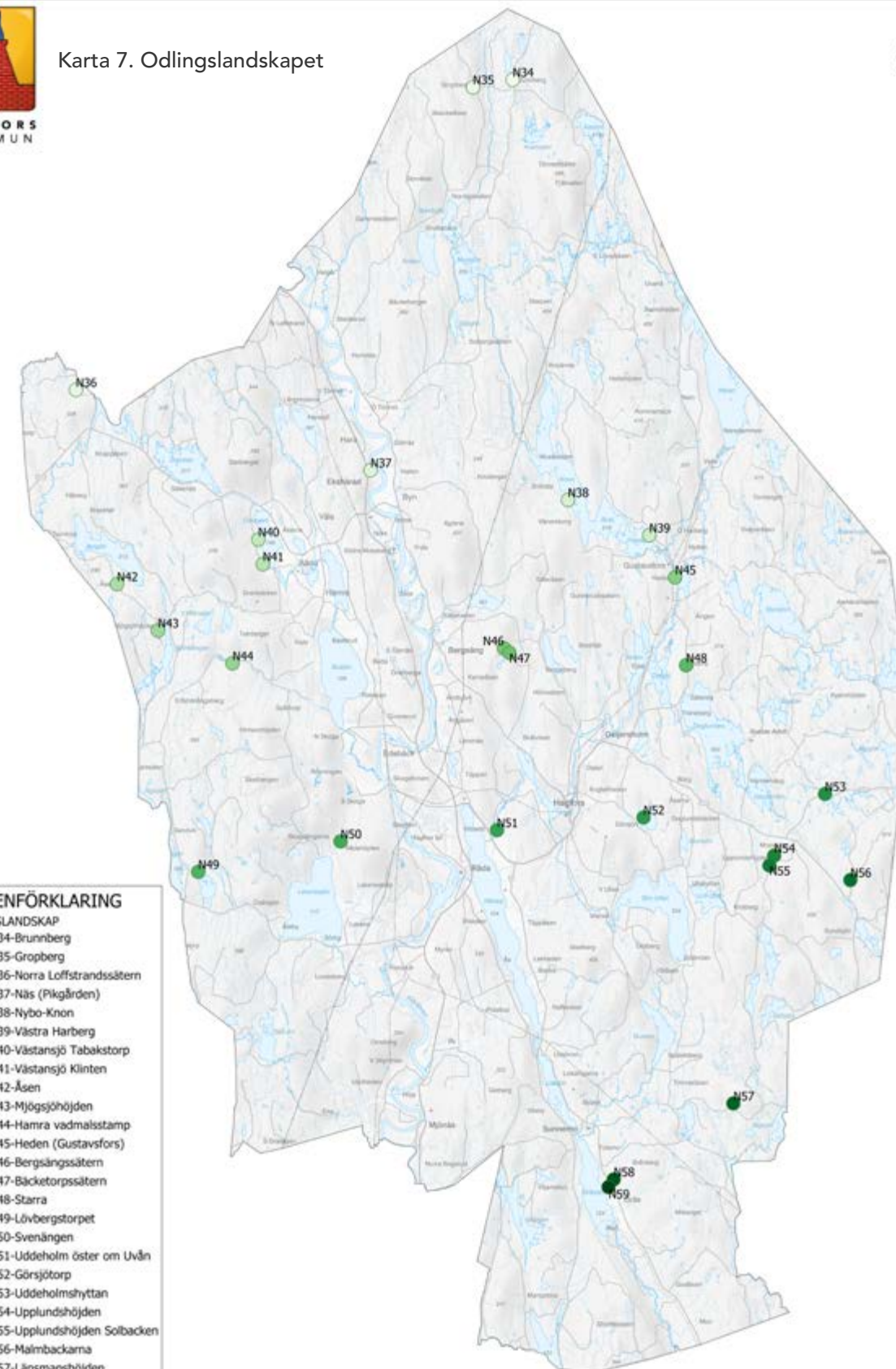
- N21-Nordsjöskogen
- N22-Sörskog Skallebergen
- N23-Norskog Skallebergen
- N24-Mana-Örbäcken
- N25-Bollåsen
- N26-Ekesberget
- N27-Skogsområde norr Tönnetfjäll
- N28-Skogsområdet kring Nain och Knon
- N29-Skogsområdet östra Gustavaskogen
- N30-Skogsområdet kring Ullensjöarna och Busken
- N31-Skogsområdet kring Stor-En
- N32-Skogsområdet mellan Skärgen och Högåsen
- N33-Skogsområdet väster om Västanberg

Topografiska Institutionen Nationalt C. Lantmäteriet

0 5 10 km

Karta 7. Odlingslandskapet

TECKENFÖRKLARING

ODLINGSLANDSKAP

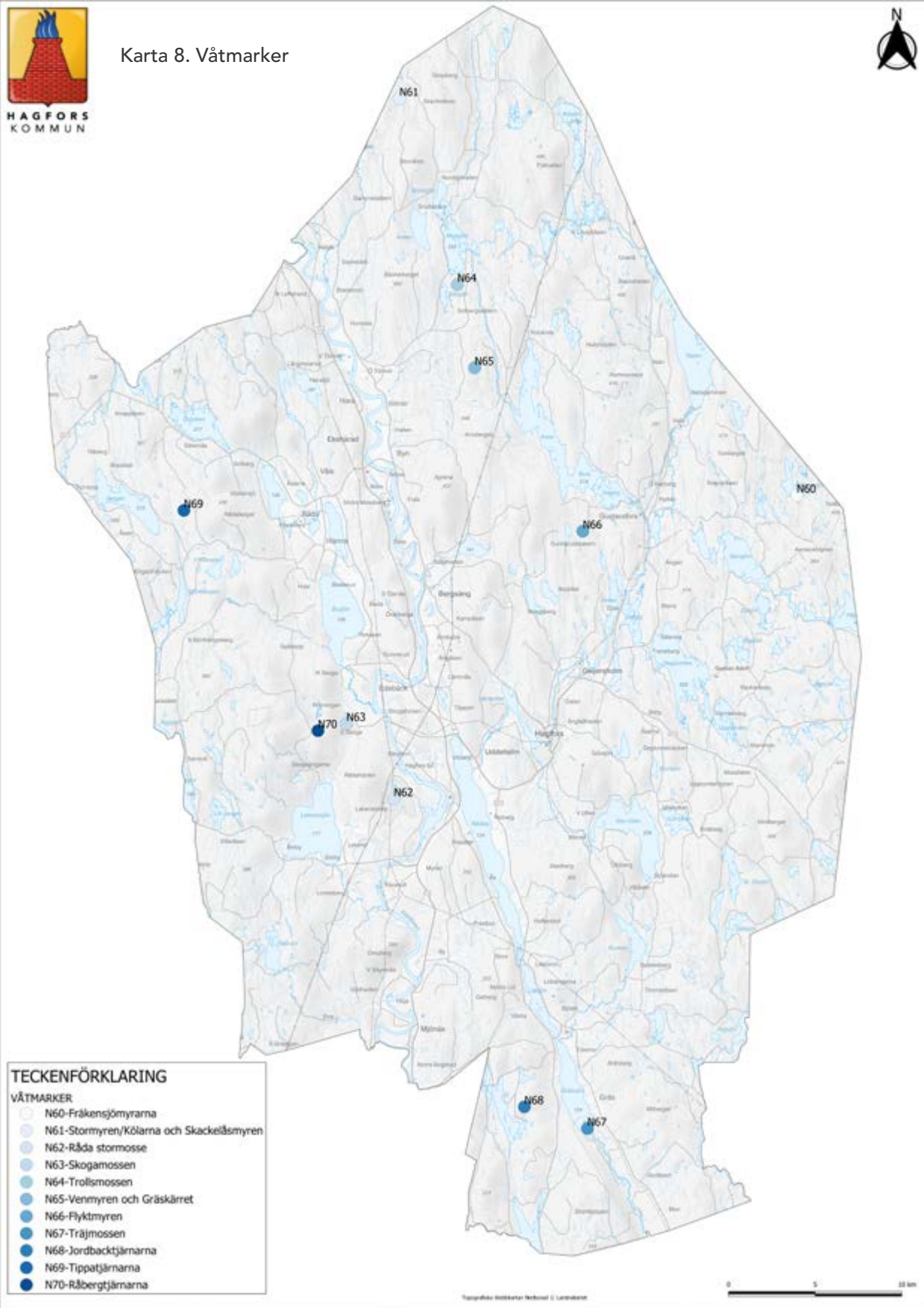
- N34-Brunnberg
- N35-Gropberg
- N36-Norra Loffstrandssättern
- N37-Näs (Piggården)
- N38-Nybo-Knon
- N39-Västra Harberg
- N40-Västansjö Tabakstorp
- N41-Västansjö Klinten
- N42-Åsen
- N43-Mjögshöjden
- N44-Hamra vadmalsstamp
- N45-Heden (Gustavfors)
- N46-Bergslängssättern
- N47-Bäckertorpssättern
- N48-Starra
- N49-Lövbergstorp
- N50-Svenängen
- N51-Uddeholm öster om Uvån
- N52-Görsjötorp
- N53-Uddeholmslyttan
- N54-Upplundshöjden
- N55-Upplundshöjden Solbacken
- N56-Malmbackarna
- N57-Länsmanshöjden
- N58-Norra Gräs Brantfallet
- N59-Norra Gräs Brantbacken

Topografiska Institutionen Nationalt C. Lantmäteriet

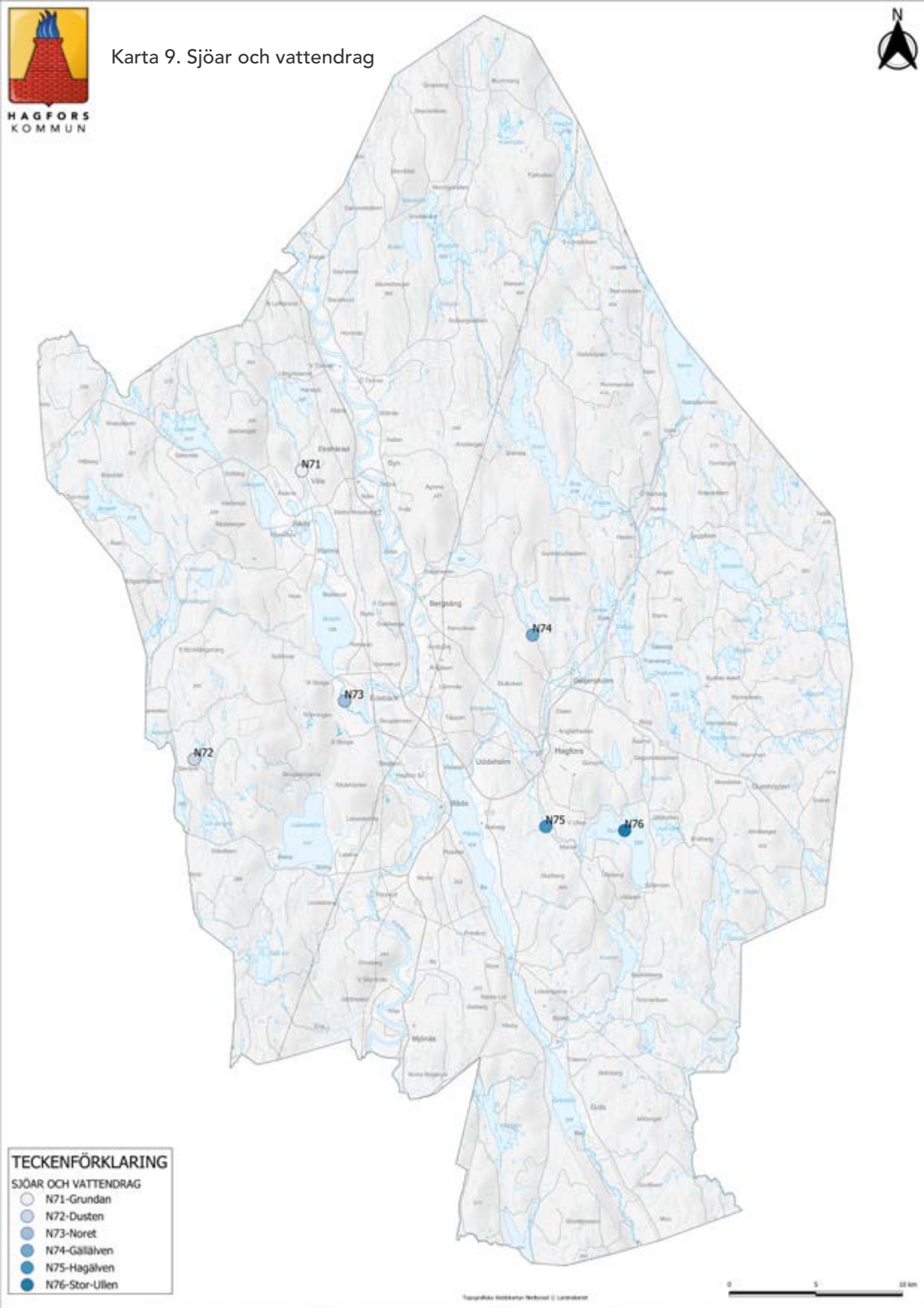
0 5 10 km

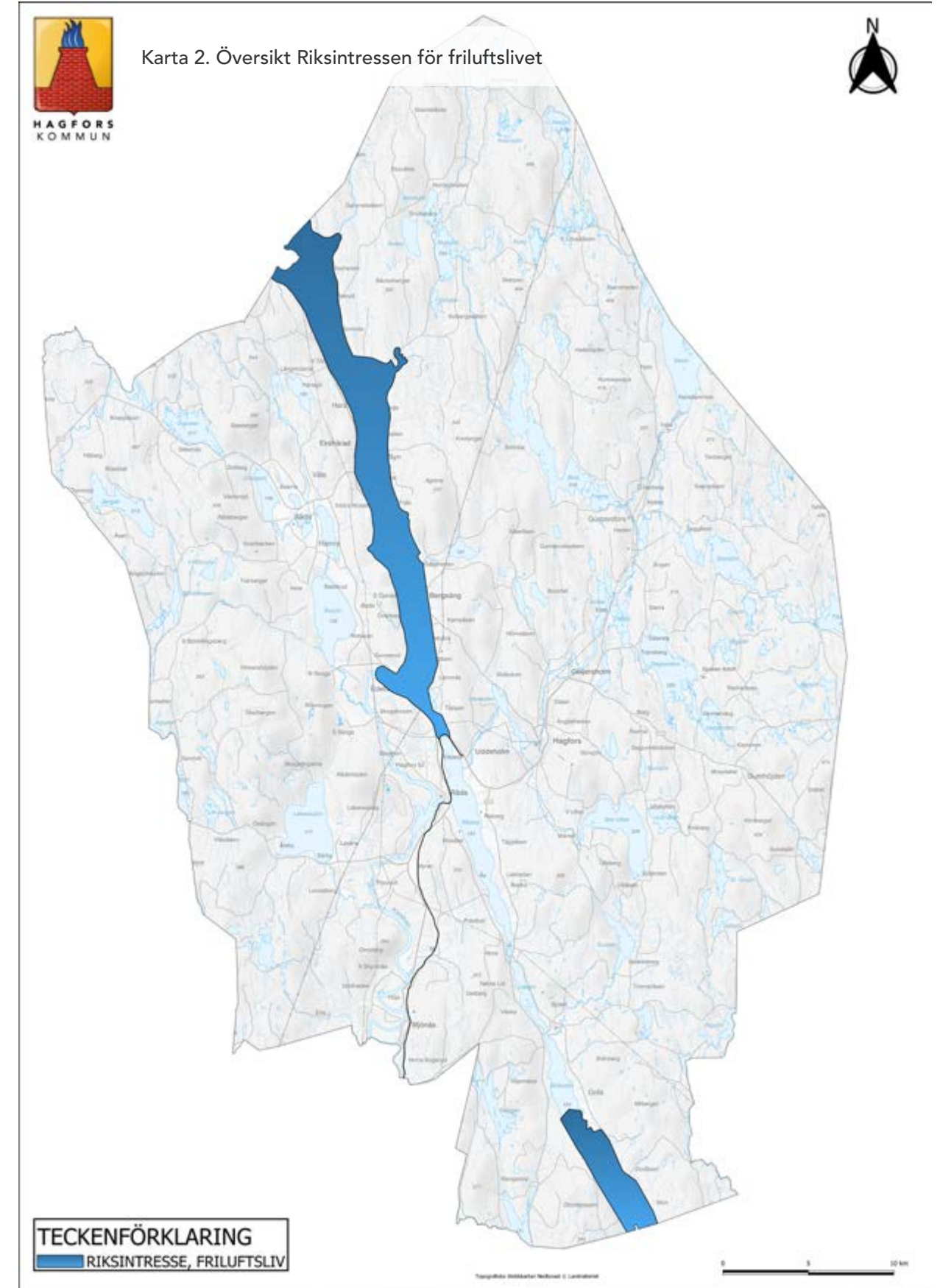
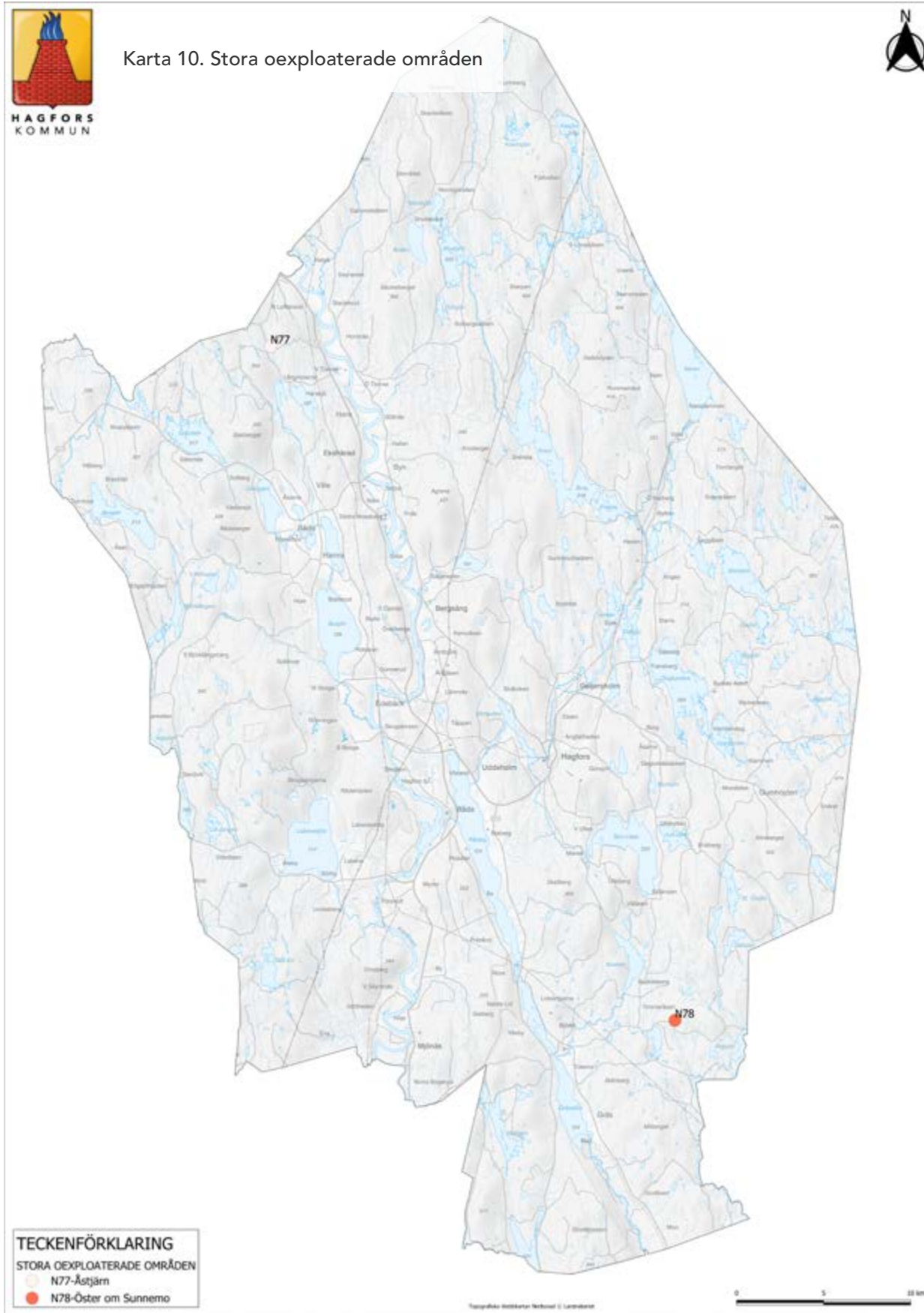
Karta 8. Våtmarker

Karta 9. Sjöar och vattendrag

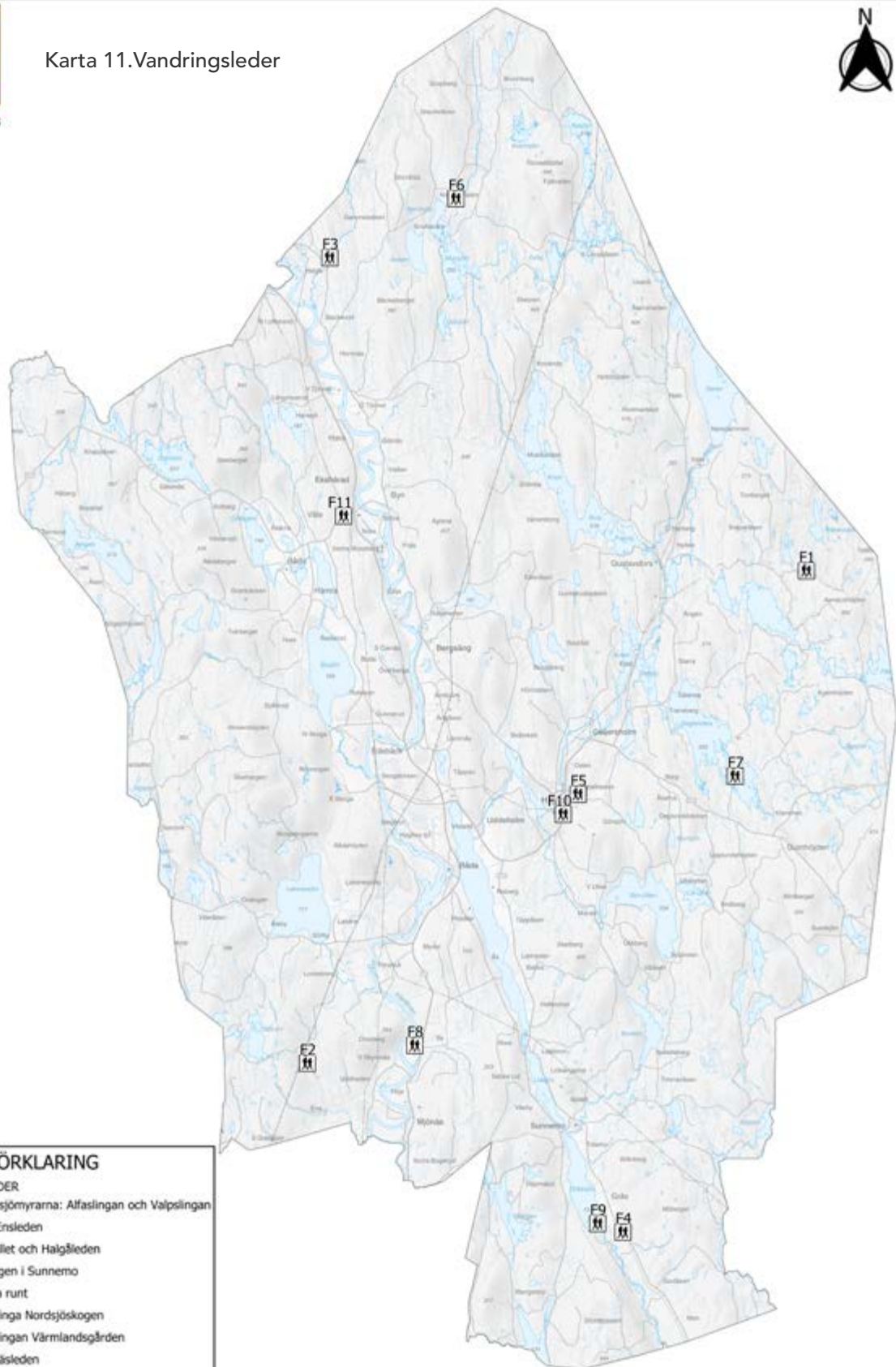

Kompletterande kartor Naturvårds- och friluftslivsplan del 3B – Värdefulla friluftsområden

Karta 11. Vandringsleder

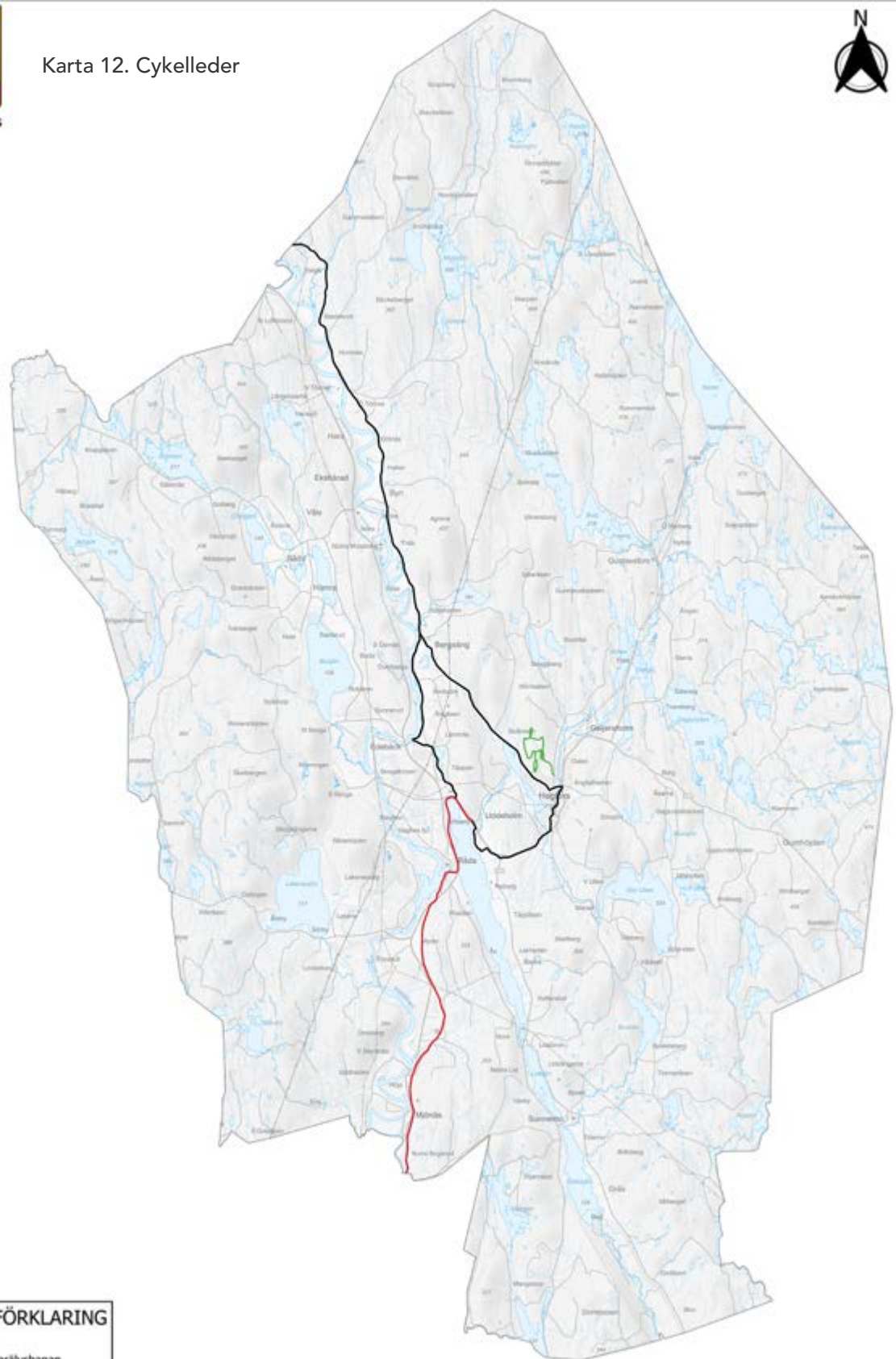
- TECKENFÖRKLARING**
- VANDRINGSLEDER
- F1: Fräkensjömyrarna: Alfasingen och Valpsingen
 - F2: Stora Ensleden
 - F3: Brattfallet och Hålgåleden
 - F4: Finnvägen i Sunnemo
 - F5: Milorna runt
 - F6: Rundslina Nordsjöskogen
 - F7: Rundslina Värmlandsgården
 - F8: Skymnåsleden
 - F9: Svartåleden Brattforsheden
 - F10: Åsenslingen

Topografiska Institutionen, Nationalt © Landstämman

Karta 12. Cykelleder

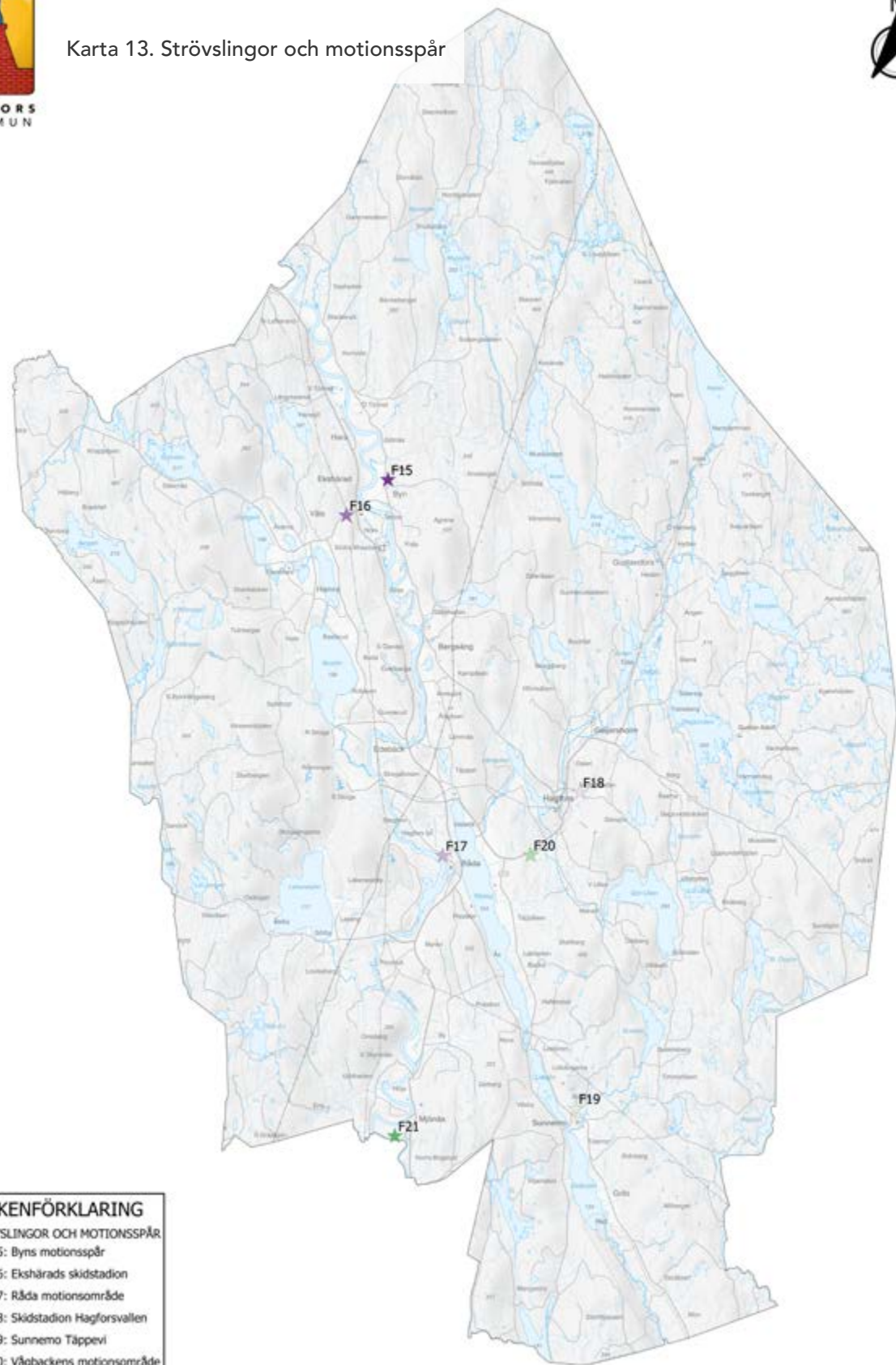
- TECKENFÖRKLARING**
- Cykelleder
- F12 - Klarålvbanan
 - F13 - Klarålvleden
 - F14 - Staffaskogen

Topografiska Institutionen, Nationalt © Landstämman

Karta 13. Strövslingor och motionsspår

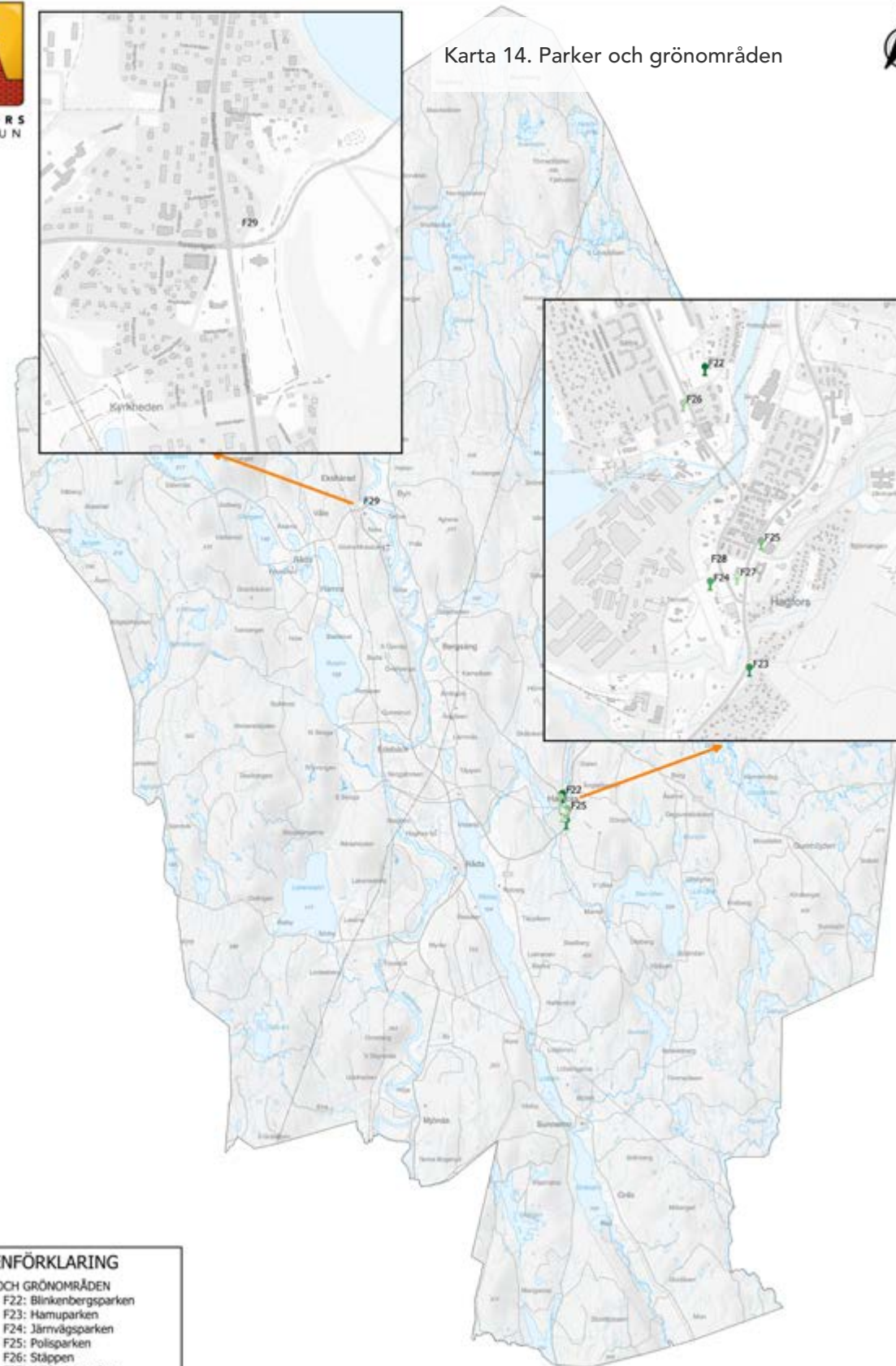

- TECKENFÖRKLARING**
STRÖVSLINGOR OCH MOTIONSSPÅR
 ★ F15: Byns motionsspår
 ★ F16: Ekshärads skidstadion
 ★ F17: Råda motionsområde
 ★ F18: Skidstadion Hagforsvallen
 ★ F19: Sunnemo Tälpevi
 ★ F20: Vågbackens motionsområde
 ★ F21: Mjånäs Bogerudsnäset

Topografiska Institutionen Nationalt © Landstämman

Karta 14. Parker och grönområden

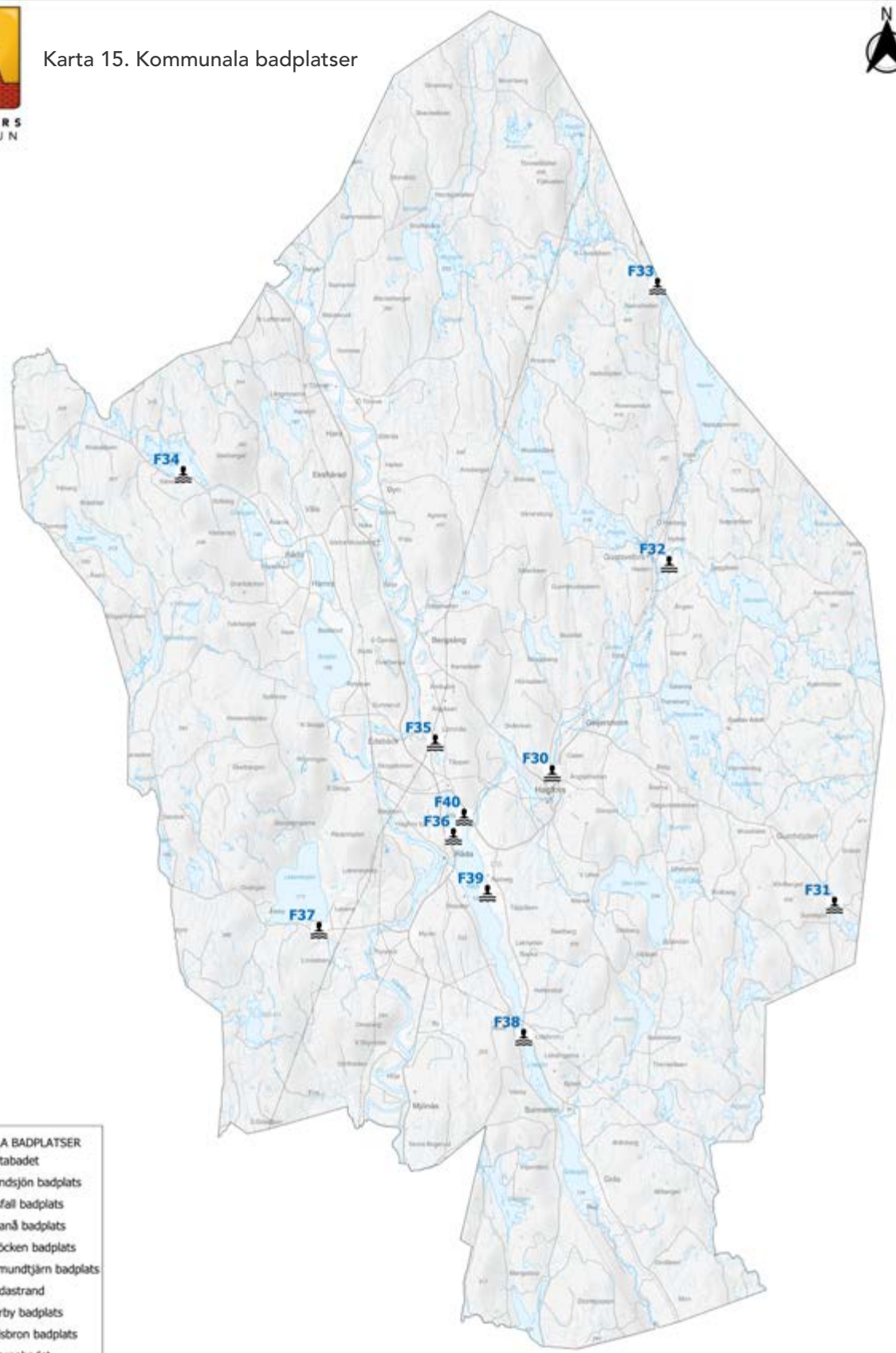
- TECKENFÖRKLARING**
PARKER OCH GRÖNOMRÅDEN
 ★ F22: Blinkenbergsparken
 ★ F23: Hämuparken
 ★ F24: Järnvägsparken
 ★ F25: Polisparken
 ★ F26: Stälpen
 ★ F27: Wilénska parken
 ★ F28: Björkenstämparken
 ★ F29: Stadshusparken/Bågskytten

Topografiska Institutionen Nationalt © Landstämman

Karta 15. Kommunala badplatser

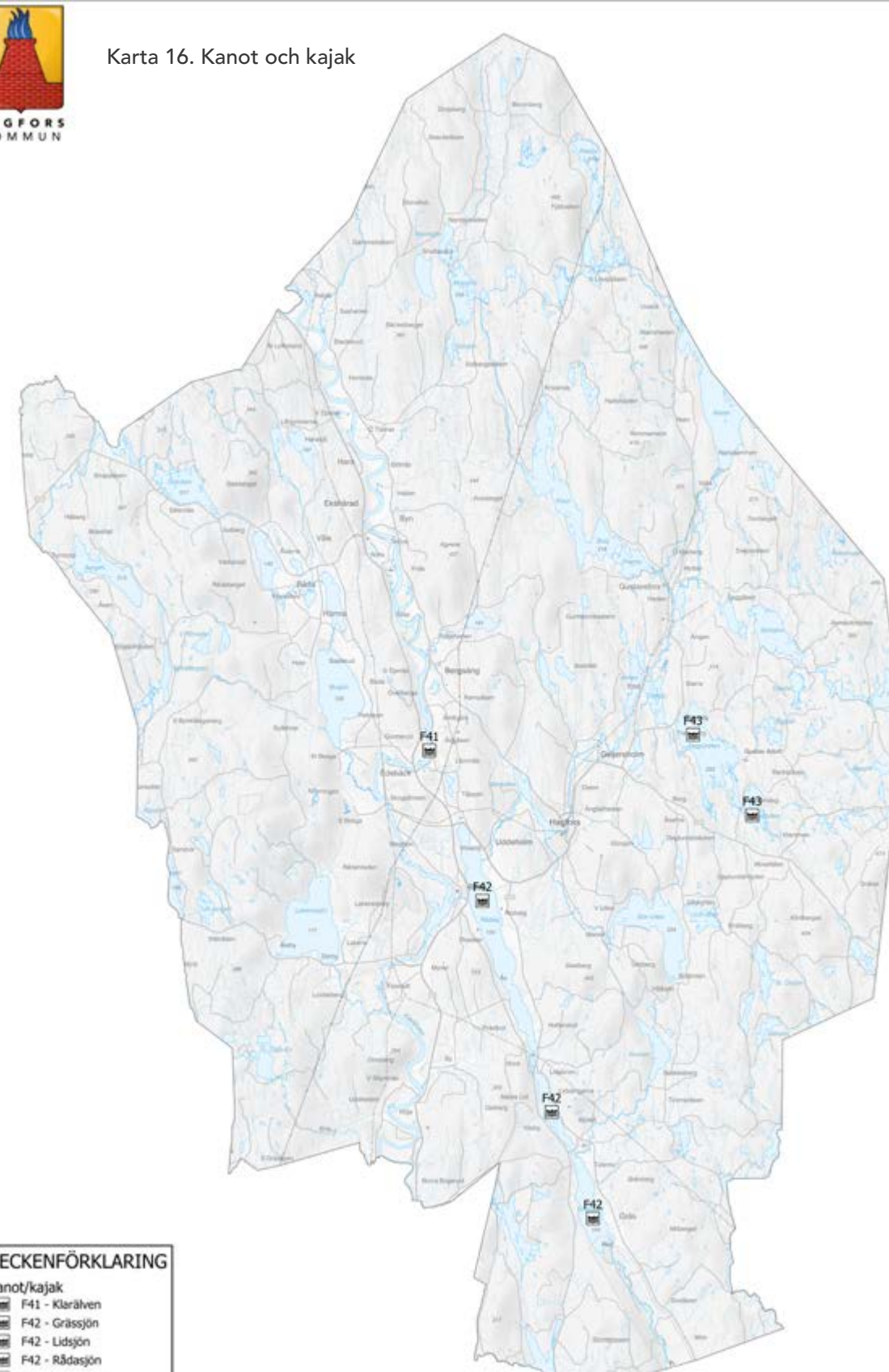
- KOMMUNALA BADPLATSER**
- F30: Gatabadet
 - F31: Sundsjön badplats
 - F32: Risfäll badplats
 - F33: Uvanå badplats
 - F34: Gröcken badplats
 - F35: Lemundtjärn badplats
 - F36: Rådastrand
 - F37: Sörby badplats
 - F38: Lidsbron badplats
 - F39: Åsarnabadet
 - F40: Uddeholmsbadet

Topografiska Institutionen Nationalt © Landstämman

Karta 16. Kanot och kajak

- TECKENFÖRKLARING**
- Kanot/kajak**
- F41 - Klarälven
 - F42 - Grässjön
 - F42 - Lidsjön
 - F42 - Rådasjön
 - F43 - Deglunden
 - F43 - Upplunden

Topografiska Institutionen Nationalt © Landstämman

Källor

Hagfors kommuns Naturvårdsplan (2011)

Lantmäteriet (2021)

Kartor

Karta 1 Översikt riksintressen för naturvård	9
Karta 2 Översikt riksintressen friluftsliv	52
Karta 1 Översikt riksintressen för naturvård	78
Karta 3 Riksintresse Klarälvdalen	79
Karta 4 Riksintresse Sunnemodalen	80
Karta 5 Riksintresse Brattforsheden	81
Karta 6 Skogslandskapet	82
Karta 7 Odlingslandskapet	83
Karta 8 Våtmarker	84
Karta 9 Sjöar och vattendrag	85
Karta 10 Oexploaterade områden	86
Karta 2 Översikt riksintressen friluftsliv	87
Karta 11 Vandringsleder	88
Karta 12 Cykelleder	89
Karta 13 Strövlingor och motionsspår	90
Karta 14 Parker och grönområden	91
Karta 15 Kommunla badplatser	92
Karta 16 Kanot & kajak	93

Fastställd av kommunfullmäktige 2023-03-27

ARBETSGRUPP

Miljö- och naturvårdshandläggare
Utvecklingsenheten

KARTOR

Ricardo Archer och Liisa Larsson

FOTOGRAFIER

Alla fotografier är publicerade med tillstånd från
fotografen, som namnges vid varje foto

LAYOUT

Jenny Fridberg

INFORMATION OM NATURVÅRDSPLANEN LÄMNAS AV

Miljö- & naturvårdshandläggare
Samhällsbyggnadsavdelningen, Hagfors kommun
tel. 0563-185 00 växel

BESTÄLLNING

Hagfors kommun, 683 80 Hagfors
kommun@hagfors.se

FOTO FRAMSIDAN

Per Eriksson